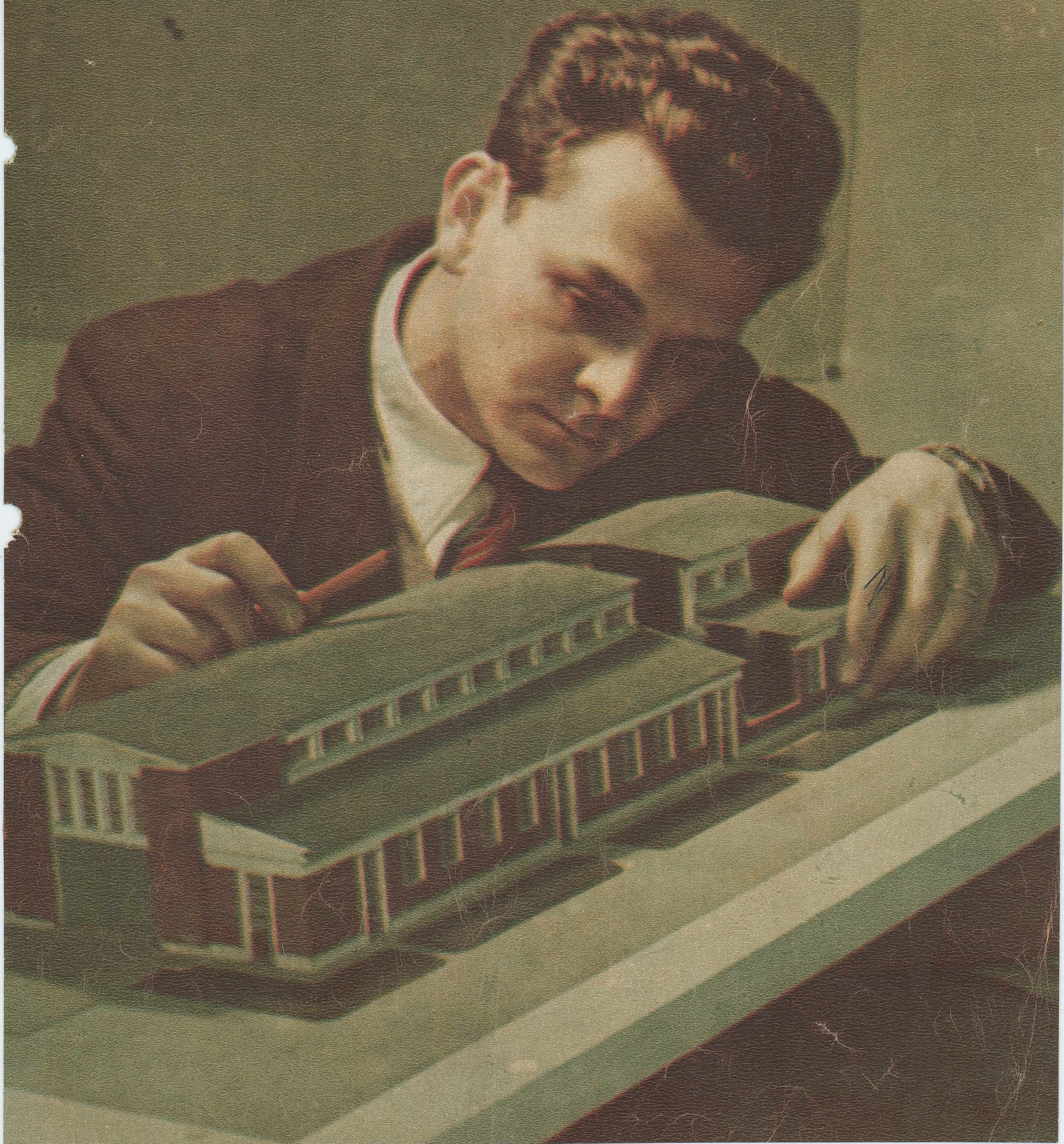

FLACARA
Nr. 8 (81) — 15 APRILIE 1956

La secția electrovehicule a uzinelor „Electroputere” din Craiova se montează un vagon de tramvai pe boghieri.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA I: Institutul de proiectări construcții. Arhitectul Alfred Braun studiază macheta unui nou atelier mecanic pentru S.M.T. și G.A.S., avînd scheletul de rezistență din prefabricate.

COPERTA a IV-a: Primăvară în Cișmigiu.

Fotografie de E. IAROVICI și A. MIHAILOPOL

Fotografie de F. HAUSLEITNER

PRIMĂVARĂ!

operatorii de la S.M.T. Chirnași deținători ai steagului producție pe țară, au pornit să lucreze ogoarele rășite ale țăranilor muncitori din raionul Negru-Vodă, regiunea Constanța.

Primăvara, mult așteptata primăvară, a dat, în sfârșit, binețe ogoarelor, le-a învăluit în îmbrățișarea caldă a razelor de soare, a zvîntat pămînturile, a mîngăiat drăgăstoasă primii muguri, trezindu-l la viață.

A venit primăvara, cea dinții primăvară a lui cincinal...

Țăranul încearcă umezeala pămîntului, strîngînd-l în palmă. Iată, abia mustește. Cuiștii plugului să poată tăia brazda.

Și duduțul tractoarelor prinde să răsună din ce în ce mai puternic, ca o ștafetă năvalnică, în sat în sat, din raion în raion, de la Dunărea apată de sub înclăștarea ghejurilor, pînă dincolo de crestele Carpaților, răspunzînd ecourilor ce vin dinspre podișul mănos al Ardealului.

A venit primăvara...

În gospodăriile colective primele atelaje, cu cîștii doldora de semințe, pornesc, cu pocnete de bici și chiuțuri volnicești, spre cîmp. La A. C.-uri, ca aceea din Mădăraș, care numără acum mai mulți ani de la alcătuire, semințele sunt transportate cu „Molotovuri” puternice...

curățatul viei... Thälman Johanna, cea mai harnică a de echipă a sectorului viticol al gospodarului „Gheorghe Coșbuc”, din regiunea Stalin.

Proletari din toată țările,
uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTA BILUNARĂ
SOCIAL — POLITICĂ
ȘI LITERAR — ARTISTICĂ
Nr. 8 (81) — 15 aprilie
1956 — Anul V

„E amlaz”. Să mîncăm deci, aici lîngă ogorul proaspăt însămînjat...” După o muncă rodnică, membrilor întovărășirii agricole „Progresul” din raionul Mediaș nu le lipsește pofta de mîncare.

În 1955 colectiviștii din Mădăraș au însămînjat, cu o sămînjă obținută de ei prin încrucișare, 6 ha. de porumb. Au obținut o recoltă record: 13.700 kg știuleți porumb la hectar. În primăvara aceasta vor semăna, cu noua sămînjă, de 6 ori mai mult. Tot în primăvara aceasta vor porni lucrările unui eșeu de 35 hectare, pentru crapi. Vor avea și crescătorie de crapi... Și încă un saivan, și încă o îngrășătorie de porci, și încă un pătul pentru porumb.

...Și spornicia muncii din gospodăriile colective, ca cea din Mădăraș, a îndemnat sute și mii de țărani muncitori să alcătuiască, în această nouă primăvară, noi gospodării colective

Colectiviștii din Băleni, regiunea Galați, grăbesc seșionarea semințelor. Timpul nu așteaptă.

La secția legumicolă a G.A.S. „Gheorghe Coșbuc” din regiunea Stalin, legumelile au fost sămănite încă din luna februarie. Maria Diac și Ecaterina Mănescu stropesc plantulele, ca în aprilie să poată fi răsădite.

75% din suprafața comunei Axente Sever, regiunea Stalin, se lucrează în cadrul întovărășirii agricole. În fotografie: întovărășii însămîntează ultimele hectare de pămînt.

și întovărășiri. În primele 15 zile ale lunii martie, în raionul Bacău au luat ființă o gospodărie colectivă în satele Măleștii de Jos și întovărășiri în 4 sate. Pînă la 18 martie în raionul Băbeni, au luat ființă 3 gospodării colective și 20 de întovărășiri. Într-un interval de numai 15 zile în regiunea București au fost inaugurate 90 de întovărășiri. În raionul Mădăraș, în urma faptului că de curînd, în raionul lor, a fost alcătuită cea de-a 25-a gospodărie colectivă, că în raionul nu există sat care să n-ai gospodărie colectivă. Sînt unii, în pe care primăvara abia l-a dezmățat. În raionul Istria, pînă la 2 aprilie, se însămînjaseră 18 ha, iar în raionul Fetești, 121 ha. Unele S.M. au terminat reparațiile cu asfalt, vreme ce altele sînt gata de sămîntă.

Bătălia se dă nu numai pe ogoruri și împotriva celor rămași în urmă, ci și pentru ca să putem răspunde aceluiași sarcini de cinste pusă în fața țării noastre de Directivele celui de-al II-lea Congres al partidului: în 1955 o recoltă de cel puțin 15.000.000 tone cereale.

A venit primăvara. Nici o clipă nu trebuie irosită în zadar!

Helmar Kripphardt, autorul piesei „Se caută urgent un Shakespeare”, care se joacă pe scena Teatrului Muncitoresc C.F.R., este oaspetele țării noastre. Iată-l în mijlocul colectivului de interpreți ai piesei sale, care împărtășesc cu autorul aplauzele spectatorilor.

Faimosul Casino de la Sinaia a rămas doar o tristă amintire. În clădirea lui, s-a amenajat un admirabil club pentru oamenii muncii care vin aici la odihnă. Aici, vizitatorii clubului vin pentru a discuta sau a juca șah în sala cea mare, așa cum se vede în fotografia noastră.

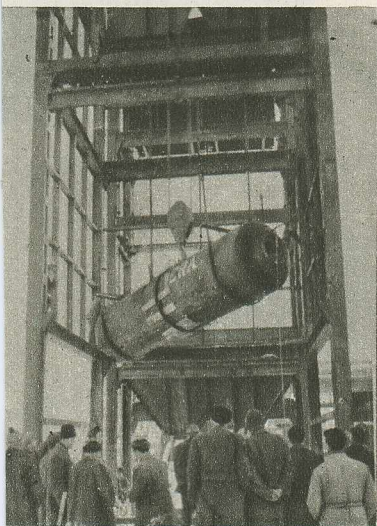

De curând a avut loc solemnitatea decernării titlurilor de „artist al poporului” și „artist emerit” unui număr de oameni ai artei din Cluj. Artistul poporului Ștefan Braborescu exprimă în numele celor care au primit distincțiile, mulțumiri pentru dovedea de adâncă prețuire acordată de guvern.

Fotocronica FLACĂRII

Până la sfârșitul acestui an, va fi pusă în funcțiune o nouă fabrică de țesături, care se construiește la Podari, lângă Craiova.

În fotografie: operații de montaj centrala termoelectrică a noii fabrici.

PIELĂRIE

CAUCIUC TEXTILE

„Institutul de cercetări textile, pielărie și cauciuc” s-a născut o dată cu primul Cincinal. O interesantă expoziție retrospectivă, deschisă la sediul său din str. Bela Brainer, prezintă bilanțul bogat în realizări ale acestui Institut.

Un panou din expoziție marchează două din importante realizări ale cercetătorilor: „tăbăcirea tăpii de bovine în crom-aluminiu-tania, care sporește durata de folosire, și fabricarea firelor de cord de viscoză — în loc de bumbac — pentru anvelope auto” — ambele lucrări recompensate cu Premiul de Stat.

... Un grup de vizitatori ai expoziției s-au oprit în fața unui stand cu plușuri. La început, vizitatorii au crezut că au în față cel mai veritabil pluș. În realitate li se prezenta un material realizat prin plușarea pe cale electrică a unei pinze sau chiar a hirtiei. Un astfel de pluș realizat de Institut va fi folosit la tapițerie pentru studiouri, la draperii, decoruri, cartonaje, marochinărie, și în general, la orice întrebuintare a plușului textil, unde acesta poate fi înlocuit. Prima mașină cu care se va confecționa un astfel de pluș a și fost instalată la fabrica de textile „Dacia” din București și va avea o capacitate anuală de producție de 500.000 m.p. pluș și hirtie plușată.

... Important pentru femei! Un material pentru cearșafuri care-și pierde apretajul abia după 25 de spălături. Se găsește pe același stand al expoziției alături de stoffe neșifonabile, confecționate din fibre sintetice.

...Teișorul crește în Orientul îndepărtat. Importat, a fost folosit la experimentări pentru realizarea de fibre necesare la confecționarea sacilor și sfoșii, înlocuind iuta.

Laboratoarele Institutului au dat rezultatul scontat. Azi, teișorul s-a introdus în cultură, pe suprafețe mari și se va începe prelucrarea lui în scopuri industriale.

...Într-un colț al expoziției se află un produs puțin obișnuit: plombe pulmonare buretoase. Par niște plămâni sau bucăți de plămâni de toate formele, confecționate din cauciuc sintetic flexibil, îmbrăcate într-o pieleă subtire, tot de cauciuc — un fel de pleură. Plămâni de cauciuc au fost realizați la noi pentru prima oară și se folosesc cu succes în terapia chirurgicală a tuberculozei pulmonare.

Șirul noilor inovații și invenții este lung și despre importanța lor însăși să vorbească una din însemnările tehnicienilor făcute în registrul de vizitatori ai Expoziției:

„Realizările obținute de colectivul I.C.T.P.C. sînt remarcabile. Pe măsură ce vor fi aplicate pe scară industrială, se vor obține în industria ușoară importante succese pe linia îmbunătățirii calității produselor, creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost în cel de-al doilea Cincinal.”

F. U.

A treia aniversare memorabilă a zilei nașterii
lui Mihai Iarosevici. Directorul uzinei îl felicită
cu căldură.

vîrsta lui, să șadă liniștit acasă.
Are pensie bună și poate trăi din
ea — cu socoteală bineînțeleasă —
destul de bine.

Dar Mihai-baci are o vorbă
„Omul moare de două ori. Prima
oară atunci cînd nu mai poate
să lucreze...”

Așa e Mihai-baci. Își iubesc
cu patimă meseria și strungul. Cînd
în cele din urmă, va rămîne totuș
acasă, strungul lui, uitat parcă
din altă epocă, se va opri și e
pentru totdeauna...

★

În optzeci de ani de viață, a
ocazia să-ți serbezi de nenumărate
ori și în nenumărate chipuri ziua
de naștere. În memoria lui Mihai
baci, s-au întipărit mai cu seamă
amintirile a trei aniversări din
trei ani diferiți, despărțiți într-
ei de trei mari intervale de timp...

...Mergea pe atunci pe cel de
douăzeci de ani al vieții.

Avea ochii de culoarea albastră
lor și părul de culoarea casta-

3 Aniversări

Mihai Iarosevici lucrează
la un strung foarte
vechi. Nimeni de la
„Întreprinderea Meta-
lurgică Bănățeană” din
Timișoara nu poate
spune ce marcă este. Presupuneri,
da, se pot face. Dar numai atît.
De altfel strungul și strun-
garul trebuie să aibă
cam aceeași vîrstă..

În actul de na-
ștere al lui
Mihai
Ia-

rosevici citești următoarea dată:
24 octombrie 1875. Deci, strungarul
nostru și-a aniversat de curînd
optzeci de ani de viață. Opt decenii
de viață. Aproape un secol... Cînd
mi s-a arătat locul unde lucrează,
am zărit doi oameni cam de aceeași
statură, care discutau cu aprindere.
Unul era ușor adus din umeri.
Celălalt, drept ca bradul. Unul
avea optzeci de ani. Celălalt, trei-
zeci și doi. Cel drept ca bradul
era Mihai-baci, veteranul uzinei...
Celălalt, Șilt Toma, fostul lui
ucenic.

Cînd cineva îl întrebă pe Toma
de ce este așa, adus din umeri,
în ochii albaștrui ai lui Mi-
hai-baci se aprinde o lu-
mină șugubeață și răs-
punde: „Eu sînt
de vină. Într-o
zi, pe cînd
era u-
ce-

nic, nu m-a ascultat. L-am vîrit
într-un colț și l-am bușit. De atunci
a rămas așa...” Moșul rîde. Rîd și
cei care-l ascultă. Pe cîți i-a învățat
el meserie, aproape că nu-i mai
știe la număr. Dar la nimeni n-a
ridicat mîna niciodată.

La optzeci de ani, Mihai-baci
pare de cel mult cincizeci și cinci-
șizeci. Pentru că are fruntea aproa-
pe netedă, cu nimic mai cutată
decît cea a lui Toma, de pildă.
Pentru că părul și mustăcioara
îngustă dacă au luciul argintului,
argintii pot fi și cînd ai numai
cincizeci de ani. Pentru că, în sfîr-
șit, sub sticlele ochelarilor cu ramă
subțire, lucitoare, de oțel, ochii
săi lucesc ageri și tineri, de un
albastru din ce în ce mai palid,
însă mai transparent. Strung și
strungar, cu toată vîrsta respec-
tabilă, fac adevărate minuni. Strun-
gul său nu are nici cutie de filet,
nici cutie de manevră. Dar nu l-ar
schimba pentru nimic în lume.

Mihai-baci dă avansul strungului
cu mîna. Dar se apropie de
dimensiunea finală a
piesei din ochi, pînă
la un milimetru.
Așa e Mihai-
baci. Ar
putea,
la

Munca de grădinar îl odihnește și-l

1 Mihai Iarosevici e îndemnat la toată. Priviți ce minunată
ramă pentru oglindă a lucrat!

2 Tineretul uzinei învață bucuros de la bătrînul strungar.

3 Azi e ziua cînd sosește pensia.

nei. Era mlădios ca trestia și vesel ca un cintezoii.

— Eu, tătucă, i-a zis într-o zi lui taică-su, miner în abatajele Aninei, văd că aici nu-i de lucru pentru mine. Pe spinarea dumatăle nu vreau să stau. Mai ai doar șase guri de hrănit. Și mie-mi stă în bucătura-n gît. M-o-i duce-n lume să-mi caut norocul.

Și a pornit. Călătorea prin vagoanele de marfă și, cînd nu era rost alt fel, o pornea pe jos. Dormea pe băncile gărilor și pe pămîntul gol. Hainele i s-au zdrențuit, bocancii s-au făcut ferfeniță în ascuțiturile pietrelor. După luni de pribegie, a pornit-o înapoi spre casă. Ajuns într-o localitate pe numele Ghedele, flămînd și sălbăticit cu totul, se culcă în marginea drumului cu traista căpătîi. Cînd se trezi, o băbuță stătea lîngă el și-l privea curioasă. Era îmbrăcată în ceva care nici pe departe nu mai părea a fi palton, belic peste belic. Băbuța rupea din cînd în cînd o bucățică dintr-un coltuc mare de piine, o mesteca net și nu-l slăbea din ochi. Flămînd, flăcăul aruncă o privire ostentivă spre coltuc. Băbuța i-l întinse: „Ține, eu mai am. Da' zi, te unde ești?” Mihai prinse a-i povesti de unde era și pe unde

umblase. Băbuța clătină din cap: „Vai, vai, păcat de tinerețile tale, măiculiță. Eu, cel puțin, m-am învățat”. Se scormoni într-un buzunar și-i întinse cîtiva pitaci: „Ja-i și zi bogdaproste. Să ai la drum”. Mihai, deși simțea că-i crapă obrazul de rușine, întinse mîna și luă pitacii.

Acestea s-au petrecut la 24 octombrie 1894. De ziua lui, primise în dar un coltuc de piine și cîtiva pitacii...

...Și iată acum, povestea unei alte aniversări. Mergea abătut spre casă fără să vadă nimic în jur. Cu vreun ceas mai înainte, fusese chemat în biroul domnului Wantum.

— Dragul meu — i-a spus patronul — a venit momentul să ne despărțim. Trebuie să te odihnești, moșule. Ai muncit destul. Așteaptă la rînd alții, mai tineri...

Mihai Iarosevici a simțit cum i se taie picioarele.

— Asta... asta... cum vine, domnule Wantum? V-am lucrat mai bine de douăzeci de ani și acum... mă lăsați în drum?

Patronul dădu din umeri.

— Aici, moșule, nu mai am ce-ți face. Fiecare cu necazurile lui. Era 24 octombrie, ziua cînd împlinea 62 de ani...

Porni la drum dospindu-și amă-

rațiunea ca pe un aluat. Acasă-l aștepta băbuța lui... Ce o să-i spună? Că de mîine n-or să mai aibă ce mîncă? Iarna bate la ușa și ei n-au de nici unele. Ce să-i spună? Că și-a irosit puterea și tinerețea ca să fie zvîrlit pe drumuri ca un cîtine? Că patronul se joacă cu viața omului asemeni unui păianjen cu prada? Dar de ce s-o necăjească și pe ea? Are timp destul pentru asta. Trecu de vreo cîteva ori prin fața casei. Pînă la urmă, făcîndu-și curaj, intră, cu un zîmbet pe față, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Cum îl văzu, bucroasă, bătrînica deschise capacul scrinului de unde scoase un fular de lînă. I-l petrecu pe după gît: „Ți l-am cumpărat... Să-ți ție de cald... Să nu răcești. De acu' mergi doar pe al șazecei și treilea an...”

...Și iată cea de a treia aniversare:

A venit dis-de-dimineață la uzină ca de obicei. Ziua se scurgea fără nimic deosebit, ca oricare alta. Dar iată, cu zece minute înainte de încetarea lucrului, în hală, s-au oprit toate mașinile. Mihai-baci a tresărit, uimit de liniștea neobișnuită. Prin ușa halei, deschisă larg intrau puzderie de oameni, adunați de prin toate secțiile. Se apropiau cu toți, zîmbind, de el. Directorul fabricii i-a întins un buchet mare

de crizanteme. Și atunci au detunat aplauzele. Mihai-baci era atît de emoționat, încît abia a înțeles scurta cuvîntare a directorului. Apoi, aplauzele izbucniră iar.

Buchetul de flori din mîna lui Mihai-baci începu să tremure. Iar pe sticlele ochelarilor se iviră stropi umezi.

Toma își făcu loc cu coatele și, ajungînd în față, îi întinse o tabacheră de argint: „Din partea noastră, a tuturor”. Strîngeri călduroase de mîna, urări: „Să ne trăiești, Mihai-baci... Încă o sută de ani!... Ne ești drag la toți... Multă, multă sănătate, Mihai-baci”.

Bătrînul făcu un semn larg. În hală se așternu pe dată liniștea. Moșul rămase cîteva clipe tăcut.

— Vedeți voi, începu el cu glas tremurat, abia auzit, eu am intrat în anii tinereții... în primăvara vieții... cersînd. Mi-aș fi încheiat viața... la colț de stradă... cu mîna întinsă... Sau în fundul Begăi. O spun... mai ales, pentru cei cărora abia le-au dat tullele...

Își întinse mîna pe umărul unui băietan negricios și-l trase mai aproape de el.

— O spun să vă înțelegeți, mai bine, fericirea... Da, fericirea... Cînd la optzeci de ani, te simți tînăr...

Mircea BONDA

Gînduri

de Dimos Rendis

CREIONUL CU CARE SCRIU

„Sîi în colțul străzii un aruncat creion.
Idicai și-mi spuse: „drept caldă mulțumire
n să-ți dezvălui taina oricărui pleton...
e gînd avea, ce visuri nutrea și ce simțire...”

Acum condelu-mi spune. Eu scriu și îl ascult.
Cît de multe taine condelui îmi despică
îmi răsplătește gestul de zece ori mai mult:
am ridicat din colburt... dar azi, el mă ridică.

EMELE POETICE

„n plecat cu poezia la plimbare
șuțînd noi teme pentru un poem.
Despre stele să-mi 'nalț cîntul? Despre-o floare?
aspre valul mării să cîntăm?”

aspre strung sau clăi de fîn cosite?
aspre Cipru? Despre-un barbă-cot?
aspre ochii celei îndrăgite?

Și-mi răspunde poezia: despre tot!

FIRESC

Poate Lorca, Frimu, Beloiannis, poate,
ar fi vrut s-ajungă-n vîrstă, centenari —
ca să deie vîlă vizurilor toate,
pruncii să și-l crească fericiți și mari.

Dar să-ți schimbi credința dacă îți se cere
pe un tral în lanțuri, e firesc — atunci —
înfruntînd călăii josnici și durere,
să renunți la viață, visuri și la prunc!

NATURA

Adversari naturii-i sîntem și-o izbim
cu ciocane grele și cu frînăcoape;
știm din matca veche să întoarcem ape,
știm cu dinamita munții să-i urnim.

Răsădim pe urmă soluri de mînuni —
fructe cum nu-și află-n lume-asemulrea.
Fajă de natură, asta ni-l menirea;
îi sîntem și dușmani, și prieteni buni.

SISIF

...Să tot urci, ducînd poveri,
Sînci să te prăvale
Și să sîngerî, și să pieri —
Să nu treci de poale...

— Ei, Sisif! Dă mîna-ncoala
Nu în văi ni-l locul,
Ci pe creste te-om purta —
Asta ni-l sorocul.

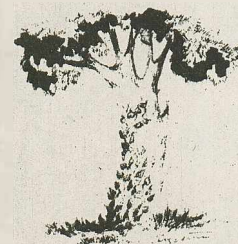
OMAGIU

scriitorilor vîrstnici

Cum mulțumește ledera unui platan —
Plăpînd încolăcită an de an —
Că sevă-i dă vînjoasa-i rădăcină
Și-o sprîjină să urce spre lumină

Și pentru bunătatea-i de nespun
Că o ajută să se-nalțe sus;
La fel noi, tineri slujitorii litrei,
Vă adresăm cuvîntul mulțumirii.

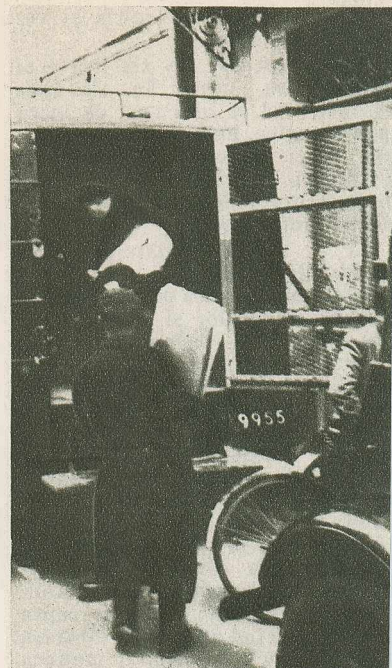
În raminește de Victor FULBURE

Mu-i pace

sub măslinii din

CIPRU

Descindere la redacția ziarului progresiv „Embros” din Nicosia. După arestarea redactorilor, este confiscată ultima ediție a ziarului.

Un punct minuscul pe hartă. Un pic de pământ și de piatră, născut parcă din spuma apelor de peruzea ale Mediteranei răsărite — iată ce-i Ciprul. Dar nu-i numai atât; insula despre care se vorbește atât în vremea din urmă, mai înseamnă frumusețe, bogăție, eroism. Frumusețea neîntrecută a măslinilor cu ramuri verzi, a lămâilor înfloriți, a plajelor însorite, a munților cu vîrfuri pierdute în ceață; bogăția recoltelor de portocale și a viilor, a comorilor subterane fabuloase; eroismul bravilor ciprioți, luptători dîrzi pentru pace și libertate.

Din ziua cînd, în urmă cu 78 de ani, primul vas sub pavilion englez a debarcat trupe coloniale pe insulă, pacea și liniștea nu și-au mai avut locul sub măslinii ciprioți. Un popor care numără numai o jumătate milion de oameni a cunoscut din plin apăsarea robei colonialiste. El nu s-a lăsat înfrînt nici un moment, deși represaliile s-au ținut lanț.

Pămîntul „insulei Afroditei” este din nou înroșit, în aceste zile, de sîngele patrioților, care înfruntă cu îndrăjire colonialismul.

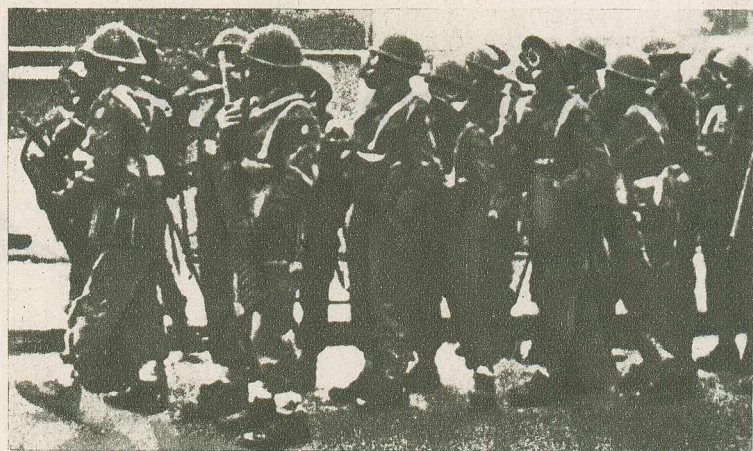
După introducerea stării de asediu, efectivele trupelor britanice din Cipru au fost triplate; în cursul unor violente ciocniri cu populația, aceste trupe au deschis focul de 152 ori. 135 membri ai partidului progresiv al oamenilor muncii din Cipru (A.K.E.L.) sînt deținuți în lagărul de concentrare de la Dhekelia, iar alți 126 patrioți au și fost condamnați la pedepse totalizînd 180 ani de muncă silnică. O dată cu arhiepiscopul Makarios au fost deportați și alți reprezentanți ai clerului, care s-au alăturat luptei populare. La Famagusta, la Nicosia și Larnaka poliția a folosit bombe lacrimogene împotriva demonstranților.

Toate acestea sînt acte de deznădejde ale unor ocupanți care simt că și Ciprul a devenit pentru ei un adevărat vulcan gata să erupă. Trupele de șoc comandate de mareșalul Harding au ordin „să tragă pentru a lovi mortal”. Adevăratele lovituri mortale le primesc însă colonialiștii intrați în panică în fața eroismului unui popor ce vrea să trăiască liber.

Nu-i pace sub măslinii din Cipru, dar nici cei ce-au alungat pacea de aci nu-și mai pot face mendrele ca odinioară. Din tot ce se petrece acum pe insula transformată în cîmp de luptă, reiese limpede că nu ciprioții, ci colonialiștii sînt acei care vor pierde partida.

A fost capturat un foarte primejdios... „terorist”. Te joci cu poliția colonială? →

Și clerul ortodox se află alături de mulțimea, care manifestează sub lozincă „Enosis” — unirea cu Grecia.

Încermați pînă-n dinți, purtînd măști anti-gaz, trupele lui Harding sînt gata pentru o nouă represaliune sîngeră.

Oare

de Eugen FRUNZĂ

În cursul luptelor din munți,
a fost arestat și patriotul
luptător Haralambos Zavlis.
Cu cătușe la mâini, el este
dus la tribunal, pentru a fi
condamnat la moarte.

Tînărul cipriot Karaolis părăsește clădirea înconjurată de sîrmă ghimpată a tribunalului, după ce a ascultat sentința de condamnare la moarte, sub acuzația că ar fi ucis un militar englez.

Se stîng mii de semnături, corînd
anularea odioasei sentințe de
condamnare la moarte a tînărului
Karaolis.

Ca pe front, guvernatorul englez
al Ciprului, mareșalul Harding,
este silit să circule prin insulă în
coloane blindate.

- Om nebun, ce fugi aiurea?
- Fug să-nec în foc pădurea!
- Stai! Oprește-te din drum!
- Ba nu stau, că nu mi-e teamă,
Eu din lume fac pastramă
Dacă vreau - și cerul scrum!

- Stai, nebune, dă-ne pace!
- Ba nu stau și fac ce-mi place,
Și vă rup în dinți acuș...
- Tu pe noi? I...
- Dar cine altul? I...
Negre clori minjeau înaltul
Cu băltoace marl de fuș...

Și fugea cu torțe-arzînde,
Cu priviri de lup, flămînde,
Spre pădure, omul șui;
S-au zbirîlit de groază unii,
Alții însă: „Cu nebunii
Nu poți mintea să-ți-o pui!”

Țipa vîntul ca din goarne,
Cîte-un șap căzut în coarne
Tremura printre urzici!

Iar din cîrîlțe, nici urmă -
Le-auzeai prin borți cum scurmă:
„Și de-o fi, murim aici!”

Dar leșiră de prin case
Oameni mulți cu miini vînoase,
Și-aduceau cu ei un sac:
- Ori ne lași pădurea verde,
Ori te-om prinde și te-om pierde
Ici în sac - să-ți fie leac!

Ci nebunul, ca nebunul:
- Am să dau în voi cu tunul!...
Și urla că nu dă gres
Cînd văzură ce văzură,
„Hai! - lunară toți din gură...
Și-l legară fedeleş.”

Și-l turnară-n sac, vezi bine,
După cum se și cuvine:
Pui nebunii sub obroc.

Dar smîntîlîi întru pungă? !
Oare credeți c-or s-ajungă
Să ne-arunce lumea-n foc? !

Nicasia. Poliția împrăstie o demonstrație antirăzboinică și antiamericană. →

V. I. Lenin la Razliv.

Pictură de M. SOKOLOV.

ÎN PĂDUREA DIN RAZLIV

— note de reporter —
de PĂLÍ Árpád

De pe șoseaua ce duce spre Razliv zăpada a fost înlăturată, dar apele golfului Finic mai sînt încătușate de crusta groasă a gheței. În zarea albă-albăstruie, se profilează contururile întunecate, abia schițate, ale unui port. O tăcere adîncă stăpînește împrejurimile, învăluind întinderile acoperite de zăpadă și gheață.

În dreapta șoselei, culorile sînt mai vii. Albul strălucitor al zăpezii este înviorat din loc în loc de verdele crud al brădetului, de culoarea delicată a mestecenilor, printre care sînt presărate vile. Pe lîngă noi țîșnoște vertiginos un tren electric, pe care nu l-ar putea întrece decît sălbaticul vînt de iarnă, pornit să scuture dantela de promoroacă ce a împodobit tufele de pe mal.

Sosiți în Razliv, primii pași ni-i îndreptăm spre șura lui Nikolai Aleksandrovič Emelianov, unde, în pragul ușii, delegația noastră e întâmpinată de o femeie între două vîrste. Își strînge zgribulită șuba groasă pe dînsa și așteaptă cu răbdare să citim cuvintele săpate pe placa comemorativă. În timp ce ne dă citeva lămuriri, ne deschide ușa podului cu fin care, în iulie 1917, l-a ferit pe Lenin de prigoana guvernului provizoriu.

Privim tăcuți, emoționați. Lungă de vreo cîțiva pași, lată de doi-trei pași și înaltă de cel mult un metru și jumătate, încăperea din fața noastră e atît de strîmtă și sărăcăcioasă! E atît de joasă, încît nu poți să stai drept în picioare, dar mi-te să te mai plimbi. Sub stratul subțire de fin, piciorul simte duritatea podelei de lemn.

Și, totuși, cît de apropiat ne e acest pod de scînduri, care l-a adăpostit în momente grele pe Lenin! Ne e scumpă și măsura rudimentară la care Lenin și-a scris unele din lucrările sale geniale.

Păstrăm o clipă de tăcere, apoi ne luăm rămas bun și ne îndreptăm spre pădurea din Razliv.

Vîntul s-a mai potolit. Zăpada scîrțîie sub pașii noștri. O pornim

pe poteca ce taie pădurea spre muzeu. În fața acestuia se înalță un monument durat de muncitorii din Leningrad — o colibă de granit, aidoma aceleia pe care Emelianov i-o făcuse lui Lenin cîndva, din crengi și fin.

Privim rînd pe rînd obiectele expuse în sălile muzeului și, în vreme ce ascultăm cuvintele ghidului nostru, Aleksandr Vladimirovič Cerepahin, închipuirea noastră deslușește mereu alte și alte imagini. În vîile risipite de-a lungul șoselei — spre care am văzut îndreptîndu-se grăbiți muncitori ce se întorceau de la lucru — odinioară, în vara lui 1917, veneau să-și alunge plictiseala ceasurilor de huzur diferiți ofițeri superiori și înalți funcționari ai guvernului provizoriu contrarevoluționar. Căutau răcoarea sub umbra deasă a tufelor de pe mal și se bălăceau în apele străvezii ale mării, ca să se înviorze. Și iată că într-o zi de iulie sosi din Petrograd o veste îmbucurătoare pentru ei: oamenii lui Kerenski împiedicaseră manifestația din 5 iulie, împrăștiind mulțimea. Cei care aveau să vină mai tîrziu, după 8 iulie, urmau să aducă și alte noutăți.

— Ați auzit? Ieri a fost lansat un apel adresat tuturor cetățenilor, cărora li se cere să-l descopere pe Lenin și să-l aducă viu sau mort.

După 15 ale lunii se făcu auzită altă știre: pe cît se pare, Lenin se ascunde pe aici, pe undeva prin Razliv.

În stațiune apărură figuri noi, diverși indivizi încruntați și iscoditori. Copiii guvernului operau pretutîndeni, lucrînd în taină, adulmecînd prada visată.

Ahtiați după favoruri, domniile funcționari și ofițeri ar fi dat orice ca să pună mîna pe cel căutat. Cu un asemenea succes la activul său, oricare dintre ei ar fi putut să-și făurească un viitor fără griji.

Cîte un Dobcinski sau Bobcinski de-al localității trecea de la un cunoscut la altul, îm-

prăștiind zvonuri: „Extraordinar, ați aflat că ieri...?”

Și în timp ce jos, în vale, marii slujbași ai guvernului și ofițerii de elită, aflați sub ocrotirea organelor de stat, tremurau de frică, Lenin, cuspate vremelnice al acestor locuri, deși singur, nu cunoștea teama. Partidul și marea familie a clasei muncitoare vegheau ca liniștea lui să nu fie tulburată. Partidul îi pregătise și această ascunzătoare. Cînd vîntul aducea pînă la el ecoul pașilor ce străbăteau pădurea, el lua coasa și începea să cosească, preocupat, sau se îndeletnicea cu alte treburi gospodărești. Iar atunci cînd nu-l stîngerea nimeni, scria.

De fiecare dată cînd citea ceva din lucrările lui Lenin, simt cum mă învăluie căldura aceluia minunat foc lăuntric, al neștrămutatei încrederi într-o cauză dreaptă, ce străbate ca un fir roșu fiecare rînd scris de el. Rămîn uimit de cugețarea adîncă și de extraordinara bogăție de idei a acestui geniu. Aici, la Razliv, o dată mai mult îmi dau seama de marea forță spirituală a acestui om.

Stăpîniți de un sentiment de pietate, ne oprim la marginea poienei. Aici sînt păstrate neatînsedouă buturuși care au servit cîndva lui Lenin drept masă și scaun. Alt om poate că nici nu s-ar fi încumetat să lucreze în asemenea condiții. Dar Lenin trebuia să scrie „Statul și revoluția”. Cuvîntul său era așteptat cu înfrigurare de muncitorii din Petrograd, de muncitorii din toată țara, din toată lumea. Oamenii erau sătui de război, iar guvernul provizoriu continua să ațite focul războiului. Trebuia deci să le arate care este drumul ce duce spre revoluție, spre biruința proletariatului.

Într-o vitrină a muzeului am văzut copia fidelă a caietului cu scoarte albastre, în care Lenin scrisese „Statul și revoluția” (toate exemplarele originale ale obiectelor expuse aici se găsesc în Muzeul Central „V. I. Lenin” din Moscova). Manuscrisul vădește o muncă îngrijită, strădania de a redacta totul cît mai clar, o exprimare concisă, exactă. Rîndurile sînt scrise repede, totuși ordonat și cîțit, cu sublinieri energice și cu acolade ce grupează diferitele părți ale aceleiași idei. Caietul acesta cu scoarte albastre este o mărturie a neobositei trude, în care flacăra cugetului nu a

conținut o clipă să ardă. Cine a putea oare spune de cîte ori vegheat Lenin fără somn, în această patrie a nopților albe? Cine a putea spune cît de puține au fost ceasurile de odihnă pe care le-a petrecut el în această colibă de crengi și de fin? Cînd mușchii îi oboseau, cînd spinarea îi înțepene dureros, după atîta muncă încotdată, el se ridica sprinten, așa cum era întotdeauna, făcea cîțivi pași prin poiană și apoi se așternea iar pe scris. Astfel, singur și frămîntat, stînd cînd în această colibă, cînd într-un pod cu fin Lenin a scris în numai patruzec de zile o bună parte din „Statul și revoluția” și alte două articole de seamă.

Sub înfățișarea aceea de coșac cu fața bărbierită, cu o perucă de păr lung, nimeni nu l-ar fi putut măcar bănui pe Lenin. Ghidul nostru ne povestește cum Ordjonikidze, care făcea legătura între Lenin și Comitetul Central, îi amintește în însemnările sale de spre prima lor întîlnire: se apropia se cu multă prudență și, pe loc unde poiana se învecina cu pădurea, a întîlnit un coșac care i-a dat binețe. I-a răspuns și el, trecînd repede mai departe. Nu și-a dat seama cine e coșahul acela proaspăt bărbierit, decît în clipa în care s-a auzit strigat din urmă:

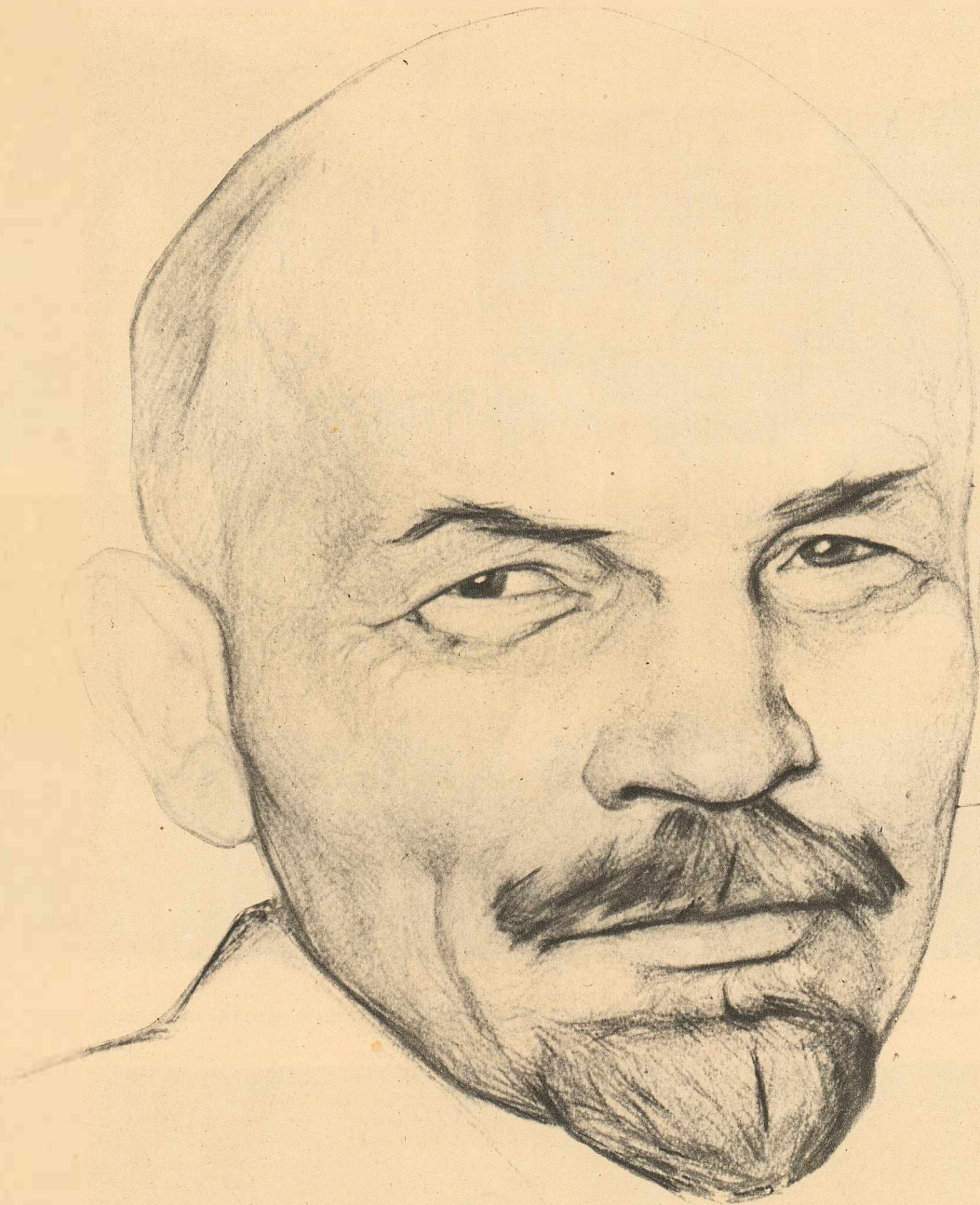
— Ei, ei, tovarășe Sergo, nu tu nu mă mai recunoști?

Pe la ceasurile opt seara, aici în Razliv, se văd încă, jucăușe ultimele raze sîngerii ale soarelui purtate peste necuprinsul ocean de zăpadă, iluminînd feeric pentru ultima oară, coroanele copacilor. Mai îmbrățișăm o dată cu privire aceste locuri și ochii ni se opresc din nou asupra celor două buturuși în jurul lor zăpada este curățată cu grijă. Ceva mai încolo, preajma drumului străjuit de stîlp de telegraf, agățată de un suport se află căldărușa neagră ca uceaun, în care Lenin își fierbea ceaiul.

... Poate să ningă tone de zăpadă poate să șuiere în voie crivăț sălbatic, se pot îngrămădi noștri groși de nea și se pot aștern troiene prin vîi și prin mîși. În aceste locuri, ele nu ține mult. Mîini grijulii le vînt în lăntura îndată, cu aceeași dragoste cu care o mamă șterge colbul de pe chipul înrămat al fiului plecat de acasă.

Membrii unei dintre delegațiile romine invitate în U.R.S.S., vizitînd colibă de la Razliv.

V. I. LENIN

Desen de N. ANDREEV

*La 22 aprilie se împlinesc 86 de ani de la nașterea lui
Vladimir Ilici Lenin.*

Kremlin. Cabinetul de lucru al lui V. I. Lenin (fotografia de sus) și modesta cameră în care a locuit marele conducător al proletariatului (fotografia de jos).

CEZAR DRĂGOI LA POARTA ȚARNII

— suită —

În poemul „La poarta țarnii”, poetul Cezar Drăgoi surprinde un moment plin de intensitate din viața unui sat care face primii pași pe calea socialismului. Muncitorul comunist Chiril vine să ajute tinerii în tovărășia la muncile de primăvară. Dar nici nu intră bine pe poarta țarnii că se și lovește de șovăială, neîncrederea și încăpăținarea țăranului mijloc, sub chipul posomoritului Ichim. De-abia își pornește Chiril tractorul peste haturile vechi, că umeliturile chibaburului Borcea vor căuta să-l oprească, prin mîna lașă a nemernicului Melinte — strecurat în postul de președinte al întovărășirii. Dar tractorul o dată pornit va trage brazdă adîncă, pregătind pămîntul întovărășiiilor pentru recolta nouă.

În primul dintre fragmentele de mai jos îl aflăm pe Chiril îndreptîndu-se spre sat. Pe drum îl întâlnește pe Ichim și, în ciuda atitudinii lipsite de bunăvoință a acestuia, Chiril îi prevestește prietenia lor viitoare. În „Epilog” prevestirea lui Chiril se împlinește în totul.

2. CHIRIL

Un drum de țară cu băltoace —
cu licăr ca argintul vechi...

și se lîștește, prin băltoace,
agașul roșilor perechi!

În drum de țară, cu hîrtoaspe,
întîlnina

un pîlc de plopi...
ar boii — aduși să se adape —
e unde calcă, lasă gropi.

dînciturile rotunde
înt ochiu de apă, după ploii.
brumeț

venit de nu-știu-unde —
poposif, plin de noroi.

O, tu
fîntînă-n capul țarnii —
deseori ne răcorești
apa ta — ca un Cotnar ni-i —
înd arșița ne-o potolești!

ă pomenim dar — fîntînarul
u meșteșugul din părinți,
scos o apă ca zaharul...

ăcoarea ei tale la dinți!
Drumețul bea, își udă fața
sulfă zgomotos pe nări.
e scufură apoi ca rața
— și scoate pacul de țigări...

m între două vîrste-arată.
l de la țară — asta-i sfînt!
rea soarbe lacom și-l îmbată
îrosul proaspăt de pămînt!

eși e ostenit de cale,
ornește iar, nerăbdător,
re unde rosturile sale
cer să fie călător.

Hei, drumul — nesfîrșit e drumul!
re unde-l poartă, spre ce sat?
e ce hogoac plutește fumul
cînstea celui așteptat?...

★

n om la vîrsta ta, mai pleacă
îminica, să bea un vin...
ă nîncă, mai citește-oleacă —
— pe-o ureche doar me lin.

i vîrsta care-o ai, oricare,
hîrile, s-ar fi potolit!
ar île... île — mi se pare —
nu-ți priește-un trai tîhnit!

um vine asta, măi băiete?!
i-ți lași tu casa de haram?!...
eo două schimburi, cărți și ghețe
— hai Chiril, să tragi la ham!

e știi tu despre griu — i-o joacă!...
spre porumb știi mai puțin!
ăi, ce nu te-ai gîndit oleacă?...
gorul î-i ca un străin!

Fragmente din poemul cu același titlu, ce
apare în „Viața Romînească” nr. 4.

...Că o să-nveji? ...Mă rog — se-n-
vață!

Doar nu te naști om învățat!...
Că viața, -n perlini moi, nu-i viață?
Dar, de pomană, cînd ai stat?...

Conștiința ta muncitorească?!
La țară, ce-o să faci cu ea?
Nu-ajută grînelor să crească!...
Ce spui?... Că urma va vedea?

...Și gînduri macină
— ca moara —
la malul apelor molcum...
Dar iar îl fură primăvara
și cîntă-nveselit pe drum.

Și-o voce bună îl cuprinde
și-i urcă-n sînge fierbințel —
văzînd cum un salcîm întinde
— spre soare —
proaspete găleli.

...Hei, drumul — nesfîrșit e drumul!
Spre unde-l poartă, spre ce sat?
Pe ce hogoac plutește fumul —
în cînstea celui așteptat?...

★

...Cu osiile ei neunse,
care crîșneau neîncetat,
— din urmă —
pe Chiril, l-ajunse
căruța unui om din sat.

În gura hamului de sfoară
— între hulube —
trage-un cal...
Mal binezis: cal odinioară —
căci, azi, cu-ngăduință-l call

Abia-și mai mișcă vreo ureche
și ciotul cozii, amărit...
Pe capră, un om e-n haina-i veche,
ca un știlet-e-n foi vîrît...

Chiril strigă un:
„ziua bună”
Nu l-a răspuns... N-a strîns de hăț.
— Hei, stall... Cîț e pînă-n comună?
— Vreo două zburături de băți!

A strîns de hăț de astă dată:
— Zici că la noi în sat?...
Hai sus!
Pune-un picior colea — pe roată...
Sosim cînd e ceauzul pus.

— Tovarășe, ia o țigară!
— Să-mi zici Ichim... Mal am în pac...
Al nostru e tutun mai tare,
strănută — dacă-l bea — și-un draci!

Se-nvîrte roata prin băltoace,
pînă-ntr-o palmă sub butuc —
și-mproșcă și totuna-i face...
Și-alena ștîlpil-n urmă curg.

Iar calul se-opîntește-n șleauri...
După o vreme, iar Ichim:
— Ai neamuri pe aste coclauri —
ori răposaiți la fîntîriri?!

Mușcîndu-și capătul musteții,
Chiril: — Nu, n-am!
— Stai mult la noi?
— Păi, cîț m-o ține firul vieții —
și-om mai vedea ce-o fi... apoi!

Trecu un nor, posomorîndu-l,
pe fruntea lui Ichim. Tăios
făcu, pe față dîndu-și gîndul:
— Ești de-ai de-ntorc satul pe dos?!

Mînia lui neașteptată
pe om, înfii, l-a uluit...
Apoi, își spuse-n sine: lată —
mi-a zis pe față „bun sosit”!

— Pămînturile — ascultă-ncoace! —
noi nu le-om pune cap la cap!
Moarte de om mal bine-om face...
Pe-o țarnă doi stăpîni nu-ncap!

N-o să ne torci tu vieții firul —
cîț încă-n garduri mal sînt pari!
N-o să se salte bine știrul —
și, ca din pușcă-o să te cari!

— Ba nu, Ichime, rîde omul
și-n ochi îl scapără lumini,
eu-cum să-ți spun — eu sînt ca pomul
și prind îndată rădăcini!

— Ptru l... Ho, mîrjoagă!... la
coboară!
N-ai ce căta în sat la noi!
(trăgînd de hățul gros, de sfoară,
opri-ntr-o groapă cu noroi).

Întîi să-nveji să tragi cu sapa —
și-apoi să-ntorci satul pe dos!
Jos l... Du-te unde-și duse iapa...

Și lată-l iar în glod, pe jos.

Dormiți sub car, la umbră-n vară?...
În ladă-l doar pe fund mălai!

... Dar tu ce lupți pe frontul pîinii
de cînd orașu-ai părăsit —
de cîț pîine smulgi țărîinii,
dai socoteală îndoit!

Ești, pe-acest front, trimis de țară!
... Și să răspunzi ești deci dator
și de acei ce țarna ară,
de cum trăiesc, de villori!

EPILOG

... Să nu te miri, de-ar fi să crape
și oul corbului... E ger!
Iar lupul urlă pe aproape,
cu botul rezemat de cer.

... Cocioabele stau față-n față,
ca niște babe stau — la drum.
Și fumul — caler sur de ceață —
îl torc subțire și molcum.

★

... Departe...
un colind, departe
— un clopoțel de-argint —
s-a stins...

... A pus:
rachiul, la o parte —
și alivencile, -ntr-adins...
Și-acum, Ichim nu-și află locul.

... Nu vine, nu!... Și-i pare rău...

... În foc, ca să aște focul,
mai zvîrle cite-un clucălău.

Gîndea: Cu oiștea-n gard — se
pare —
că azi, Chirile, — al nimerit!
Cîțî sînt în sat, ca dînsul, oare?
... Și totuși, nu s-a stăpînit:

— Făgăduiește-mi să fii minte
că-de rămîn în sat, cum spun —
faci rost de vin și de plăcinte...
Viu cu uratul, de Crăciun!

— Ei, lasă c-om vedea noi!... Tace.
Iar calul, tropotînd greoi,
sfîrîmă-argintul din băltoace,
preface-argintul în noroi...

★

Pe acoperiș e-o veche roată —
fac cocostîrcii cuib pe ea...
Cu primăvara vin o dată —
iar — cînd se duc — iarna-i colea!

... De cite le-ai făcut în vară,
dai socoteală iernii? ... Dai!

Cu deșul gros, dă jos cenușa
de pe fitil... L-a mai săltat...

Bătăi în geam!...

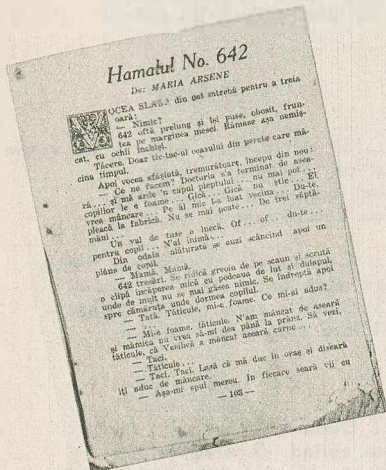
Împinge ușa
și-n prag leșînd, s-a luminat.
... Și-a scos căclula brumărie
Chiril
— și-apoi, cu glasul gros:
— Cu moș-ajunu-ți vin bădte!...
Ei, mă primești, ori...?!

— Bucuros!!

★

... Și cad zăpezile duimuri,
precum fîniile prin ciur...
Tot satul: șaptezeci de fumuri,
suind spre bolta joasă — șnur...

Și fumurile moi, de ceață,
se torc subțire... pînă pier.
De ele — afiră, ca de-o ață,
cocioabele din sat — de cer...

de Maria ARSENE

Ilustrație de N. POPESCU

Schița „Hamalul nr. 642” a fost scrisă în anii de teroare fascistă. Neputînd fi publicată în țară, ea a apărut, în 1938, în almanahul unui ziar progresist din Detroit — S.U.A. Introdus clandestin în țară, almanahul a circulat o vreme printre luptătorii din rîndurile mișcării muncitorești.

Un exemplar al acestui vo'um (vezi facsimilul alăturat) — care a fost îngropat pentru a fi ascuns de perchezițiile poliției burghezo-moșierești — se află azi în arhiva Institutului de istorie a P.C.R. de pe lângă C.C. al P.M.R.

Vocea slabă din pat întreba pentru a treia oară:

— Nimic?

642 oftă prelung și își puse, obosit, fruntea pe marginea mesei. Rămase așa nemișcat, cu ochii închiși.

Tăcere. Doar tic-tac-ul ceasului din perete care măcina timpul.

Apoi vocea sfișiată, tremurătoare, începu din nou:

— Ce ne facem? Doctoria s-a terminat de aseară... Și mă arde-n capul pieptului... Nu mai pot... Copiii le e foame... Gică... Gică nu știe... El vrea mîncare... Pe al mic l-a luat vecina... Du-te, pleacă la fabrică. Nu se mai poate... de trei săptămîni...

Un val de tuse o înecă. Of... of... Du-te... Pentru copii... N-ai inimă...

Din odaia alăturată se auzi scîncind, apoi un plîns de copil.

— Mamă, mamă.

642 tresări. Se ridică de pe scaun și scrută o clipă încăperea mică cu podeaua de lut și dulapul în care de mult nu se mai găsea nimic. Se îndreptă apoi spre cămaruța unde dormea copilul.

— Tată... Tăticule, mi-e foame... Ce mi-ai adus?

— ...

— Mi-e foame, tăticule. N-am mîncat de aseară și mămica nu vrea să-mi dea, pînă la prînz. Să vezi, tăticule, că Vasilică a mîncat aseară carne...

— Taci.

— Tăticule...

— Taci. Taci. Lasă, că mă duc în oraș și deseară îți aduc de mîncare.

— Așa-mi spui mereu. În fiecare seară, vii cu mîinile goale. Înainte de ce-mi aduceai, tăticule? Bomboane și cornuri... Cornuri cu nucii...

— Înainte... Da, înainte... Și clătină trist din cap.

— De cînd n-am mai mîncat carne, tăticule...?

— Ei, carne, parcă cine știe ce-i și carnea...

— Dar mie-mi place. La prînz avem iarăși cartofi fierți. Tot cartofi, cartofi...

— Ți-aduc eu, Gicule, deseară, ceva bun ce-ți place ție.

— Ce, tăticule? Cîrnați?

— Nu.

— Salam?

— N-ai ghicit. Ceva bun de tot... Ce ți-a adus mama la spital după ce-ai zăcut de scarlatină...

— Aha! Am ghicit. Smîntînă... Smîntînă, și pui, și franzelă...

— Da. Da. Smîntînă și franzelă.

— Și cînd mi le-ai aduci, tăticule?

— Ți-am spus: deseară.

— Să nu vii tîrziu, că la opt mă culc.

— Nu. Am să viu devreme.

— Te aștept, tăticule. N-am să mă culc pînă nu vii. Te aștept pînă la nouă, că pot să stau... Sînt băiat mare.

Și două brațe mici, moi și calde, cuprinsesă gîtul lui 642...

— Mă duc, Gicule. Să fii cuminte și n-o supăra pe mama... Să nu mai ceri de mîncare...

— Bine, tată. Du-te. Te aștept pînă la nouă... Pînă la nouă, tăticule...

— Tu nu vii? Nu stăm mult. La unu, cel mai tîrziu, terminăm. Vorbește și Stroescu...

— Nu mă duc. La ce bun? Vorbe în vînt, toate. Mai bine s-ar mișca delegația mai repede. Pînă o să facă într-un fel, crăpăm cu toții de foame. Eu unul nu mai pot. De două zile n-am băgat o fărîmătură de piine în gură, dar nici n-am închis ochii noaptea. Mă lipesc. Am nevastă bolnavă. Eu intru în fabrică. Fie ce-o fi. Deseară la nouă trebuie să aduc mîncare copilului. Cer un avans direcției. De trei săptămîni îl îndop numai cu cartofi. Îmi moare băiatul cu zile în casă.

— Tocmai d-ai-aia, tovarășe. Mergem la adunare. Să vedem ce-om face. Ori lată, ori bălțată. Sau poate crezi că la mine huzurim?

— Nu știu cum o fi la tine, Radule, frate Radule, dar acasă la mine e jale mare. Mi se rupe inima cînd văd copilul cum se topește, zi de zi. Și eu, tîlhar bătrîn, îl mint mereu. Deseară, Gicule. Mîine, băiețașul taichii! După-masă, mînzule! Mi-a ajuns pînă peste cap. Mi-e rușine să-l mai privesc în față.

— Te cred. Trebuie însă să ne menținem, dacă vrem să avem un trai mai bun. Hai la sală să auzim ce-au mai făcut delegații. Hai, nu te mai codi, că și acasă ori pe stradă, tot nu-ți umpli burta.

— Hai...

★

Sala — plină pînă la refuz. Fețe slabe, ofilite, spinări îndoite, voci răgușite, fum de țigară înocăcios, freamăt. Cineva tușește, apoi altul. În curînd întreaga masă de oameni tușește, ca un singur om. Apoi, tăcere.

Stroescu, șeful delegației, vorbește.

Vorbele curg domoale, liniștite, ca unt delemnul peste valurile furioase: răbdare, curaj, disciplină, încredere în delegați. Înc-o săptămîină — și vom triumfa. O săptămîină de grevă. Șapte zile de post.

Fețele s-au întristat. Privirile se încruntă lei, colo, răbufnește cîte un glas morocănos. Ce ne facem? Nu mai putem. Destul. Ne-trecut cuțitul de os...

Vocea lui Stroescu se desprinde, de dată această energică, hotărîtă: „Are cineva de obiectat? De spus vreo părere? Se simte mai capabil decît noi? Să vină! Să vorbească! Cine e?”

642 se simte împins din spate. Îl poartă spre scaunul gol — tribuna improvizată — ca să vorbească. Încearcă cu slabele lui puteri să se împotrivescă, dar nu reușește. Întreaga mulțime, ca un val mișcător, s-a concentrat să-împingă spre tribună. Se aud murmure nedeslușite, vociferări:

— Spune! Spune! Vorbește! Nu mai avem puteri. E mult o săptămîină. Ne mor copiii de foame! Spune!

Cîteva mîini voinice îl saltă, urcîndu-l pe scaun.

Ce să vorbească? Durerea ficăruia s-a strîntoată în inima lui. Peste capetele netunse și cefeale asudate privirea îi aleargă zadarnic, fără să se poată fixa undeva.

— Spune. Hai, spune! Ce taci? Dă-i drumul

Mulțimea fraților de muncă îi cerea să l vorbească. În ceasul acela aveau nevoie, parcă mai mult ca de piine, de vorbe care puteau să exprime ce simte fiecare: disperarea și foame ajunse la maximum. Îi cunoștea pe fiecare, de din ateliere deosebite. Lucrau doar în aceeași fabrică și dacă el nu putea reține numele tuturor, ei însă îl șiau prea bine. Cei vechi, mai ales, care se înflăcărau de vorbele lui cînd le cerea să-și apere dreptul. Dar e mult de atunci. Pe vremea aceea leafa era puțintel mare, nevoile mai mici, copiii mai puțini să de loc. Era poate și mai mîncat, în stare să înflăcăreze, să-i oțelească mai departe, pentru izbînda finală. Dar i-e silă. Vorbe goale. De Vorbe în vînt. Cînd entuziasmul și efectul discursului său se vor potoli, foamea îi va chema și mai puternic la realitate.

Tovarășii de muncă nu mai au astîmpă. Strigă, țipă la el să l vorbească. Uite pe strugarii cu șorturile albastre, cum agită brațele tîmplarii din colțul drept al sălii, în halate galebene de lucru, par mai liniștiți. Dar ateliere de vopsitorie, care a venit în păr, îi ațîță și strige către el. Chiar și 8, moș Florea, cel mai

nic număr și cel mai vechi om din fabrică, încearcă să spună ceva, dar nu se aude.

Zîmbește trist către marea asta de capete, ovarăși vrednici și tăcuți la lucru, de nerecunoscut însă când le lipsește pâinea. Pîinea! Pentru această nenorocită bucată de cocă, sute de oameni-număr, de oameni-fișe, se agită, luptă și mor...

Încearcă să-și adune gândurile... Nu poate nchega nimic. Zgomotul devine infernal...

— Tovarășii!

— Sst! Sst! Tăcere! Vorbește 642. Ssst!

— Mie foame...

★

A pornit înainte pe străzi, năuc, fără să știe unde și pentru ce merge. Prin cap gândurile i se zbat, se fugăresc unul pe altul, se încurcă, neputînd lua vreo hotărîre. Urechile-i vijjîie, capul îl doare să-i plեսnească, iar un glas lăunric—dureros leit-motiv—îl urmărește obsedant: „La nouă, tătucule. Te aștept să vii. Nu mă ulec pînă la nouă”.

Strînge pumnii, scrișnind din dinți neputîcios, și își iutește pașii. Ocolește străzi, taie ulicioare, se-nfundă în drumuri străine, apoi lin ce în ce prin străduțe și ulicioare mai cunoscute. Merge automat. S-a oprit. Unde se află? În fața lui, poarta de fier a fabricii, grea și masivă, își cască gura. Picioarele, slugi cretinicioase, l-au dus singure în dreptul ușii de a intrare.

Cu ochi de vulpe șireată, Enache, portarul, oada de topor a direcției, l-a și văzut. A deschis restructura cabinei:

— Uite și pe 642! Zi, nu mai merge, ai? I-a terminat cu greva? Așa îmi place. Era și odată să mai fi irosit timpul. Ai copii!... Ce-alți vin și ei?

Nu i-a răspuns. A strîns doar fălcile și a închițit în sec.

— Intră înăuntru. Ce stai ca o momie afară? — îl îmbie iarăși Enache.

Nu l-a auzit. Încearcă să facă o socoteală. Masăzică... un sfert de kilogram salam... O pîine ublă... Un sfert de kilogram salam... O pîine ublă... Un sfert de ... O pîine...

Îi joacă cifrele în cap. A renunțat să le mai adune. Ar fi și inutil.

Enache e acum lîngă el. Îi simte în obraz așuflarea de ins ghiftuit, cu iz de mîncare și rătură, care îl sfîchiiue ca un bici. Și tot atunci oamea i se sparge ca un ghem de fiere în stonac, împrăștiindu-i prin vine și pînă în gură umărăciunea.

— Ți-o fi de ajuns, că numai pielea și oasele mai sînt pe tine, încolo... — spune Enache și cupipă scribit într-o parte.

642 făcu instinctiv cîțiva pași. Era copleșit. Nu mai putea răbda și poarta — gură de șarpe — îl îmbia ca o masă plină cu bunătăți. Afară erau mizerie, foame, moarte. Înăuntru, o bucată de pîine și poate un ban pentru o doctorie. Trebuie să intre. Se simte atras ca de un magnet puternic.

Și-a lăsat bărbia în piept și înaintea încet. Are plumb în tălpi, dar merge mai departe. Ii zvîcnește inima, dar nu-i pasă.

Tovarășii... Frații lui de suferință... Ce vorice cînd vor afla că el — tocmai el — a spart blocul celor hotărîți să lupte pentru o existență mai omenească și o bucată de pîine mai mare, are să ajungă să-i sature pe toți?

L-a prins cineva de braț. Își înalță fruntea. Enache îl trage de mîncă, îl zorește și turuie: — Hai mă, că te duci la bulcă, nu la-nmormîntare!

Ce vrea omul ăsta de la el? De care înmormîntare-i vorba? Și de ce-l împinge atît de epede și unde-l duce? Încotro se duce?

S-a oprit. Se smucește din strînsoarea lui Enache.

Tovarășii... tovarășii lui... Trădător? Nu. Tu trădător. Sleit, doborît de foame, da; trădător, însă, nu!

Sirena fabricii urlă deodată. Tresare speriat. Se pare că niciodată sirena n-a scrișnit atît de umplit. Sînt orele două fără cinci minute. Chimbul doi trebuie să intre la lucru.

Întoarce brusc capul. Își astupă cu palmele rechile, se depărtează de uzină clătîindu-se. Brletul sirenei îl urmărește încă. Aleargă din e în ce mai repede. „La nouă, tătucule... a nouă...”

Și geamă tul acesta groaznic al sirenei care nu mai încetează!...

BILETIȘTII - PETE PE BULEVARD

Asemeni vegetației tropicale în care, sub luxuriantul culorilor și formelor, se ascund nenumărate vietăți foggăitoare ce prind glas noaptea, bulevardul păstrează în cotloanele sale roiuri de „șmecheri”, de acostori, de speculanți de bilete ce ies la iveală, o dată cu primele lumini ale reclamelor.

Hibridul acesta e greu de definit. Are uneori freză cocoș, ca orice malagambist, pantalonii înguști, cum își îngăduie și cosmopolitiții mai „de salon”, fular băgat în cămașă, propriu unor artiști de varieteu. Alteori îmbrăcămintea și fizionomia țin de cel mai deplorabil stil „la șmecherie”: pantofi cu tăietura într-o parte, șapcă în pătrățele, chică lungă, favuride, unghie prelungită la degetul mic. Iar de cele mai multe ori speculanții de bilete sînt îmbrăcați simplu ca niște „oameni lipsiți de mijloace”.

Fotografiat fiind în fața cinematografului unde opera, unul dintre biletiști i-a strecurat fotoreporterului: „Umbilăm la haine de derbedei, dar dacă ne faci o poză, aranjăm mîine, pentru la șase, să venim cu țoale bune”. Contînd pe îngăduința cetățeanului milos, speculantul sprîjină cererea de suprapreț, ilustrînd-o cu o gheată cîrpiță, cu un pantalon destrămat. El îmbină umilînța cerșetorului profesionist cu cinismul hoțului care-ți bagă mîna în buzunar. Ai putea să-l definești după rîsul obraznic, după mimica ce-ți sugerează un gangster în faza uceniciei. Un indiciu e că stă în grup — grupul fiind întemeiat pe baze economico-strategice: la vederea miliției unul dă alarma și dispar toți. Alt indiciu e că mormăie printre dinți: „bilet, bilet... cine vrea bilet?” la fel cum, la talcioc, unii strigă arătînd niște pantofi scîlciați: „care te-ncați, neamule, care te-ncați?” S-ar putea da ca o caracteristică și faptul că îi vezi de dimineață făcînd cozi în fața ghișeelor de cinematograf și că afișează o grosolanie potrivită unor soldați americani aflați într-o țară care primește ajutorul marshall.

Dar toți acești indici, caracteristicile acestea: freza, fularul, pantalonul, grosolană, spiritul de bandă, figurile de derbedei, apucăturile de negustori, deprinderile bulevardiste — nu pot fi desprinse de ceea ce e în jurul lor. Iar în jurul lor e bulevardul cu construcții noi, sînt noile parcuri, în jurul lor trec muncitori, elevi, studenți — oameni care muncesc cinstit; în jurul lor e viața adevărată. Te-ai aștepta ca gașca aceasta sau gășculițele astea de speculanți de bilete să dispară din cînd în cînd sub talpa mulțimii pașnice, ca într-un poem maiakovskian. Căci ce-ar fi mai nimerit, mai omenește decît ca cetățenii, indignați de acești miriapozii ai bulevardului, să le facă vînt, să-i alunge în cotloanele de unde au ieșit? Numai

că această răbufnire a indignării publice nu are loc decît foarte rar și izolat. Cetățeanul vrea să vadă filmul. El însă nu-și poate părăsi serviciul dimineața atunci cînd speculanții asaltează casele de bilete. Astfel „biletistul” îl are la mînă și încasează suprapreț. Mai mult: dacă intervine miliția, uneori se găsec așa-zii „oameni de bună-credință” care intervin: „Lasă-l, tovarășe, cîștigă și el un leu...”, acceptînd deci să fie buzunărit și chiar luînd parte celui care îl buzunărește. De cele mai multe ori, însă, acești „oameni de bună-credință” se dovedesc a fi ei înșiși bulevardiști.

Cine este, totuși, speculantul de bilete, dincolo de freză și de pantalonul îngust? De obicei, un tînar. Adeseori fără ocupație (fiindcă preferă „învîrtelile”), uneori elev, uneori student. Iată de pildă: Vasile Silviu Domitrescu, elev la liceul Cantemir, Alexandru Jipescu — fără meserie; Petre Nicolaescu — fără meserie; Constantin Drăgoi — student anul II I.S.E.P.; Vasile Popazu — soi de vînzător la halele Obor, la Aprozar. Și alții, mulți alții. Unii „lucrează” pe cont propriu, făcînd să ruleze un capital de cîțiva poli. Alții cumpără biletele cu sutele și le vînd rîpîndu-le dintr-un carnet cu cotor. Uneori, înțelegi cu casieritele cinematografelor, (cum ar fi, de pildă, Mihai Elena de la cinematograful Central, acum sub anchetă) speculanții nu au altă bătaie de cap decît aceea de a sta la rînd dimineața

și de a-și oferi marfa seara. Tupeul alternează cu slugărnicia celui care vrea bacșiș, discreția afaceristului care lucrează pe sub mînă, cu sonorizarea cerută de reclamă. Prins între acești poli ai micii negustorii interzise, speculantul trece de la comic la dezgustător și, dacă izolat se pierde în mulțime, în grupajungesă păteze bulevardul.

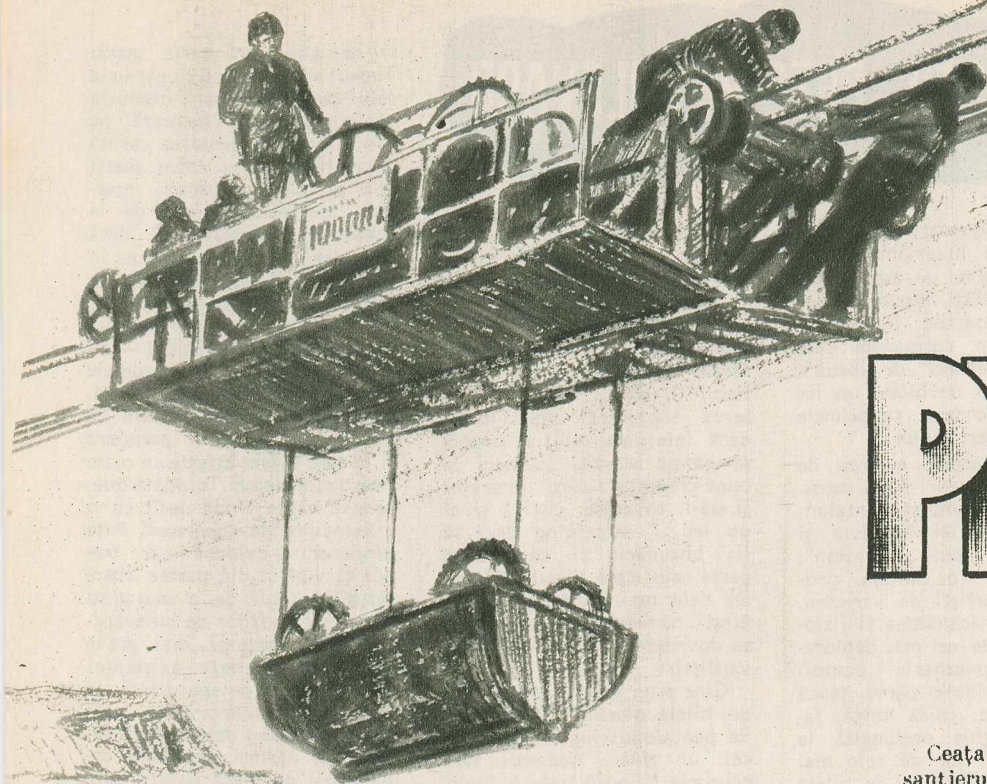
Fenomenul acesta îngrijorător are cauze multiple și rezolvări — pentru a fi lichidat — cu aspecte diferite. Am propune aci, cu titlu de experiență, existența mai multor case de bilete la filmele în premieră și la care se prevestește un mare flux de spectatori. Totodată biletele să nu se vîndă decît cu o oră înainte de spectacol. Aite propuneri — evident — ar trebui să vină și din partea spectatorilor sătui de a mai plăti vamă miriapozilor de bulevard.

Asupra cauzelor mai grave care stau la baza existenței acestei specii de speculanți, la baza faunei bulevardiste, vom reveni, vorbind despre pasivitatea unor părinți, profesori, organizații de masă pentru care fenomenele acestea de huliganism, acostări, speculă ar trebui să constituie o preocupare vie, permanentă. Și propunem de pe acum: bulevardistul (care-l înglobează și pe speculant) trebuie tuns nu de la freză, ci de la pantofii cu talpă triplă. Sîntem nu pentru repieptănarea, ci pentru dispariția lui. Iar la această dispariție cetățeanul trebuie să contribuie activ, agitînd opinia publică împotriva biletiștilor, luîndu-i de guler și dîndu-i pe mîna miliției. Iar miliția, sperăm, va fi prezentă, atunci cînd oamenii vor pune mîna pe mătura și — evident, ridicînd puțin praful — vor mătura bulevardul.

■ C. COMAN

Desen de A. RIK

PRELUDIU

— reportaj —

de C. BOZBICI

Ilustrație de N. POPESCU

Ceața lăptoasă se respira ușor, împrăștiată de curenții râului, descoperind șantierul treptat, ca ridicarea unei cortine orizontale, imense și tremurătoare. Din înălțimile costișei muntelui, de pe platforma de beton a macaralelor-funicular, împinzită de schelete metalice, mișcarea leneșă a pînzelor opace de ceață, scurgindu-se din amonte, părea o masă neîntre ruptă de aluminiu care se retrage pe trenuri de role, în văi. În munți răsărise de acum soarele, luminându-le frunțile. Aci ceața fugea în păduri descoperind Bistrița, câteva plute matinale sălind pe valuri, iar la câteva sute de metri jos, în batardoul barajului hidrocentralei, excava toare, oameni, locomotive, mașini...

Începea o dimineață obișnuită...

— A sosit fotograful?

— Uite-l, trece podul; în câteva minute va fi aici.

Inginerul Rakoși se apropie de parmalicul platformei de beton și privește spre omul cu aparat de fotografiat ce zorea spre șantier. Martorul acestor fapte îi creă un sentiment care se contopea cu emoția. Și muncitorii erau stăpîniți de o undă de nerăbdare și neliniște: vor reuși oare să monteze rapid și fără complicații săgeata cabinei de comandă? Săgeata aceasta era un enorm braț, purtînd în partea superioară o minusculă cabină de comandă de unde un om avea să dirijeze benele. Ea trebuia fixată în partea de jos de corpul de pe malul drept al macaralei-funicular.

Privindu-i o clipă pe muncitori inginerul surise văzînd că cei mai mulți dintre ei erau proaspăt rași. Știau că îi așteaptă o muncă încordată și se pregătiseră ca pentru un eveniment deosebit. Avu din nou certitudinea că se află în fruntea unui asemenea colectiv de oameni care se simt ei înșiși răspunzători dacă lucrarea va reuși sau nu. De aceea se liniști.

— Ei, s-a ancorat „săgeata“?

— Gata, tovarășe inginer! — veni, domol, răspunsul șefului de echipă Popescu.

Fotografal trimis de direcția generală se opri într-un colț, privind peste păduri: aștepta lumina strălucitoare a soarelui.

Pilonul de montaj ridică de la pămînt schelăria metalică a „săgeții“, purtă lin prin aer, gemînd ușor sub atîta greutate, o trecu cu băgare de seamă pe lângă oamenii care o urmăreau cu ochii înfrigurați și ajuns deasupra abisului văii.

— Luați-vă la îndemînă sculele! — se auzi comanda șefului de echipă. Montorii prinseră să se agite. Fotografal declanșă o dată aparatul apoi își căută grăbit un loc mai potrivit ca să fotografieze momentul legării „săgeții“ de corpul masiv al macaralei-funicular. „Încă un sfert de oră și vom face legăturile“, se gîndea șeful de echipă. „Cincisprezece minute și am scăpat de partea complicată“, își făcea socotelile inginerul. „Cînd începem să facem legăturile, n-ar strica să ne fotografieze“, se gîndea montorul Mihai. Într-adevăr, era un moment ce merita să fie înregistrat. Toate privirile oamenilor din echipă se îndreptau spre masa de fier care înainta centimetru cu centimetru prin văzduh.

Pentru prima oară se monta aci o asemenea macara-funicular. Fusesse trimisă de o întreprindere din Republica Democrată Germană și de lungul a multe săptămîni tehnicienii o studiaseră.

O comandă și „săgeata“ de peste zece metri se înclină apropiindu-se de corpul macaralei.

— Fir-ar al dracului. Nu e bine!

Cineva țipă:

— Înapoi! Înapoi!

— Gura!...

— Nu vezi c-a luat-o pe alături?!

Încercarea nu reușise.

— Să încercăm încă o dată — ceru inginerul Rakoși.

Echipa lucra febril. Fotografal era dezolat. Iar inginerul se gîndea

Dacă nu merge nici acum, va trebui să lungim ilonul cu un tronson³⁾.

Și pilonul vibrează iar. În vale, câțiva oameni urmăreau curioși legănarea „săgeții”. O vâzură mi se îndreaptă din nou spre corpul macaralei, proptindu-se pe margine. Șeful de echipă s-a supărat. Fotografii se căina în sine: „Uite, uite, cum fuge soarele!” Membrii echipei de montaj comentau gălăgioși și căutau soluții.

— Ce-i de făcut, tovarășe inginer? Să ne pocnim tocmai aici?

— Vi s-a părut greu la început? — întrebă inginerul.

— Nu, nu! — se auziră glasuri.

— Nici mie. Secretul constă în noutatea lucrărilor de ridicare a fiecărei piese. Aici avem încă înălțimea necesară. Va trebui să lungim pilonul cu încă un tronson... De fapt sta e toată problema...

...Spre seară, săgeata cabinei de comandă macaralei-funicular era montată. Ea străjuia mează valea Bistriței. De aici un om a dirija benele încărcate cu beton pentru înălțirea celui mai mare baraj din România. Și mânuși nu i se părea un lucru neobișnuit. În învățaseră să înfrîngă greutatea montînd ultimii ani schelării mecanice complicate, și noi. Când echipa montorilor ajunse în vale, fiecare își întoarse privirea spre laba colosului metalic, simțind în suflet o căldură mîmire și liniște. Numai fotografii se întrebă brîl: „Au ieșit oare „scharf” imaginile?” și într-o asemenea zi nimeni nu are dreptul să facă un lucru de mîntuială.

II

Peisajul se îmbogățise cu elemente noi. Nu mai vorba de omătul care încărcase ramurile olizilor, drumul asfaltat al mașinilor, barăle; nu era vorba nici de gheața aspră care se lărnise peste apele zglobii ale Bistriței, ori florile albe și reci, proiectate pe ferestre. Mășinile constructorilor se obișnuiseră să vadă în care iarnă toate acestea. Nouă, tentantă și cunoscută era instalația macaralei-funicular, cablului ce se legăna la înălțime deasupra văii. Văzînd de multe ori un lucru, oamenii se obișnuiesc cu el, li se pare firesc să fie așa și nu se feli. Dar instalația aceasta, vizibilă de mare depărtare, era un permanent prilej de discuții și gînduri. Aci își avea începutul marea betonului pentru barajul hidrocentra-

...Nu mai țin minte ziua. Era ger și zăpada strălucia sîcîitor sub tălpi. Temperatura sub minus 18°. Și vînt. Venea în trombe din nord și înghețat. Cablurile macaralei-funicular săltau ca niște corzi, iar vîntul înstruna pe ele lodii metalice, aspre și prelungi. Trebuia cercată „pisica” macaralei.

„Pisica” aceasta era de metal, fără suflet, avea acum doar o blîniță întimplătoare și o să de promoroacă.

„Ei, tare frig mai era! I se dădu drumul pisicii spre prăpastie, singură. Aluneca ușor, din ce în ce mai iute, bălăbănindu-se cumplit din prilejul vîntului, dar ajunse fără emoții pe celălalt mal. Apoi se întoarse înapoi. Echipa de montatori o primiră veseli și cu o adîncă satisfacție. Văzuseră cu ochii că tot ce făcuseră în ultimele luni era trainic. Nici nu doreau altfel.

— Va trebui să legăm cablurile cu „călăreții”²⁾ le spuse montorilor inginerul Rakoși. Oamenii priviră la omul acesta scund, cu o față tînără. Nimănui nu-i trecu prin gînd să pună în discuție că nu se poate, că vremea e aspră, dar fi mai bine ca treaba să se facă mai încolo, mai tîrziu.

— Dacă nu fixăm „călăreții”, nu mai putem lega cablurile de comandă și cele ajutătoare — continuă inginerul.

— Ei, cine îndrăznește?

Ecolul cuvintelor îl preluă vîntul.

— Eu... Și eu... Și eu merg... Și eu... — se auzeau glasurile montorilor.

Ar fi vrut să meargă toți. Dar trebuiau aleși doar opt oameni. Atît.

Se aduse echipament de protecție special: pîslari, șube groase. Deasupra rîului curentul era puternic și mai pătrunzător. Aici, cine tremură, cine își pierde echilibrul, cine îngheață încurcă lucrurile. Trebuie să-ți învingi emoția, frica, să fii calm, să lucrezi rapid și să nu ții seamă de vînt, de balans, de prăpastie. Nu se cere altceva...

Inginerul urmărea îmbarcarea acestor tineri îndrăzneți pe strania navă aeriană. Dar „călăreții” nu manifestau sentimente deosebite. Dumitru Fănică, băiatul acesta masiv, chiar și în aceste clipe arăta jovial; Mihalache Anton, tînăr, cu fața oacheșă, se mișca atît de natural, parcă s-ar fi urcat într-o barcă; Iancu Gheorghe, sudorul echipei de montaj, Secară Pavel, celălalt sudor, de asemenea; doar Weber, un puști pistriuat, părea puțin emoționat...

În total erau opt oameni, primii care călătoreau cu macaraua-funicular a hidrocentralei.

„Pisica” aluneca pe cablu cu cei opt. Vîntul-i învăluia, legîndu-i fără milă. Privind de aci, de la peste o sută de metri înălțime, ei vedeau valea îngustă a Bistriței în toată splendoarea ei. De jos, oamenii le făceau semne și lor li se păreau caraghioase mogildețele care gesticulau.

Cineva înregistra timpul:... o jumătate de oră... o oră...

— Îi îngheață vîntul...

— Ne-ar fi făcut semne, tovarășe inginer, dacă vreunul dintre ei s-ar simți prost. De balans mi-e teamă...

— S-au legat bine cu centurile de siguranță?

— Da, tovarășe inginer.

...O oră și jumătate.

— Parcă au terminat — șopti cineva.

— Mai lucrează unul dintre ei, nu-l distîng bine — zise inginerul.

... Două ore...

— Ei, drăcie! Ce s-o fi întîmplat? Uite! Cine-i?

— Mihalache, mi se pare, tovarășe inginer.

— I s-a făcut rău? Dar ce-i trece prin minte!...

— Heiii!

Montorii adunați pe platforma de beton a macaralei-funicular văzură atunci un adevărat spectacol de echilibrică. Anton Mihalache se suise pe cablu, întinsese mîinile și, înfruntînd vîntul ce sufla cu turbare, sfida înălțimea, pericolul, abisul. Și oțelul cablului vibra, vibra...

— Avem nevoie de oameni îndrăzneți, dar nu nechibzuți! — îi spuse aspru inginerul, cînd „pisica” îi aduse la liman.

Băiatul privi uimit, neînțelegînd parcă de ce i se spun vorbe atît de aspre, cînd lui i se părea firesc tot ce făcuse. Apoi își plecă rușinat ochii.

... „Călăreții” fuseseră montați, „pisica” încercată, oamenii primiseră acest hotez al înălțimilor. Era totul gata. Prima macara-funicular putea intra în funcțiune, putea să toarne zecile de mii de metri cubi de beton ai barajului. Dar ce se întîmplase între timp jos, acolo sub nivelul apelor rîului?

III

În batardou era mare vîlvă. Lucrătorii se adunaseră buluc în jurul unei pompe de beton.

— Ce se toarnă aici, măi tovarăși? — întrebau noii sosiți la fața locului.

— Distrugătorul de energie³⁾ — le explicau cei informați. O parte a barajului...

— Cu macaraua-funicular?

— Acolo mai construiesc un pod metalic

pentru transportul betonului. Acum se toarnă cu pompa.

— Ferește! Hei! Ferește!

O trombă de aer comprimat se abătu vehement pe suprafața stîncii, mătîrînd cu putere așchii și pietre. Oamenii priveau curioși la această operație, pe care mulți n-o mai văzuseră la turnarea betonului. Apoi, dintr-un alt furtun izbucni o fișie tăioasă de apă și spală roca.

— Ce face, bre?

— Nu vezi? N-are voie să rămînă nici un fir de nisip.

— Ei, nu mai spune! Ce contează, frățioare, un fir la ditamai baraj înalt de o sută de metri?

De fapt, în aceste clipe preliminare turnării, se dădea o lecție de conștiinciozitate. Oamenii care lucrau aici trebuiau să știe și să cunoască acel adevăr practic și implacabil că durabilitatea unei asemenea lucrări atîrnă uneori de un fir de nisip care ar facilita, în decursul anilor, infiltrarea apei în beton.

Turnarea distrugătorului de energie se va înscrie în istoria barajului ca o aspră bătălie pentru însușirea tehnicii noi. Cînd ea a început, această pompă de mare productivitate și-a încetat activitatea.

— N-o să facem mare brînză, tovarășe Trelea. Uite, de cîtăva vreme o tot demontăm de două, trei ori pe zi. Asta nu-i productivitate! Dă-o dracului!

Maistrul Izvonaru, bosumflat și nervos, nu-i dădea pace tînărului inginer Trelea.

— Te-ai gîndit la vreo soluție? — întrebă Anton Trelea.

La drept vorbind, slaba productivitate a pompei, dopurile de beton care opreau turnarea îl nelinișteau și pe el. Avea însă încredere în maistrul și spera că omul acesta practic va da o rezolvare rapidă.

— Să renunțăm, tovarășe Trelea, la pompă. Zău, mai mult ne încurcă. Facem un ghiab și am terminat cu bătaia de cap. Turnarea trebuie să meargă din plin, asta-i scopul.

Propunerea era tentantă. În aparență ea ar fi rezolvat turnarea acestui bloc. Dar dacă de la început vor lucra cu metode meșteșugărești? Inginerul își dădu imediat seama că omul din fața lui nu avea încredere în această mașină. Știa că, acceptînd soluția, mai tîrziu, și nu se știe în ce clipe, ei vor demobiliza în fața greutăților. Toți trebuiau să pornească cu încredere la acceptarea noilor agregate moderne. Principalul era ca ei să devină stăpîni pe mașină, s-o facă să funcționeze „ceasornic”.

Luă cu dînsul cartea mașinii, cea sumă de instrucțiuni care explicau funcționarea agregatului. Se infundă în birou și se apucă să studieze. Un lucru era clar: betonul trebuie să fie plastic, viscos. Cel pe care îl turnau nu prea arăta așa. Dar care erau cauzele? Se întoarse din nou pe șantier. Ceea ce îl izbi de astă dată erau cantitățile prea mari de apă ce se introduceau în betonul din pompă. Mai observă că la capătul conductei tronsonului terminal fusese scos. Acum totul se clarificase.

— Puneți la loc tronsonul terminal și nu mai turnați apă. Mașina e bună și o să meargă... Și n-a greșit.

IV

Am privit din înălțimea muntelui locul unde va fi viitorul baraj. Jos în batardou, ca un punct mic și neînsemnat, primul bloc al zidului distrugător de energie străjuie abisul. Peste un milion cincisute de mii de metri cubi de beton vor fi turnați aici. Pentru realizarea uriașei opere au fost montate macarale-funicular — instalații fără precedent în țara noastră — s-au construit linii ferate, poduri, șosele, s-a făcut cea dintîi experiență cu blocul zidului distrugător de energie. Dar mai presus de toate acestea, s-au călit oameni în ceasurile acestui uriaș preludiu. Și acești oameni sînt o garanție a faptului că barajul va zăgăzui în curînd apele Bistriței.

¹⁾ Cărucior-trolie ce se mișcă pe cabluri.
²⁾ Vergele pentru fixarea a două cabluri.

³⁾ Parte a barajului așezată în aval în scopul anihilării energiei cinetice a apei ce se evacuează prin deversare sau prin conducte de golire.

SCRITORII și CĂRȚI

DESPRE CUNOȘTINȚE VECHI ÎN DOUA CĂRȚI NOI

Din cele două cărți recente ale lui Zaharia Stancu — „Sarea e dulce” și „Cefe de taur,” care înmănușiază „Însemnările și amintirile unui ziarist” — se deduce că autorul are un temperament focos și chiar violent. Intr-o măsură așa și este. Temperamentul îl mină să reacționeze la fenomenele vieții sociale cu violență. Însă nu e vorba aici de o violență „în sine”, ci de cauzele care o stînesc: pe de o parte de niște vechi realități scîrbavnice „de soioasă aducere aminte”, cum zice undeva Costache Negruzzi, realități care se cereau înfierate; iar pe de alta, de o seamă de cauze nobile, așa cum vom vedea mai la vale.

Cele două cărți adună laolaltă articolele scrise de Zaharia Stancu prin gazete, între anii 1934-1940.

Pe vremea cînd Stancu făcea, ca să spun așa, ziaristică zi de zi, avea destule strîmbătăți în care să lovească deopotrivă cu dezgust și cu furie, și pe care să vrea să le desființeze, în numele unui ideal social cinstit.

Toate acestea se văd limpede, direct, fără ocolisuri, în paginile sale, care nu-s altceva decît oglinda credincioasă a societății românești dintre cele două războaie. Căci cele două cărți ne arată și abjecta lume burgheză îmbuibată și nesimțită, plesnind de huzur și asuprind sîngeros, ocupată cu „afaceri” și roasă de vicii, clamînd „iubirea de patrie” și vînzînd patria — și totodată crunta mizerie a țărănimii și muncitorimii, și răbufnirile lor răzvrătite. Întîiul volum ne arată cum „sarea e dulce” pîntru toți șmecherii care știu s-o exploateze cu dibăcie, iar „sarea” nu simbolizează altceva decît toate bogățiile țării, inclusiv munca omului muncii. Al doilea volum ne zugrăvește „cefele de taur” ale reacționarilor și ale unor tineri

Zaharia Stancu

ratăciți, ajunși criminali în numele „naționalismului”, acei tineri încăpuți pe mîna fascismului și hitlerismului, grijului să-și fortifice ceafa și să-și lase fruntea îngustă și încrunțată.

În favoarea autorului, două lucruri se desprind din cele două cărți: întîi, curajul de-a ataca pieptiș, în plin regim burghez, mai-mărimile burgheziei și cozile lor de topor; al doilea, în plină atmosferă reacționară, credința sa în biruința finală a democrației — chiar dacă în conștiința lui nu era încă limpede de tot despre ce fel de democrație poate fi vorba.

Ceea ce mi se pare însă și mai de preț în cuprinsul acestor volume este că nu ne lasă răgazul să uităm murdara lume care s-a dus. E cum nu se poate mai indicat să-ți amintești mereu ceea ce știi foarte bine, dar ceea ce ar putea să se piardă în uitare cu trecerea vremii și în talazurile vieții noi.

În cărțile lui Stancu am reîntîlnit figurile respingătoare ale unor vechi și strașnice cunoștințe. Și — cum să spun? — această neplăcută reîntîlnire mi-a făcut plăcere. Tocmai fiindcă nu-mi da răgazul să uit hidoșia vieții trăite silnic altădată.

Să pomenim, așa, în treacăt, de una dintre aceste cunoștințe, unul mic, unul de

i s-a zis „Cantalup”. Cine, acum douăzeci de ani, nu știa de acest Cantalup? Ziarele, pe atunci, erau pline de poza persoanei sale. Era o „vedetă”. Ce operă măreață și binefăcătoare societății românești săvîrșit-a domnia-sa pîntru ca toți să se preocupe de dînsul? Mof-turi! Operă măreață? Cior-dise! Un escroc! Ei și? Cu el se-ncepea și se sfîrșea escrocheria în regatul român? Nu, dar el a fost un asemenea bandit isteț, încît „afacerile” nu le-a făcut pînă nu s-a gîndit la „apărare”, în caz de ananghie. Iată: Zaharia Stancu ne amintește nu numai că domnul Vasilescu zis Cantalup trăia atît de bine de pe urma afacerilor veroase, încît își putea permite, în plină iarnă, să consume la „Continental”, în chip de desert, o felie de cantalup (ceea ce i-a iscat porecla), plătind prețul de 600 lei, cînd biata pline neagră costa 5 lei; dar ne mai amintește că,

întra salvarea lui Cantalup, pînă la urmă arestat, sar ca frații președintele Senatului, guvernatorul Băncii Naționale, ministrul industriei și comerțului, ba chiar „liberalul” Tony Iliescu, care a fost raportor al „noului cod penal”, ba chiar și un pîrlit de chestor polițienesc. Cum s-ar zice, de la treapta de jos a „puterii constituite” și pînă sus în vîrf, putregaiul era în floare.

Herta LIGETI:

„DIE UNVERZAGTEN” (NEÎNFRICAȚII)

Lagărul de exterminare de la Auschwitz, cu cîteva clipe înainte ca inapoi pentru muncă — printre care o femeie bătrînă din Lvov — să fie „selecționată”... Ni-ei unul din ei nu-și mai face vreo iluzie; cu toții știu ce-i așteaptă: moartea prin gazare.

S.S.-iștii o tîrăsc pe bătrîna din Lvov spre ușa barăcii, o lovesc brutal cu cizmele, o insultă. Are trei fiice bătrîna; sînt acolo privind îngrozite; se jelesc, cad în genunchi în fața „domnului Untersturmbannführer”, cer îndurare... „Mama celor trei fete stătea cu alți condamnați lingă ușa. Ea împreună cu mine se lupta pentru rugăciune și vorbea nedeslușit. Pe fața ei nu puteai citi limpede dacă binecuvîntăea sau blestemă. Nu trăda nici tristețe, nici mînie. Ochii ei priveau pierduți depărtările, ca și cum tot ce se petrecea în juru-i nu o mai interesa. Doar plînsul desperat al copiilor o mai trezi o dată la realitate. Aruncă o privire spre cele trei fete îngenunchiate și le muștră cu asprime: „De ce îngenunchiați în fața „lui”? Ridicați-vă!”

Viena, în zilele Anschlussului. Doi membri ai tineretului hitlerist au ridicat-o de acasă pe Berta Tannenbaum, soția unui muncitor din Ottakring (cartier muncitoresc din Viena), și i-au

poruncit să spele asfaltul peste care patrioții austriaci așternuseră cu litere uriașe: „Trăiască Austria liberă și independentă!”... Berta prici cu ură la hitlerist și răspunde, accentuînd fiecare cuvînt: „Literele sînt din material trainic! Da, da, Austria liberă și independentă nu poate fi ștersă atît de ușor de pe fața pămîntului!” Femeile muncitoare din Ottakring se solidarizează cu Berta, iar cei doi hitlerişti sînt nevoiți să se retragă fără glorie...

Tîrgu-Mureș, în vara lui 1944. Sub presiunea armatei sovietice și a trupelor românești aliate, hitlerişții se retrag în grabă de pe pămîntul patriei noastre. În cursul retragerii, ei caută să distrugă. Să distrugă tot ce se poate. Și, totuși, un soldat german din Hamburg și un muncitor german din Tîrgu-Mureș sînt aceia care îi împiedică pe hitlerişti să arunce în aer fabrica de zahăr din oraș. Prin această acțiune patriotică, muncitorul german originar din Tîrgu-Mureș își recîștigă încrederea tovarășilor săi care bănuiseră pînă atunci că ar fi un agent nazist.

Un oraș în Germania occidentală, după cel de al doilea război mondial. Muncitorii luptă împotriva remilitarizării. Karl, care a fost aviator în timpul războiului,

Am citat atît, un caz. Dar cărțile lui Stancu sînt doldora... de cantalupi. E cei mici, dar mai ales de cei mari. Cînd ai mîntu de citit cele două volume compacte, în care ți s-făcut tabloul amănunțit infernal al „paradisului pierdut pe apa simbeta ești îndemnat să țipi, c-divinul dezgust dantesc, ve-sul lui Dante Alighieri: „E quinci sien le nostre vile sazie” (Și-aici ne sătura-răm de cite am văzut

E bine, e nimerit, crec-ca mai ales tineretul no-stru să citească aceste cărți spre a lua cunoștință d-corupția, turpitudinea, v-ciul, venalitatea, cinismu-cruzimea „oamenilor cu je-ben” de altădată. Și spr-a respinge, în cunoștinț-de cauză, acea lume hidă-cu același dezgust violer-cu care Zaharia Stancu-pus-o la stîlpul infam-în chiar zilele vieții ei d-respingătoare îmbuibare.

Lascar SEBASTIA

HERTA LIGETI

Die Unverzagten

s-a săturat de fascism și militarism, dar „nu vrea audă nimic de politică. Cînd, însă, fostul său camarad de front „Kurtchen” face o vizită și îl cheamă să încadreze în organizația militaristă diu care el însu face parte, Karl înțelege este în joc. Misiunea l „Kurtchen” eșuiază. Nou „Wehrmacht” nu se poa bizui pe sprijinul oamenil cinstiți care urăsc războiu

Aceste patru povestiri a scriitoarei germane Herta I geti din Cluj („Neînfricații „Femeile din Ottakring „Vara tîrzie 1944”, „Trezire — apărute în limba germa la E.S.P.L.A. — constitu o mică frescă a anilor în ca coșmarul fascismului m apăsa sufletele oamenilor bună-credință, iar caniba hitlerişti mai încercau să ridice capul, dar tot mai p ternic răsuna imnul aprop tei victorii a omeniei asup neomeniei, a vieții asup mortii și distrugerii.

Herbert LAM

Insemnările domnului Ypsilante, om de afaceri

— fragment —

de André Kedros

Ilustrație de E. TARU

Publicăm un fragment din romanul „Insemnările domnului Ypsilante, om de afaceri”. Autorul, scriitorul progresist francez André Kedros, este cunoscut cititorilor noștri prin romanul „Floarea de zodie nouă” închinat vieții eroice a lui Nikos Beloiannis. André Kedros este, de altfel, un răspinditor al culturii românești în Franța: el a tradus în limba franceză, printre altele cartea lui Mihail Sadoveanu „Nicoară Potcoavă”.

Recentul său roman „Les caméts de monsieur Ypsilante” (Insemnările domnului Ypsilante) constituie un tablou al lumii capitaliste din perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial. Domnul Ypsilante este un afacerist grec, care fugind de la Odesa în timpul Revoluției din Octombrie 1917, se stabilește în România, intrând în relații de afaceri cu oamenii marii finanțe din țară și de peste hotare. Fragmentul de față prezintă cititorilor unele aspecte din culisele uriașului jaf organizat de capitaliștii străini, în complicitate cu capitaliștii români, pe spînarea poporului asuprit și exploatat.

„Ypsilante face cunoștință cu americanul Higgins, reprezentantul grupului Rockefeller la București. El încearcă să se înfrupte din milioanele „afacerii Skoda” și apoi tratează cu prințul Mavrocordat o afacere cu petrol...”

...aprilie, 1934

Higgins se pregătește în fiecare zi să dea o ovitură serioasă. Am să-l ajut s-o dea, dar o să-l coste scump.

Nu mi-a fost de loc ușor să descurc lucrurile.

Totul a-nceput de la o frază rostită de locotenentul Pavlovici, în timp ce evaluam foarte academic șansele Micii Antante într-un război ontra Rusiei.

— Plătim tunurile cu 25 la sută mai ieftin ecît voi — mi-a spus atașatul iugoslav.

Douăzeci și cinci la sută mai puțin? Care murii? Și pentru ce mai ieftin? Iugoslavii, a și romîinii, n-au oare același unic furnizor: koda?

L-am pisat pe prietenul meu cu fel de fel de atrebări.

Speriat că vorbise prea mult, el dădu înapoi, biectînd că n-avea nici o calitate să-mi furnizeze semenea lămuriri, că era o afacere de stat și că, pe deasupra, ar putea păți cine știe ce.

Îi simpatizam prea mult pe Pavlovici, ca să u țin seamă de argumentele lui. Am luat-o, leci, pe altă cale.

Mi-am dat mai întîi întîlnire cu Pop, redactor „Universul”. Aș fi putut să mă adresez altui iar, care, după cum aflasem de la Higgins, r-ar fi servit fără fașoane. Dar înclinam pentru metodă mai discretă. Pop trăiește din jurnalistică, dar nu din nenorocita lui leafă de redactor. E foarte cunoscut la „Capșa”, unde, în iecare seară, între șase și șapte, zboară de la n grup la altul, pînă cînd vreun puternic al ilei îl prinde de reverul hainei, șoptindu-i nu e știe ce, la adăpost de urechile indiscrete.

tunci, ca la un semnal, conversația se oprește iteva minute, pentru a reîncepe apoi și mai nsuflețită, fiecare încercînd să ghicească ce petardă” se pregătește Pop să lanseze. Să nu it: Pop are reverul hainei garnisit cu panglica Legiunii de onoare”, cîștigată în timpul răzoiului cu Siria, pentru servicii aduse Franței.

Pop știe să forțeze toate ușile, oricît de ferate ar fi, și posedă, de asemenea, arta de a fla orice ieșire, oricît de ascunsă. Are darul a fie, în același timp, și ici, și colo, și cultivă elațiile oculte.

În sfîrșit, vlăjganul ăsta cîrn, căruia te căz- ești zadarnic să-i întîlnești privirea, poate fi i periculos, și util. I-am dat deci lui Pop rumul s-alerge, fără să-l scap prea mult din îină, asigurîndu-l că n-ar putea vinde mai ump informațiile sale principalilor interesați, utrucît aceștia aflaseră că eu dețin cheia facerii.

În scurt timp am obținut, atît de la Pop, cît de la colonelul Sita, din statul major, un mic de-al lui Mărăcine, următoarele informații: În mai 1929, Banca Națională din București, ătuită de reprezentantul Băncii Angliei, Schroler, dăduse aviz favorabil pentru înființarea lui fond necesar reînarmării. S-a încheiat cu

Skoda un contract în valoare de aproape un miliard și jumătate lei, pentru a fi cumpărate 25.000 puști-mitraliere, prețul unei piese fiind de 50.000 lei.

Oferta unei case suedeze, „Societatea industria-lă suedeză”, care cerea numai 9.100 lei de piesă, fusese respinsă. În martie 1930 Skoda obține un contract, pentru a livra tunuri în valoare de cinci miliarde și jumătate lei. Statul major n-a fost nici măcar consultat și nici nu există vreun caiet de sarcini.

Bizuindu-mă pe aceste informații, m-am repezit la ambasada iugoslavă și am cerut să-l văd pe ambasador, pentru o comunicare ur-gentă. Oarecum mirat, ambasadorul m-a primit numaidecît. Era îmbrăcat în jachetă neagră și pantalon reiat, pregătindu-se, fără îndoială, să plece la un dîneu oficial.

— Domnule — i-am spus — iertați-mi vizita nepotrivită, dar nici dumneavoastră, nici eu, n-avem un minut de pierdut. Sînt un amic al Iugoslaviei și al domnului Pavlovici, atașatul dumneavoastră militar, și, în această calitate, mă simt dator să vă avertizez. Scandalul Skoda e gata să izbucnească. Vă dați seama ce răsuneț și cite incidente internaționale! V-aș ruga să informați din timp guvernul dv. După cum vedeți, vă fac un însemnat serviciu. V-aș mai putea face și altul, comunicîndu-vă întregul dosar al afacerii, dar aș cere, în schimb, cîteva amănunte în legătură cu contractele care au intervenit între guvernul dumneavoastră și Skoda.

Ambasadorul era îngrozit. Mi-am dat seama că nu prea știa bine dacă țara lui încheiasc tranzacțiile. Dar își făcea socoteala că, trăgînd clopotul de alarmă, va deveni util patronilor săi. Iar dacă s-ar fi întîmplat ca, într-adevăr, caietele de sarcini iugoslave să fie ireparabile, el n-ar fi avut nici un inconvenient, comunicîndu-mi termenii. La urma urmei, n-avea nimic de pierdut, ci numai de cîștigat. M-a rugat să nu întreprind nimic, mai înainte de a comunica el guvernului său. Pe de altă parte, mi-a făgă-duit informațiile pe care i le ceream... în schim-bul dosarului.

Plecînd de acolo, m-am instalat pe terasa unei cafenele, de unde puteam să supraveghez intra-rea ambasadei. Timp de un ceas încheiat n-a ieșit nimeni pe poartă. Se vede că ambasadorul lăsase dejunul în plata domnului.

...mai 1934

Bomba a explodat; face ravagii și schijele ei au nimerit chiar vreo cîțiva prieteni de-ai noștri. Dar ținta a fost atînsă. Skoda, Schneider, Detterding, izbiți în plin. Ministrul de război iugoslav dă publicității un comunicat, din care rezultă că România a plătit aceleași tunuri, cu 25 la sută mai scump. Se vorbește despre o anchetă parlamentară. Higgins își freacă miinile.

... mai 1934

Seletzki, reprezentantul Skodei în România, a fost închis. Individul e destul de inteligent: face pe prostul.

N-au putut scoate mare lucru din gura lui, mai ales că i-au dat timp să ardă arhiva. N-avem aici un interes să răscolim lucrurile mai dinainte. Ancheta parlamentară e un cuțit cu două tăișuri. E mai bine să nu-l lași să pătrundă prea adînc în rană. Higgins e de aceeași părere cu mine. S.A.D.E.C. a obținut, din partea Ministerului de Război, o comandă de reflectoare, încheiată, pe vremuri, cu Skoda.

O să aducem, una cîte una piesele, din Statele Unite și o să le montăm pe loc. Nu e decît un început.

... iunie 1934

Higgins e mulțumit. Semn că nu mă înșel: ne vorbește de anii studenției lui. Tragem din țigări, strînși în salonul-fumoar, unde nevastă-sa ne servește ceaiul.

— Ei, da! — zice el, surzînd amintirilor. Eram cineva, în primii ani, la Princeton. Fusesem numit — ce ziceți de asta? — membru în consiliul de administrație al ziarului „Daily Princeton”, ziarul universității. Am stat în postul ăsta timp de patru ani. Trebuia să strîng cît mai multe anunțuri de la dughenele din colț. În fiecare prăvălioară demonstrem capacitatea de cumpărare a studenților, înșirînd atîtea cifre, că-i dădeam aproape întotdeauna gata. Pe urmă, cînd am ajuns „somofo”, adică student în anul doi, am fost ales „candidat” în echipa de fotbal. Era un post foarte onorific. Aduceam apă, umflam mingile, lustruiam bocancii și le făceam o mie de servicii managerilor și jucătorilor echipei. M-am simțit cel mai nenorocit cînd tata, călare pe principiele lui, a refuzat să-mi cumpere o trăsură. Ziua cînd am intrat în clubul „Cap and Gown”, cel mai șic club din universitate, a fost într-adevăr o zi de plîns. Toți prietenii mei care făceau parte din club aveau trăsuri. Eram nevoit să mă agăț de pulpana unuia și a altuia, ca să pot lua parte la excursii și la întrunirile cu fete. Eram, bineînțeles, și membru al societății filadelfiene, care organiza, în universitate, acțiuni cu caracter religios și social. Mi se dăduse sarcina să-i învăț engleza și pronunțarea corectă pe grecii și italienii utilizați la bucătăriile și grădinile universității. Îți trebuia, pentru asta, o răbdare într-adevăr evanghelică...

Higgins uitase pesemne că sînt grec. Altfel, sînt sigur că ar fi trecut sub tăcere această ultimă anecdotă fără sare și piper.

... septembrie 1934

Trebuie să-nfrîng rezistența prințului Mavrocordat. Și nu e ușor lucru. Madam Shaer ne-a introdus, pe Martha și pe mine, în casa Mavrocordaților. Casa prințului e o locuință de patrician, într-un stil masiv și ingrat, ticșită cu mobile vechi, de bronz, etajere și bibelouri. Salonul vast și-a pierdut de multă vreme destinația.

Cu obloanele veșnic trase, seamănă mai de grabă cu un magazin de antichități. Invitații bijbție, pe întuneric, pînă nimeresc într-unul din saloanele mai mici, însă tot atît de pline de praf, unde canapelele acoperite de buse nu-i prea acceptă cu dragă inimă.

Pe lîngă asta Mavrocordații nu sînt de loc bucuroși de oaspeți. Rangul le interzice să primească pe oricine. Sînt mohorîți, puțin dispuși să lege prietenii sau să ia parte la reuniunile mondene. Aș minți dacă aș spune că prințul e un Antinous. E mic și pleșuv. Capul lui mare, pareă tăiat cu cosorul, iese de-a dreptul din trup și seamănă cu capul unei marionete. Gura îi tremură, cînd o deschide, ca și cum resorturile care o țin legată de trup s-ar fi rablagit. În ciuda grotescului său, ori poate din pricina lui, prințul te intimidează. Și-a construit politețea din mici fraze atît de plate și de banale, că nu mai poți zice nimic. Pauze mari întretaie frazele și tăcerile acestea îndelungi te pun în și mai mare încercătură. Mă trec sudorile cînd privesc capul ăsta de lemn. Prințesa, o femeiușcă durdulie, îmbrăcată veșnic în negru, e, dimpotrivă, grozav de vorbăreată. Pare pe deplin convinsă că trecerea de la Capela Sixtină la conservele de tomate nu poate lipsi dintr-o conversație între oamenii de lume. Madam Shaer îmi spune că soții Mavrocordat sînt de șase luni în doliu

după fiul lor și se întrețin cu el prin intermediul ședințelor spiritiste.

...septembrie 1934

Prințul se opune cu încăpăținare, de câte ori rețeaua noastră petroliferă trebuie să treacă printr-unul din numeroasele lui domenii. Dar rețeaua petroliferă este indispensabilă companiei „Standard Oil” și, mai cu seamă, societății „Romino-Americane”. Fără rețeaua asta, nu poate fi redus prețul de cost, și, prin urmare, slăbește situația pe piață, unde concurența e din ce în ce mai acerbă, de când au fost puse în exploatare zăcămintele din Irak. Am căutat-o azi dimineață, la telefon, pe madam Shaer și i-am arătat, pe scurt, despre ce afacere e vorba, cerându-i sfatul. Spre marea mea surprindere m-a invitat la ea, în apartamentul din bulevardul Ferdinand, rugându-mă să vin fără întârziere. În ascensor mă simțeam tulburat ca un licean. Madam Shaer m-a primit într-o haină de casă, care-i pune admirabil în relief frumusețea ei de femeie coaptă. I-am adus laude. Mi-a răspuns că-i plac nespuse de mult oamenii puternici, când arată că sînt și oameni de spirit. Am crezut de datoriu să-i aduc la cunoștință că oamenii puternici în chestiune nu sînt lipsiți de inimă.

Madam Shaer ugui ca o turturea, declarându-mi că e gata să-i smulgă, fără nici un scrupul, prietenei ei, Martha, bărbatul, pe care nu-l prea prețuiește, după cum se pare. Fără s-o mai lungesc, a fost cea mai ușoară cucerire din viața mea.

I-am amintit mai tîrziu care era scopul principal al vizitei mele. I-am arătat ce anume mi se părea mai greu și i-am propus cu tot tactul impus de împrejurări, un fel de asociație, care, ținînd seama de noile noastre relații, îi împăca totodată amorul propriu și spiritul realist.

Cum să-l infololim pe prinț? Am întors problema pe toate fețele. Dintr-o dată, o idee îi veni în minte, o idee care nu putea încolți decît în capul unei femei. Ideea asta mi se părut atît de interesantă, că-mi fu aproape teamă s-o accept.

...septembrie 1934

Madam Mavrocordat ne-a adus răcoritoare în chioșcul din fundul grădinii. Eram doar eu și prințul, și nu știam prea bine de unde să-ncep.

— E prea cald — zise prințul, clătînd grav capul lui greu.

Am încuviințat. El a adăugat, privindu-mă cu coada ochiului:

— Lucrezi în petrol?

Mi-am binecuvîntat prietena, care se pricepuse să-mi netezească atît de bine drumul. Pentru înția oară prințul îmi punea întrebarea

asta... Mi-am dat silința să-i explic importanța rețelei petrolifere, care va îngădui Romîniei un export mai masiv de petrol.

— Petrolul este o materie de mare preț, la urma urmei — a spus prințul, cu multă pătrundere.

N-am pierdut ocazia să adaug:

— În Europa noastră, amenințată cu nimicirea, petrolul constituie azi mai mult ca oricînd și o materie strategică.

Prințul Mavrocordat m-a privit îndelung în ochi, clătîndu-și capul, ca o păpușă într-o vitrină.

— Ne iubim cu toții patria — zise el, întru totul convins.

Puteam oare să nu fiu de acord cu asemenea vorbe? Dar nu făceam nici un pas înainte. Tocmai căutam argumentul decisiv, cînd îl auzii pe prinț întrebînd:

— Petrolul e lichid, nu-i așa?

Așa e: petrolul e lichid. Prințul, însă, se pare că nu-l văzuse în viața lui. I l-am descris cum m-am priceput mai bine, arătîndu-i ce culoare are, ce miros, ce proprietăți chimice. Am stăruit asupra rolului capital pe care-l joacă în economia națională, pe urmă asupra capitalului însuși, sau, mai bine zis, asupra lipsei de capital, asupra contribuției americanilor la punerea în valoare a bogățiilor Romîniei, în sfîrșit, asupra tuturor lucrurilor ce socoteam că pot grăbi înțelegerea prințului și hotărîrea pe care trebuia s-o ia.

Sfîrșitul tiradei mele s-a izbit de o tăcere glacială: mă simțeam neîndemînic și bătăran.

— E cald azi — rosti încă o dată prințul.

Am înțeles că întrevederea se terminase și că nu-mi rămînea decît să mă retrag.

...octombrie 1934

Madam Shaer n-a stat degeaba. Mi-a telefonat și am simțit după vocea ei că izbutise.

— Am aflat adresa — mi-a spus ea. Vino să mă vezi la patru, vreau să fii de față la întrevederea asta.

I-am dat drumul șoferului, care putea fi un martor supărător, și am luat un taxi, care ne-a lăsat în strada Terențiu.

O căsuță cocheta, în fundul unei grădini pline de liliac înflorit.

Madam Shaer mi-a spus că aici locuise criticul Titu Maiorescu. La sunetul slab al clopotului, o cameristă ne-a introdus într-un salonaș mobilat cu gust, scos în valoare de un paravan în lac de China și de un orologiu lucrat în faianță de Saxa, așezat deasupra căminului.

Prin ușa mascată de paravan își făcu intrarea o femeie tînră, blondă, cu ochi de culoarea irisului. Tunica lungă, albă, îi împrumuta nevinovăția unei vestale. S-a prezentat: domnișoara Molitor, medium. Se poate, dar în nici un caz nu putea fi persoana pe care o căutam noi, pentru cele puse la cale.

— Vă rog, urmați-mă, domnule; vă rog, urmați-mă, doamnă — ni se adresă ea, cu glas suav.

Ne-a condus într-o încăpere care semăna cu un alcov, dar și cu un acvariu. În fața unui mic birou din acaju se lăfăiau două fotolii somptuoase. În nișa peretelui, un divan acoperit cu pene și covoare și, pretutindeni, în tihna semiobscurității, recipiente fosforescente, în care se mișcau, leneș, felurite soiuri de pești. Luînd loc în fața biroului, domnișoara Molitor ne-a oferit țigări egiptene, interesîndu-se, în sfîrșit, pentru ce anume venisem.

Madam Shaer era, ca și mine, impresionată. Ezita.

— Pentru... pentru... da, vreau să dau de urma unui inel... o mică biju-terie la care țin.

— Cînd l-ați pierdut, doamnă?

— Acum cîteva zile — răspunse, în doi pei madam Shaer.

Tînră femeie trimitea, visătoare, rotocoza de fum în tavan. Dintr-o dată o fixă pe mada Shaer cu ochii ei șterși și murmură:

— Nu-i nevoie să vă mai întreb nimic, doar nă, și nici să cad în transă; îmi dau și așa seama că nu mi-ați spus adevărul. Nu vă fac nici vină. Numai gurile copiilor și ale mediumurilor rostesc adevărul. Nu mai sînteți copil, doamnă și mediumul sînt eu. V-aș ruga, așadar, să dați fără-nconjur, gîndurile pe față.

Madam Shaer mi-a aruncat o privire, spîndu-mi paroc: „Ce nerușinare!”

Eram la ananghie, convins acum că apucase o cale greșită și că ne aflam într-o mare primădie. Dar prietena mea începuse să-și dea „față”, plină de curaj, „gîndurile”. Ea-i mătur că venisem aici să-i cerem cu totul altceva, un serviciu oarecum mai deosebit, care i-ar putea irita, poate, conștiința profesională, de care...

— Vreți să puneți mîna pe vreo moștenire? întrebă vestala noastră, cu aceeași voce fluidă și dulce.

Madam Shaer strigă, protestă, căci își regăsi întreaga ei demnitate. O lămuri că era vorbă pur și simplu, să-l hotărască pe prințul Mavrocordat, căruia ea îi învîrtea masa de spiritism să ia parte într-o afacere cu rețele petrolifere.

— E o chestiune națională, domnișoară națională! Prințul n-are nimic de pierdut, dimpotrivă, numai de cîștigat.

— Văd! — observă mediumul, cu un surîngesc. E vorba să-l decid pentru o afacere terestră — ce spun? — subterestră. Și, doamnă, cît vă aduce asta?

Madam Shaer redevenise femeia de lume, care o cunoșteam și o admiram. Cu un gest elegant, ocoli întrebarea și puse ea alta:

— Cît cereți, domnișoară?

Domnișoara Molitor își făcea de lucru, vitrina acvariuului aflat la dreapta ei, pe un soc de marmură. Peștii multicolori se grămădiser în jurul degetului ei roz. Se întoarse în tîșor.

— Trei mii de dolari, sau nimic — zise ea, un surîs.

Șiragul dinților ei mărunți, impecabili, sclîi în penumbra camerei.

Madam Shaer mă privi, uluită.

Eram furios. Drace! Fetița asta știa să dălovitură, nu glumă. Dar cu obrăznicia de ca da dovadă, era în stare, fără îndoială, să înfrîne și rezistența prințului.

Domnișoara Molitor mai avea încă ceva spus. Ea cerea să i se înmîneze jumătate sumă, pînă joia viitoare, cînd trebuia să aloc ședința de spiritism, acasă la Mavrocordat.

În urma făgăduielii că i se va satisface această dorință, se interesă, pe scurt, care e rolul ei în această afacere, după care ne dăc să-nțelegem, cu toată buna-cuviință, că puteam pleca.

...octombrie 19.

Sîmbăta trecută am primit o carte de viză cu o coroană princiară gravată într-un col Mavrocordat mă ruga să trec pe la el, pe sear. M-a primit cu o amabilitate puțin obișnuită. Mi-a spus că stătuse de vorbă și joia asta, ca fiecare joi, cu scumpul său defunct, fiul lui, că acesta îl sfătuisă să primească propuneri societății „Romino-Americane”, în legătură cu rețeaua petroliferă care trebuia să străbată moșia lui, din Ialomița.

Fiul lui îi spusese că era vorba de o operațională, pe care o cereau interese superioare de stat, și că nu trebuia, în nici un fel, să împiedice progresul țării.

Vorbea cu atîta convingere despre cele discutate cu împărăția umbrelor, încît, uitînd pentru o clipă înlănțuirea lucrurilor, m-a simțit cuprîns de un fior supranatural.

Strîngîndu-mi mîna la plecare, prințul mi-a spus, clătîndu-și capul — și părea cu totul pătruns de spusele lui:

— Ne iubim cu toții patria, domnule, nu e așa?

Mărturisesc că vorbele lui m-au mișcat.

În romînește de Virgil TEODORESC

La întreprinderea „Tehnometal” din București, directorul Stan Dumitru și maestrul constructor Horia Bochiș analizează posibilitățile de automatizare a noului generator de aburi „Vuia” tip D.

Fotografie de M. IVANCIU

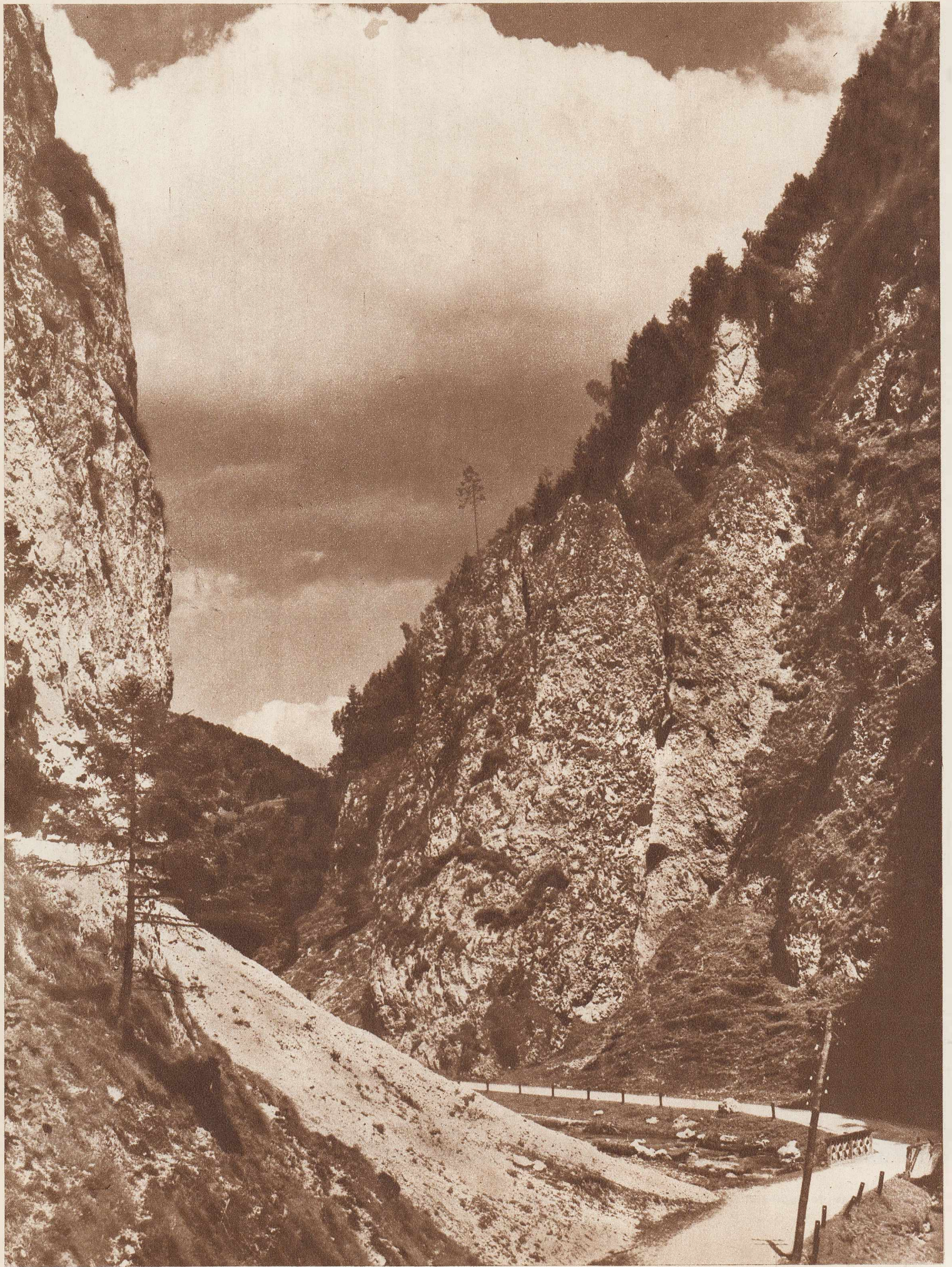
Romanul „Mama” de Maxim Gorki, o lectură pe care o reiei întotdeauna cu nesaj... Pentru a cîta oară a revenit la ea, Fekete Frida ?

Fotografie de A. MIHAILOPOL

La casa de copii-școlari nr. 6 din București, se pregătește un nou număr al gazetei de perete.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Cheile Dîmbovicioarei.

„TRENUL POATE FI OPRIT“

— TEATRUL DE STAT DIN PETROȘANI —

Ana Colda

Piesa dramaturgului englez J. Mac Hall lucrează cu simboluri. Insuși titlul ei se poate citi în loc de „Trenul poate fi oprit“, „Războiul poate fi împiedicat“. Iar dacă acțiunea se desfășoară într-un tren, nu cadrul acesta mobil creează impresia de neobișnuit, ci simbolurile mai sus pomenite: trenul — pregătirile de război făcute de cercurile agresive imperialiste; oprirea lui — împiedicarea războiului; călătorii oprind trenul — popoarele zădărnici planurile ațâțătorilor la război.

Definirea personajelor — care reprezintă pături, grupuri sociale concrete — e făcută de autor cu mijloace folosite de obicei în arta afișajului sau în publicistică. Foarte puține „date“ personale (temperament, interiorizare psihologică, gesturi) în afara unor monologuri autobiografice cerute mai mult de specificul piesei, decât de desfășurarea ei dramatică. În schimb, multe generalități cu caracter național și social. După cum un afiș închinat luptei pentru pace ar putea arăta, umăr la umăr, un sovietic, un italian, un negru, un chinez, un sudamerican și nu un anumit sovietic, un anumit italian, chinez — în piesă există ofițerul hitlerist, aflat azi în slujba imperialiștilor americani (Wolfgang Eckert), intelectualul cehă comunistă (Katherin Lorenz) etc. Spunem „ofițerul“, „intelectuală“ și nu „un ofițer“, „o intelectuală“, tocmai pentru a sublinia specificul artistic al piesei — pe care în mod convențional o numim aci piesă-afiș.

Transpunerea ei pe scenă a cerut fără îndoială curaj atât din partea actorilor și conducerei Teatrului de Stat din Petroșani, cât și din partea regizorului Victor Bumbești. E adevărat că dacă notărea punerii în scenă ar fi luat mai din vreme, spectacolul n-ar fi trebuit să fie pregătit în aproximativ o săptămână, în grabă deci, ceea ce a dus la o insuficiență finisare a lui. Iar dacă a existat curaj în alegerea piesei, curajul s-a manifestat mai

puțin în specularea caracterului ei publicistic, de manifest. Operind cu simboluri, poți fi împins spre formalism. Ferindu-se de formalism, conducerea teatrului în special, apoi unii dintre actori și — mai puțin — regizorul au căzut în cealaltă extremă, îndepărtându-se oarecum de caracterul piesei. Acest caracter ar fi cerut ca autobiografiile să fie spuse cu o anumită tonalitate, concentrare, mimică, iar personajele să aibă anume gesturi care să le definească, diferențind un erou de altul. De pildă, bătrâna Anna Voicec (țărâna poloneză) ar putea să croșeteze tot timpul, Gertha Auerbach (funcționara vieneză) să cocheteze, Lorenz (intelectualul ceh trădător) să fie surescitat etc.

Pe linia neînțelegerii caracterului piesei, decorul semnat de Adalbert Wilke rămâne mult prea puțin sugestiv. Iată: totul se petrece în tren. Și acesta nu e numai un tren militar care pornește în necunoscut cu o viteză nebună: el e și un lagăr pe roate, cu pereți de fier, cu pază. Compartimentele trebuiau să fie înguste — în așa fel încât personajele să evolueze ca într-o cușcă, prinse între canapele și pereți — nu niște saloane trapezoidale, dând puțința actorilor să se plimbe prin ele ca într-un foaiet. Pe aceeași linie se putea construi și decorul inițial: gara. Era nevoie de mai mult obscur, de figuri mai țepene de M.P. (Military Police) care, plimbându-se sacadat în planul doi, să dea acea nuanță de simbol potrivită gării bizare din care popoarele pleacă spre necunoscut, momite cu dolari (ajutorul american). Iar pentru a înlătura pauzele lungi se putea face un decor din două compartimente, acoperindu-le consecutiv cu cortina, în așa fel încât personajele (Katherin — de pildă —) să treacă firez dintr-unul într-altul. Obiecția că scenele pe care se prezintă spectacolele în turneu sînt prea mici pentru asta cade în cazul decorului de compartiment îngust și nu de compartiment foaiet.

Există în piesă un personaj puțin obișnuit: „vocea care pune în gardă“. Ea e debitată de un microfon, după o înregistrare pe bandă, și inițial îi aparține lui N. Brancimir (puțin prea profetică, și nu cum era de dorit — caldă, umană). Folosind genul unui poem în proză, al unui poem politic, publicistic, ea avertizează pe călători (și totodată pe spectatori) de primejdia unui nou război și cheamă la lupta împotriva dezlănțurii lui. În general, spectacolul are o amplă sonorizare (țăcănituri de roți, sirene de locomotivă, muzică). Vo-

cea e însă mai mult decât o sonorizare și regia putea să-i dea locul care i se cuvine organic în spectacol. Respectiv, ea trebuia unită cu figura aceluia care simbolizează partidul — comunistul german Georg Mehrling. El spune ceva în tabloul I, pentru a continua să vorbească în tabloul al VI-lea. În rest, apare din când în când în dreptul compartimentelor, simbolizând omniprezența partidului. Iar „vocea care pune în gardă“ — se aude în antracte. Firește ar fi fost ca în clipele când Mehrling trece prin dreptul compartimentelor, să se audă și „vocea care pune în gardă“. În felul acesta, avertismentul de genul minunatului „Vegeheați“ al lui Fucik ar apărea împiedicând spectatorilor ca pornind de la partidul clasei muncitoare, iar actorii celor două distribuții ar găsi ritmul în care să-l asculte.

De altfel, cei mai mulți au găsit esența socială a personajelor, dar mai puțin au îndeplinit cerințele acestei piese-afiș. În rolul fascistului neamț (Wolfgang Eckert). C. Adamovici a realizat un personaj laș, crud, șiret. El se mișcă pe scenă cu o rigiditate prusacă, întreruptă de gesturi libere, elastice, discursive, a învățat să fie nu numai ucigaș, dar și diplomat și mercantil nu numai amenințător. Norvegiana Kari Nielsen (Zizi Bărbulescu), fostă deținută la Buchenwald, e încă pură. În ciuda anilor petrecuți în bordel, și, cu toate că mai poate fi intimidată, înțelege că trenul trebuie oprit.

În același rol (distribuția II) Maria Munteanu e lipsită de interiorizare și pare firească numai atunci când îl „repe-de“ pe Eckert. Plin de vervă. Ion Pavlescu înfățișează un soldat american (J. Stevens) amestecat de mitul civilizației bombei atomice. El e încă puțin prea simpatice, dar de la repetiția generală la spectacol a trecut de la veselie la isterie, de la îngîmfare la aroganță stupidă, de la scandal la crimă — apropiindu-se deci de esența celor care, cîntînd boogie-woogie, au ars Coreea cu napalm. În același rol, Gh. Sofei (cealaltă distribuție) e nesigur, pierde ritmul. Ana Colda (una dintre cele două Katherin Lorenz, și Justin Handoca (Nell Mac Lin) au adoptat un joc sigur — prima înfățișînd o intelectuală cehă comunistă, deschisă, spontană, curată, cel de al doilea un inginer scoțian mărginit politiceste, în care trăiește însă vechea dorință de libertate a scoțienilor. Cealaltă Katherin — Emilia Pantazopol — e crispată și mai mult „spune“ rolul decât îl joacă. Enrico Goriano din ambele distri-

buții încă nu și-a găsit mișcarea scenică (și asta se observă mai ales în tabloul al VI-lea, al cărui ritm suferă puternic). În rolul Annei Voicec (țărâna poloneză), Elena Antonescu e simplă, umană, înțelegătoare; mai puțin cealaltă interpretă, Maria Iordache. Mirela Wilke, în rolul Gerthei Auerbach, nu s-a hotărît ce dominantă să-și aleagă: cochetăria sau simplitatea sportivă — și le amestecă pe amîndouă. Constrîns de text, Gh. Iordănescu în rolul Mehrling n-a reușit să depășească tonul omului care emite lozinci. El e discursiv fără a fi convingător.

Tinel Atanasiu (în rolul lui Pavel Lorenz, intelectual

Elena Antonescu
artistă emerită a R.P.R.

ceh trădător) care nu e nici surescitat, nici provocator, nici estetizant, rămîne alături de rol. Pur și simplu redă textul, gresind uneori intonațiile. De asemenea, Phillipe Maillard (V. Mureșanu) suplinește deficiențele registrului tonal prin fortissime nelalocul lor, ajungînd pînă la a nu mai fi înțeles din cauza dicției defectuoase, mai ales cînd vorbește tunător.

Aceste lipsuri ale unui spectacol realizat într-un termen extrem de scurt erau în parte inerente. Îmbunătățirea decorului, introducerea vocii, în mod organic în piesă — se pot face. De asemenea cîțiva dintre actori trebuie să-și coordoneze mai bine mișcarea scenică, deoarece ei s-au familiarizat cu decorul (ca și mașinistii) abia în spectacol; iar premierele (cu cele două distribuții) au fost — ținînd seama de numărul redus al repetițiilor — cel mult un fel de repetiții generale. Timpul acesta scurt pentru pregătirea unui spectacol era însă suficient pentru secretariatul literar — tov. C. Beiu — să întocmească un program de o mai înaltă ținută. Redactarea materialului „Rolul meu“ (semnat Maria Munteanu) a fost făcută cu o lipsă de grijă care duce pînă la a pune moartea lui Mehrling (comunistul german) și a lui Eckert (fascistul german) pe același plan, dîndu-le ca exemplu al triumfului forțelor păcii. Textul abundă totodată în exprimări cel puțin hazlii de tipul: „... să creeze pe scenă viața spiritului omenesc al personajului său“ (?) fără să mai vorbim de formulări agramate sau termeni improprii etc. etc.

Publicul nostru e puțin obișnuit cu astfel de piese. Scenele „tari“, sonorizarea, jocul unora dintre actori, ritmul pe care regizorul l-a insuflat trezesc interesul spectatorilor pentru genul de „afiș dramatic“ și trebuie subliniat curajul Teatrului de Stat din Petroșani care a abordat — primul — acest gen dificil de spectacol.

Constantin Adamovici

Ion Pavlescu

Gheorghe Iordănescu

Camil BACIU

— Bună-seara, tovarăși! Începem emisiunea noastră! — anunță crainicul de pe ecran și spectacolul magic începe.

De 25 de ani, de când, la 29 aprilie 1934, a avut loc prima emisiune de televiziune în U.R.S.S., clipa aceasta este zilnic așteptată, cu o vie nerăbdare, de numeroși oameni sovietici. Instalați în fața aparatelor de televiziune, tineri și bătrâni — astăzi milioane — se lasă furați de emisiunea de sunet și imagini...

Iată, în această seară se transmite un fragment din baletul „Lacul lebedelor”. Cu grația unor fulgi de nea, balerinele Teatrului Mare luncă pe dinaintea ochilor ațintiți asupra ecranului. Dansul se termină. Se lasă cortina, o cortină grea, de catifea, ca la teatru. Spectatorii se mai găsesc sub vraja minunatei interpretări și a muzicii lui Ceaikovski, când iată că pe ecran apar, într-un dans lin, dansatoarele renumitului ansamblu coregrafic „Beriozka”. Emisiunea continuă. Spectatorii, care sînt în același timp și ascultători ai emisiunii, se înfillesc, pe rînd, cu crainici cunoscuți, cu actori dragi, cu oameni de știință — și totul prin intermediul aparatului-minune...

Cîți dintre noi nu ar dori să pătrundă dincolo de ecranul luminos, să cunoască tainele televiziunii! O incursiune în pavilioanele Studioului central de televiziune din Moscova ne ajută să ne satisfacem curiozitatea...

Într-o sală înaltă, spațioasă, zeci de reflectoare învăluie în lumina puternică, albă, balerinele din „Lacul lebedelor”, apoi ansamblul „Beriozka”. De fapt, nu se poate vorbi de o scenă propriu-zisă. De-a lungul pereților studioului sînt aranjate decorurile în cadrul cărora se va desfășura programul din seara aceasta. Asupra lor reflectoarele își vor concentra, pe rînd, razele lor puternice. Esența televiziunii fiind transformarea imaginii optice în semnale electrice — semnalele de televiziune — acest rol îl îndeplinesc camerele de televiziune prevăzute cu un tub special pentru luat imagini. Iar în aparatul receptor de televiziune (televizor) are loc fenomenul invers: de transformare a semnalelor electrice recepționate, în imagini optice.

Alături de studio se află sala aparatelor. O fereastră mare — așa-numitul ochi de ciclop — permite să se urmărească de aici tot ce se petrece în studio. În dreptul fe-

restrei, pe toată lungimea ei, este instalat pupitrul de comandă, prevăzut cu numeroase becuri de semnalizare roșii și verzi, cu butoane și manete.

Dar privirea regizorului, Serghei Petrovici Alekseev, care se află la pupitrul, nu este îndreptată spre fereastră, ci spre un șir de ecrane instalate în nișa aflată deasupra ferestrei. Fiecare cameră de televiziune ce funcționează în studio fiind legată de sala aparatelor prin cablu, imaginea obținută apare pe ecranul de control, deasupra pupitrului de comandă al regizorului.

Aici se poate vedea cîtă operativitate și răspundere comportă mun-

ca regizorului. El trebuie să cuprindă, într-o secundă, toate imaginile de pe ecrane, să aleagă pe cele mai bune, să hotărască ordinea lor și să dea dispoziții asistentului din dreapta să le trimită în eter.

Tot sub îndrumarea regizorului, operatorul de sunet, asistentul din stînga, asigură recepționarea din studio, alegerea și trimiterea în eter a sunetelor — cuvintele, muzica și diferitele zgomote realizate prin mijloace tehnice și înregistrate pe bandă de magnetofon, ca: uruitul mașinii, răpăitul ploii, zgomotul roților de tren etc.

Studioul de televiziune este în

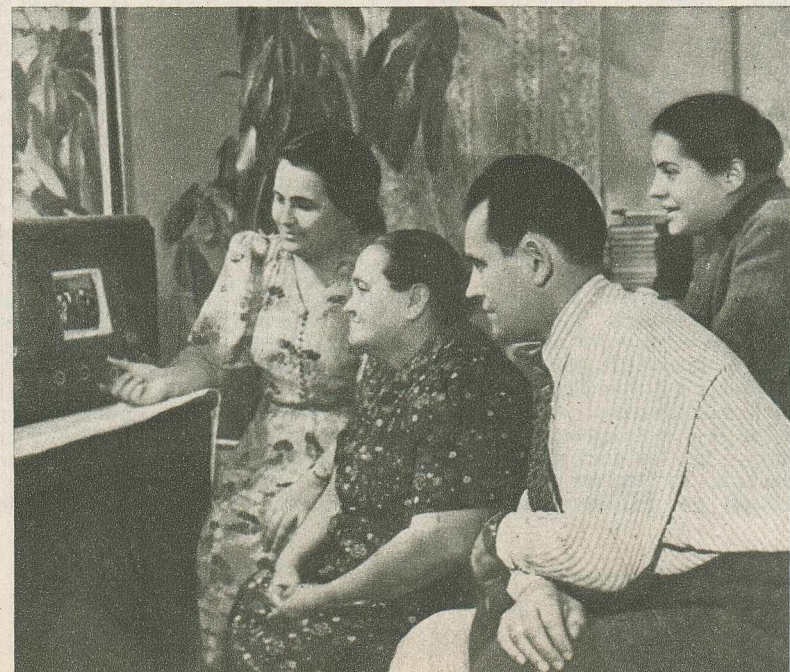
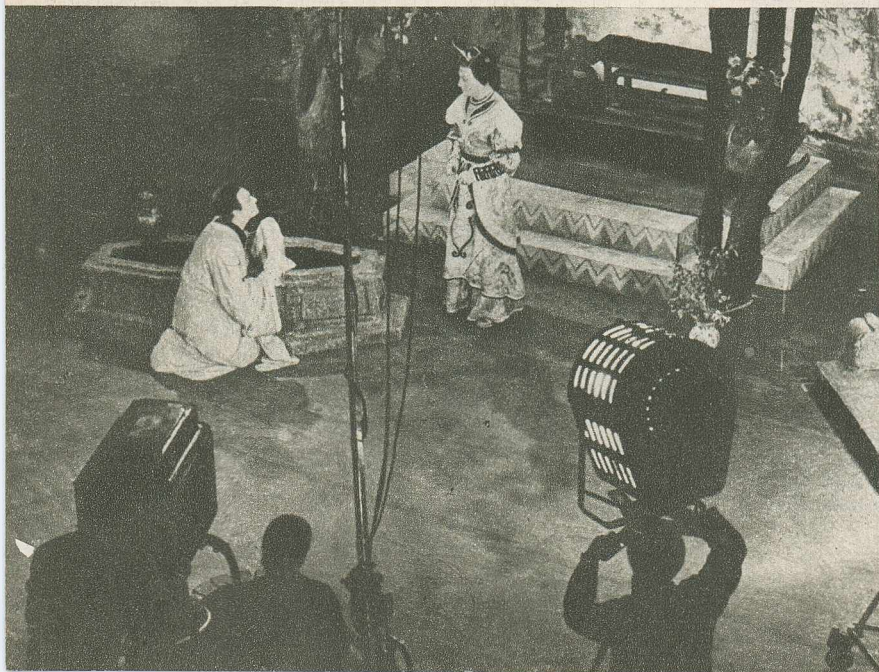
același timp teatru, studio cinematografic, laborator, întreprindere redacție. Aici poți întîlni oameni de cele mai diferite profesii.

Programul emisiunilor de televiziune, bogat și variat, este urmasit de oamenii sovietici cu un viiu și nesecat interes. Emisiunile de televiziune oglindesc tot ce e nou și înaintat, tot ce se naște viața Țării Sovietice. Ele popularizează realizările științei, progresul tehnicii, noile metode, dezvoltă gustul și dragostea față de cele mai bune opere de artă și literatură, slujesc cauzei progresului păcii și prieteniei între popoare

O atenție deosebită se acord

Din studio se transmite piesa dramaturgului chinez Go Mo-jo, „Jui-luan”, pusă în scenă de teatru „Ermolova” din Moscova.

Familia țesătoarei Anastasia Tabrovski de la Combinatul textil „Trihgoraia Manufaktur” din Moscova s-a strîns și în această seară lângă televizor.

emisiunilor pentru copii, avându-se în vedere educarea lor multilaterală. Este interesantă experiența organizării de Anul Nou a spectacolelor de televiziune pentru copii. Posibilitățile tehnice ale televiziunii permit o prezentare convingătoare a scenelor fantastice.

Autorii de scenarii pot lăsa frâu liber fanteziei lor creatoare. De pildă, într-una din aceste transmisiuni, eroul cunoscutului tablou „Iar un doi”, al pictorului sovietic Rešetnikov, prinde viață și povestește copiilor cum îl cheamă și împrejurările în care a primit în repetate rânduri nota „doi”. El le mărturisește apoi că visul lui este de a deveni eroul unui tablou care să fie intitulat „Iar un cinci”. Nefiind însă îndeajuns de silitor, pentru că să-și îndrepte notele, e silit să-și reia locul pe tabloul „Iar un doi”.

Dar televiziunea sovietică nu se rezumă numai la transmisiunile din studio. Pentru a oglindi mai viu, mai deplin, viața oamenilor sovietici, operatorii se deplasează tot mai des pe teren. Camerele de televiziune au devenit un accesoriu indispensabil al Stadionului „Dinamo”, al Teatrului Mare, al Circului de Stat, al sălilor de concerte. Emițătoare mobile de televiziune, instalate pe automobile, dirijează semnalele lor spre centrul de televiziune, de unde aceste semnale sînt difuzate la zeci de kilometri în jurul Moscovei.

Transmisiunile competițiilor sportive sînt deosebit de gustate. Posesorii de televizoare nu se mai necăjesc, cînd nu reușesc să obțină bilete la o întîlnire internațională de fotbal. Fără a-și părăsi locuințele, milioane de oameni pot urmări întreaga desfășurare a unui meci palpitant.

Televiziunea intră tot mai adînc în viața de toate zilele a oamenilor sovietici. Ea nu constituie numai o simplă distracție, ci îndeplinește un rol uriaș în educarea ideologică, culturală și politică a maselor, precum și în viața economică a țării.

În uzinele automate, aparatul de televiziune permite muncitorului să urmărească de la distanță tot ce se petrece în secție, să intervină la nevoie. Televizorul îl ajută pe dispacher să cuprindă orice nișcare pe liniile unei mari gări eroviare, iar la sate să supravegheze vite de mașini și tractoare ce brăzdează ogoarele.

Folosind aparatul submarin de televiziune, oceanologii sovietici pot pătrunde mai adînc tainele lumii acvatice. Camera de televiziune închisă într-o manta ermetică este lansată în adîncime cu ajutorul unui cablu de oțel, iar pe ecranul televizorului din cabina vasului experimental se desfășoară nestingherită în fața savanților, viața locuitorilor mării.

Aparatele de televiziune sub-marine au găsit o largă aplicare practică în controlul podurilor, a instalațiilor hidrotehnice și în pescuit. Cu ajutorul unor asemenea aparate cufundate o dată cu mările năvoade, bancuri uriașe de pește pot fi cu ușurință detectate, asigurîndu-se pe deplin succesul pescuitului.

Un loc deosebit este atribuit televiziunii și în învățămînt, în medicină, în mai toate domeniile științei. Milioane de oameni înțată azi în Uniunea Sovietică, ară să-și întrerupă munca, prin corespondență. În acest domeniu, televiziunea va aduce o contribu-

ție deosebit de valoroasă. Ea va crea, celor ce studiază prin corespondență, posibilitatea să-l vadă și să-l audă pe profesor, la televizorul de acasă, la cel al bibliotecii satești sau al clubului uzinei, dobîndind astfel cunoștințe mult mai complete și mai vii. Pe lîngă aceasta, orice lecție va putea fi ilustrată cu o transmisie a unor experiențe din laborator, cabinet de studiu sau întreprindere productivă. În medicină, de pildă, nici o descriere nu va putea înlocui pentru student vizionarea unei operații efectuate de un chirurg iscusit. În astronomie aparatul de televiziune va permite urmărirea în colectiv a fenomenelor cerești.

Savanții sovietici văd aplicarea televiziunii și în navigația cosmică. S-a studiat — teoretic deocamdată — posibilitatea de a se înzestra o rachetă interplanetară cu un aparat de televiziune, care să transmită semnalele sale pe pămînt.

În anii celui de-al șaselea cincinal în U.R.S.S., televiziunea va lua o dezvoltare uriașă. Oamenii de știință sovietici lucrează în prezent la rezolvarea complicatelor probleme în legătură cu obținerea imaginii în culori și a imaginii stereoscopice (în relief) pe ecrane mari, în legătură cu transmiterea imaginilor la distanțe apreciabile etc. La Moscova a și fost creat un studio de televiziune în culori și un „teatru de televiziune”, în care proiecțiile se fac pe un ecran mare de 3×4 metri, iar sala poate cuprinde pînă la 400 de spectatori.

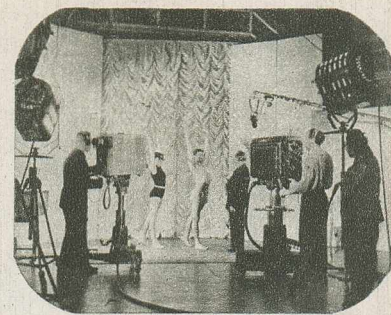
Tot la Moscova, în apropierea vechiului centru de televiziune, s-a construit un nou mare centru de emisie utilat după ultimul cuvînt al tehnicii. Acest centru va fi prevăzut cu 11 studiouri și săli de aparate, cu numeroase depozite și baze. În primul rînd, vor fi amenajate două studiouri pentru transmisiunea unui al doilea program. Începînd chiar din anul acesta, Moscoviții vor putea să aleagă programul, după preferință. În afara celor două programe în alb-negru, noul centru de televiziune va transmite și un program în culori.

Aparate perfecționate de filmare a imaginilor de televiziune vor permite păstrarea emisiunilor mai interesante, repetarea lor și difuzarea în alte centre de televiziune din țară. Pe lîngă acestea, se creează o bază cinematografică a centrului de televiziune „Telefilm”. Spectacolele, concertele, diferitele evenimente ale vieții marii capitale vor fi filmate și apoi transmise cu ajutorul televiziunii.

În afară de Centrul de televiziune din Moscova, în Uniunea Sovietică funcționează, în prezent, două mari centre, la Leningrad și Kiev, și o seamă de stațiuni, la Harkov, Riga, Tomsk, Gorki etc. Directivele Congresului al XX-lea al P.C.U.S. prevăd înființarea de noi stații de televiziune, în toate capitalele republicilor unionale și în alte orașe mari, astfel ca în 1960 numărul lor să crească cel puțin pînă la 75. Iar prin crearea de canale speciale de legătură pentru schimbul de programe între diferite stații de televiziune, prin introducerea de cabluri coaxiale și prin crearea unei largi rețele de linii de comunicație cu rețelele — vor fi puse în funcțiune în cursul cincinalului cel puțin 10 mii km de asemenea linii — televiziunea va pătrunde în cele mai îndepărtate regiuni ale Uni-

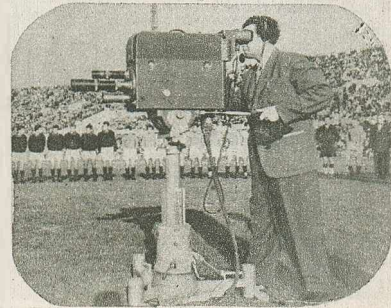
Studioul Central de televiziune din Moscova transmite un fragment din baletul „Lacul lebedelor” de Ciaikovski interpretat de corpul de balet al Teatrului Mare.

Amatorii de gimnastică au posibilitatea să vadă pe ecranul televizorului cum trebuie executat fiecare exercițiu dictat de minoarea la radio.

În fața telespectatorilor, ansamblul coregrafic „Beriozka” execută un dans popular rus.

Cu aparatul de televiziune pe stadionul central „Dinamo”.

unii Sovietice. Ținînd seama de uriașul interes al maselor pentru televiziune, Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a pus în fața industriei radiotehnice sarcini de răspundere. Pînă în 1960 vînzarea televizoarelor către populație trebuie să fie mărită de 5 ori în comparație cu 1955.

Nu va trece mult și seara, după o rodnică zi de muncă, se vor aprinde ecranele televizoarelor și în satele Ciukotkăi, în stepele Kazahstanului, pe înălțimile Pamirului și nu milioane, ci zeci de milioane

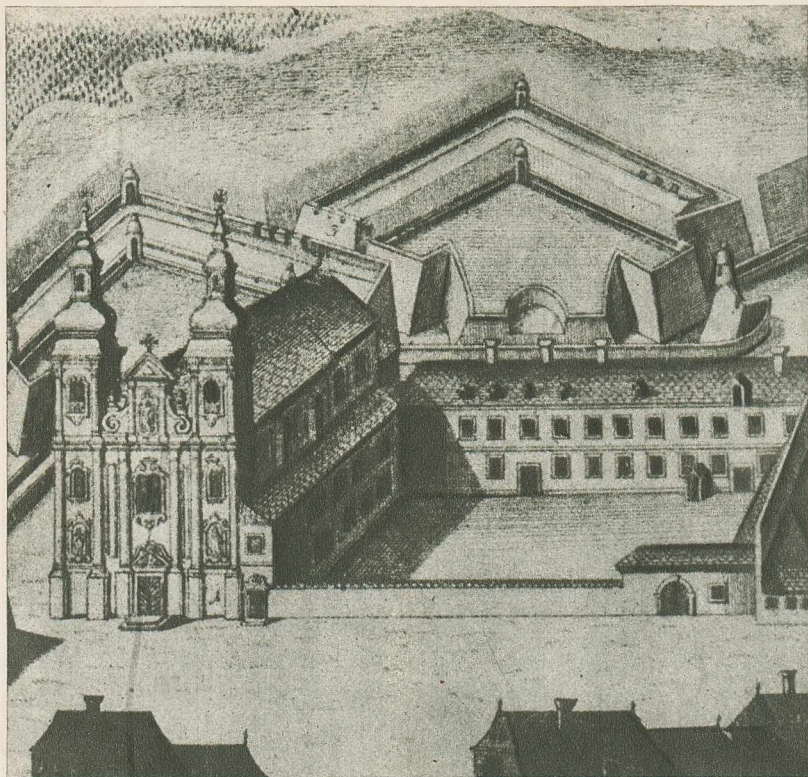
de oameni sovietici vor aștepta nerăbdători începerea emisiunii.

În dezvoltarea ei vertiginoasă, televiziunea sovietică nu se preocupă numai de lărgirea și perfecționarea propriei sale rețele. Ea acordă un ajutor dezinteresat țărilor prietene, punîndu-le la dispoziție utilaje și formînd viitoarele cadre de specialiști.

Televiziunea, această recentă realizare a radiotehnicii, are posibilități nelimitate. Viitorul ei este cu adevărat grandios.

Regizorul S. Alekseev (stînga) și inginerul de serviciu V. Amiridi urmăresc din sala aparatelor partea fonică a spectacolului.

„Batthyaneum” la sfârșitul sec. al XVIII-lea (după o gravură în lemn, de epocă).

O poartă monumentală în stil baroc. Pe zidurile ei, în reliefuluri, vestigiile războinice; deasupra porții, în mărime naturală, o statuie ecvestră, decapitată de trăsnet: Carol al VI-lea, împărat al Austriei și rege al Ungariei.

Dincoace de poartă, în pitoreasca vale a Mureșului — orașul Alba-Iulia; dincolo de poartă, în cetatea cu același nume — istorie.

Cum de s-a îngâmădit atîta istorie într-un singur loc?

Primii locuitori ai acestor meleaguri ce și-au însemnat urma au fost dacii. Pe atunci Alba-Iulia se numea Apulon; apoi au venit romanii și i-au schimbat numele în Apulum, ungurii au numit orașul Gyulafehérvár, iar austriacii, Weissenburg sau Karlstadt. O denumire slavă, Bilgrad, rămasă încă din evul mediu, este și azi păstrată — în alterarea „Bălgărad” — de țărani din partea locului.

Peste cetatea Alba-Iulia au trecut năvălitorii: au ucis, au jefuit și au profanat mor-

minte; marcomanii au ras-o aproape de pe suprafața pămîntului. Totuși, urmele trecutului nu s-au șters cu totul.

Mai târziu Alba-Iulia a fost reședința temporară a lui Mihai Viteazu; tot aici a fost locul de supliciu al celor trei capi ai răscoalei țărănești din 1784: Horia, Cloșca și Crișan.

Fiecare pas făcut în cetatea Alba-Iulia înseamnă o incursiune făcută în istorie.

Cu ce să începem?

Să vorbim despre cetatea, reconstruită de Carol al VI-lea, așa cum se află și azi, și între zidurile căreia se găsesc atîtea vestigii ale trecutului?

Să vorbim despre o uriașă catedrală romano-catolică, care se găsește între zidurile cetății,

ALBA-IULIA ȘI COMORILE EI

reportaj de F. URSEANU

construită de vreo nouă sute de ani și în care, și-au dat întâlnire patru stiluri: gotic, renaissance, roman și baroc, sau despre splendidul mozaic de la Partoș, apărut recent, cînd apele Mureșului și-au schimbat vadul — mozaic lucrat în urmă cu două milenii și care nu se deosebește de cele descoperite la Pompei? Să vorbim despre morminte și sarcofagii sau despre unele dintre primele cărți din lume, aflate aici? Să prezentăm primul tratat de geografie și cosmo-

grafie a lui Ptolemeu, alcătuit cu 1500 de ani înainte de a fi descoperit Cristofor Columb America și tipărit pe vremea cînd Magellan făcea, pentru prima dată, înconjurul pămîntului? Să prezentăm una dintre cele mai mari colecții de biblii din lume sau romanul lui Lucius Apuleus, „Măgarul de aur”, scris în antichitate și tipărit cu mijloacele vremii în 1469?

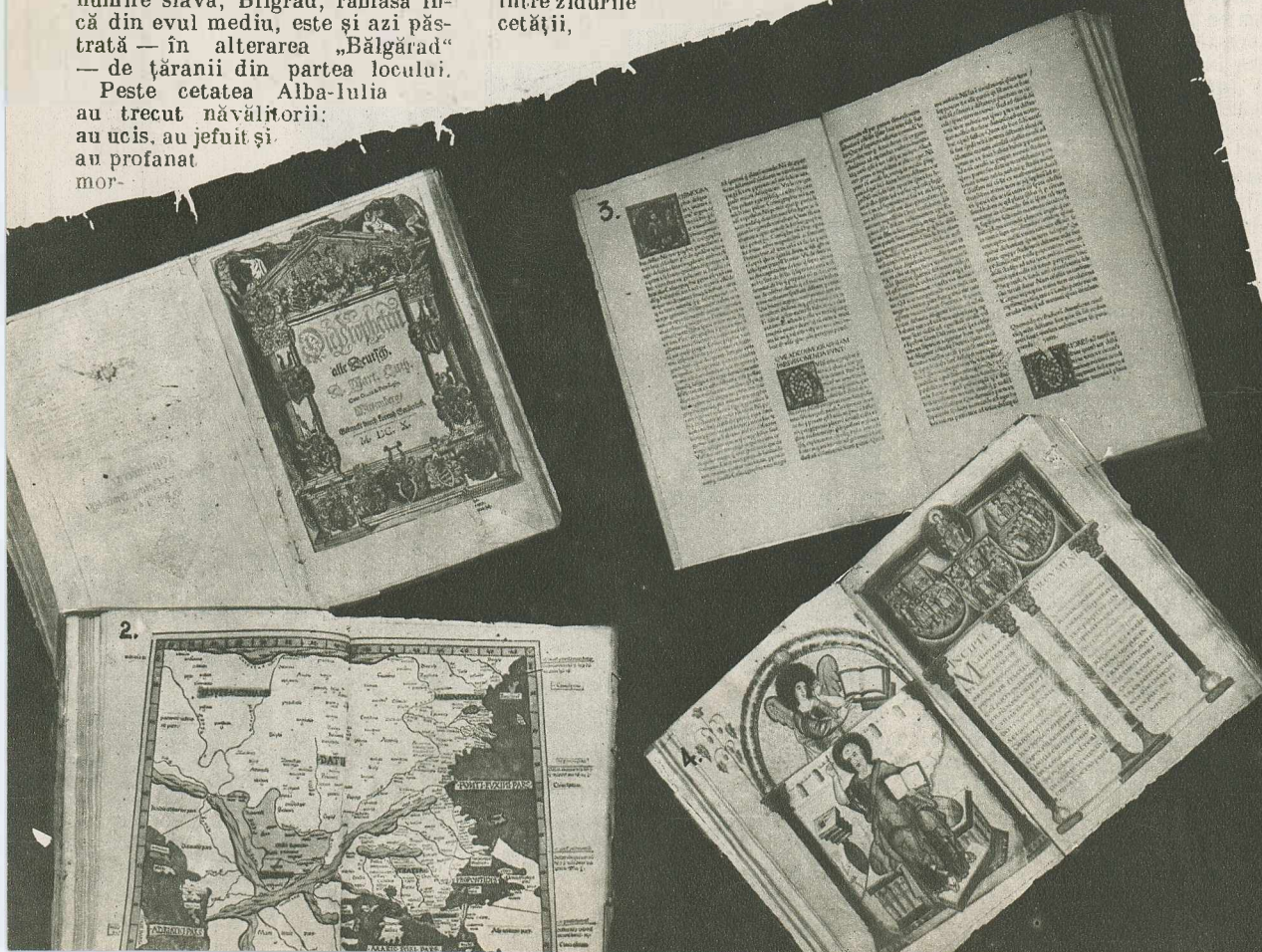
... Să vizităm, tot în cetate, „Batthyaneum”-ul — una din

Sala principală a bibliotecii documentare „Batthyaneum”.

le mai interesante biblioteci documentare din lume — reorganizată în 1951 și aflată azi sub îngrijirea Ministerului Culturii. Biblioteca aceasta, care dacă nu prin numărul cărților, cel puțin prin raritatea lor poate face cinste oricărui mare centru cultural al lumii, se află încă din 1794 într-o fostă mănăstire a călugărilor trinitari. Sînt aici 54.000 de volume; numărul cărților scrise de mîin (manuscrite) se ridică la 1200 exemplare; sînt sute de incunabule (cărți tipărite pînă în anul 1500); zeci de mii de volume realizate în ultimele patru secole, mulțumită invenției lui Gutenberg.

1. Biblia lui Martin Luther (Wittenberg 1610).
2. O hartă din atlasul lui Ptolemeu (sec. XV).
3. Pagini din Cosmografia lui Ptolemeu, (Incunabul). Imprimată în 1482 la Ulm.
4. Pagini din „Codex Aureus”. Căteva, scrisă de mîină cu litere de aur în secolul al IX-lea, se găsesc în biblioteca „Batthyaneum” din Alba-Iulia.

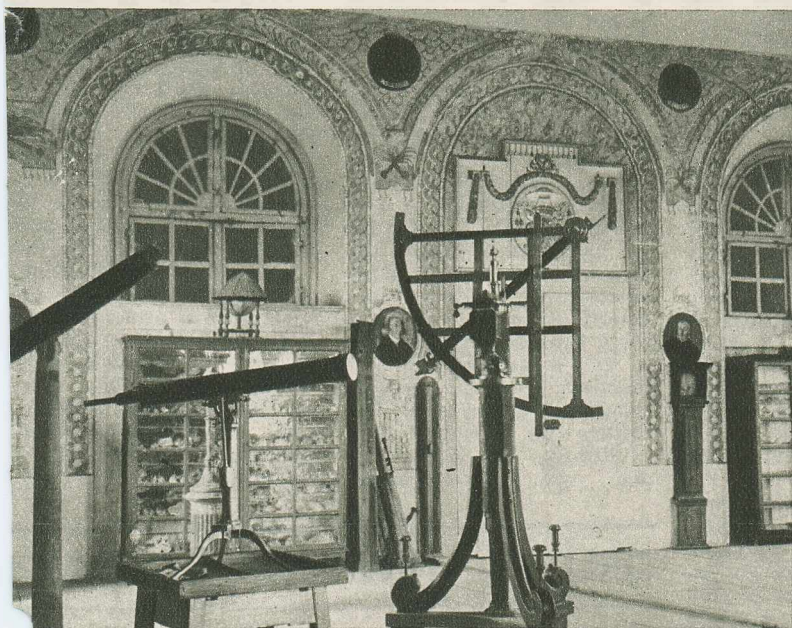
Privesc o carte de acum 1100 ani. E scrisă de mână, cu litere de aur pe coli de pergament. E exemplar unic: un Codex Aureus. Sînt 111 file mari, uimitor de bine păstrate în cele unsprezece veacuri care au trecut peste ele. Cartea se află la Alba-Iulia și e lipsită de copertele sale de fildes. Una din scoarțe se găsește la British Museum, la Londra, iar cealaltă, împreună cu sfîrșitul volumului, în biblioteca Vaticanului. Execuția artistică: excepțională. Chenarele colorate care înconjoară fiecare filă și miniaturile în aur cu care e împodobită sînt adevărate opere de artă. Cît timp o fi durat executarea acestei lucrări? Cine ar putea răspunde? De atunci a trecut peste un mileniu...

Pe un pasionat bibliofil îl vor atrage fără îndoială operele lui Erasmus, tipărite în 1513 la Bâle. sau „Palia de la Orăștie”, prima carte românească (1582). Cît ar ține pe un medic din timpurile noastre „Istoria monștrilor celebri” (1609), carte de medicină care prezintă, în text și desene, naștea

și a lui Horia și Cloșca”, scrie într-o scrisoare profesorul Gaberi Iosif din Alba-Iulia unui prieten, la Roma. Am în mîna originalul acestei scrisori. A fost expedită la 2 martie 1785 și a ajuns în Italia după 24 de zile, la 26 martie. Pe cele patru pagini ale scrisorii sînt descrise supliciile îngrozitoare la care au fost supuși, în Dealul Furcilor, din marginea cetății Alba-Iulia, eroii revoluției țărănești. Scrisoarea aceasta se află într-un sertar cu documente legate de trecutul Transilvaniei. Alături: un document semnat de Mihai Viteazu,

★

Împreună cu Virgil Vingherzan, director al bibliotecii, mă opresc în fața unui portret în ulei; îl reprezintă pe fondatorul bibliotecii, Ignat Batthyani. Sub tablou, într-o vitrină, încruciate, ca pe o panoplie medievală, două instrumente de tortură: un bici și o centură din sîrmă ghimpată. Cu ele se autoflagela, după socotea-

În această încăpere și cu aceste instrumente, devenite azi piese de muzeu, vechii astrologi studiau fenomenele cerești.

te cele mai curioase de copii anorali, sau celebra carte de medicină „Istorie naturală” a doctorului Thomas Jonston, tipărită la Amsterdam în anul 1657! Pe care geograful, astronom sau matematician îl va atrage și-l-ar interesa cosmografia lui Ptolemeu, tipărită în 1482 la Ulm conținînd hărți imprimate cu țesătură în lemn și colorate cu mînă? Această carte era în Evul Mediu cea mai autorizată în acest domeniu — scrie Ștefan Zweig. E interesantă colecția celor șase sute de biblii (printre care și prima bibliu a lui Luther), una din cele mai bogate colecții de acest fel din lume — biblii scrise de mînă sau tipărite, în 23 de limbi. Amatorii curiozității pot găsi aici biblii în limba caldeană, etiopiană, în etiopia, în persană sau arabă. ... Iată „Glosele de la Alba-Iulia”: carte-manuscris din secolul XIV-lea. Cărticica aceasta este — unică — este amintită aproape toate tratatele de istorie literaturii maghiare. De ce? Căci mai fiindcă cele 15 rînduri de text în limba maghiară fac parte din cele mai vechi documente cunoscute de visticșe maghiare. ... „Am fost martor la execu-

ția la canoanelor, episcopul Ignat Batthyani, cel care a iubit atît de mult cărțile și le-a adunat pentru posteritate. Aproape de neconceput...

Meridianul geografic care trece prin Alba-Iulia străbate Institutul Batthyani. El a fost marcat pe podeaua ultimului etaj, iar în încăperea vechii astrologii au instalat un observator astronomic. Azi acesta a devenit muzeu: cîteva lunete cu lentilele încețoșate de vremuri, pendule siderale și diferite aparate ale epocii. Pe pereți, portrete în ulei ale celor ce au contribuit, în decursul secolelor, la progresul astronomiei.

În dreptul cetății, pe un dîmb, un obelisc uriaș; ridicat în memoria celor trei eroi ai revoltei țărănești, Horia, Cloșca și Crișan. Sculptați în piatră, ei privesc în jos către: cetatea medievală. În fața sînt închisorile în care au stat încarcerati. În stînga cetății: Dealul Furcilor. Aici au fost trăși pe roată Horia și Cloșca. În dreapta, mai jos de obelisc: orașul Alba-Iulia—vechi și el — dar trezit azi la viața nouă, cu oameni noi, cu o istorie nouă.

Memento

ERNST THALMANN

La 16 aprilie se împlinesc 70 de ani de la nașterea lui Ernst Thälmann, marele fiu al clasei muncitoare germane, conducătorul Partidului Comunist din Germania și unul dintre fruntașii mișcării muncitorești internaționale, asasinat mișelește de hitleriști.

Reproducem alăturat prima pagină a publicației antifasciste germane „Tribunal”, apărută acum 20 de ani, în aprilie 1936, cu prilejul celei de a 50-a aniversări a nașterii lui Thälmann. În coloanele acestei publicații se cerea eliberarea lui Ernst Thälmann din închisoarea în care, la acea dată, se afla întemnițat de trei ani.

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

La 23 aprilie 1616 — în același an, în aceeași lună și aceeași zi în care murea William Shakespeare — s-a stins din viață și Miguel de Cervantes Saavedra, marele scriitor spaniol, autorul nemuritorului „Don Quijote”, primul roman modern.

Alături de Lope de Vega, Calderon de la Barca, Velasquez, Murillo, El Greco și alții, Cervantes a adus o imensă contribuție la strălucirea epocii Renașterii în Spania feudală.

Rezistînd veacurilor, principala operă a lui Miguel Cervantes, „Don Quijote”, apărută în zece de limbi și mii de ediții, stă la loc de cinste în tezaurul culturii mondiale, iubită și prețuită de generații.

POETUL LUPTĂTOR TRAIAN DEMETRESCU

La 30 aprilie se împlinesc 60 de ani de cînd a murit — în vîrstă de numai 30 de ani — poetul craiovean Traian Demetrescu (Traiem). Pătruns de idealurile de libertate ale proletariatului, Traian Demetrescu a trăit printre muncitori și în versuri inaripate le-a cîntat suferințele și lupta lor pentru libertate. Prevestind, parcă, lumina zilelor noastre, poetul spune într-o poezie închinată zilei de 1 Mai:

Din idealurile voastre
O! visători flămânzi și goi
Vor răsări ca niște aște
Senzae lumii cu oameni noi.

Facsimilul unui fragment
dintr-o scrisoare adre-
sată poetului Macedon-
ski la 5 iunie 1885.

PRIMELE TRADUCERI DIN SHAKESPEARE ÎN ROMÎNEȘTE

La 23 aprilie se împlinesc 340 de ani de la moartea lui William Shakespeare, una dintre cele mai strălucite figuri ale dramaturgiei clasice universale.

Cu acest prilej, publicăm mai jos cîteva date documentare în legătură cu primele tălmăciri în limba romînă din opera genialului dramaturg englez.

Prima traducere cunoscută din Shakespeare a apărut în anul al patrulea deceniu al veacului trecut, la Brașov, și se datorește lui Ion Barac. Această traducere purta titlul: „Amlet, Prințul de la Dania, o tragedie în cinci perdeale după Shakespeare; s-au produs în K. crăscul teatrului curții”. Lucrarea s-a păstrat numai în manuscris și se află la Biblioteca Academiei R.P.R.

În 1844, în tipografia lui Eliad apare „Julie Cezar”, tragedie în cinci acte tradusă de căpitanul Ș. Stoica. În 1848, Toma Al. Bagdat scoate „Biografia lui William G. Sekspir” împreună cu „Romeo și Julieta” și „Otello sau Maurul din Venetia”.

O ediție separată, apărută în același an, ne prezintă: „Otello sau Maurul din Venetia”, tragedie în cinci acte de William Giulio Siohspir, tradusă slobod în limba Romînă. București. Tipărită în Tip. lui Iosif Kopănic 1848”. Tălmăcirea este însoțită de o „Consecvență morală din scrierile istorice a lui Otello”.

Doi ani mai tîrziu apare „Macbeth, dramă în quinqui acte, tradusă din franceză”, de Șt. Bagescu.

Toate aceste traduceri au fost făcute însă după tălmăcirii în limba franceză. Prima traducere direct din engleză se face abia în 1877 și se datorește lui Adolphe Stern. Este vorba de „Hamlet”. În 1879 apare „Juliu Cezar”, iar în 1881 „Regele Lear”, tot în traducerea lui Stern. Mai tîrziu, la sfîrșitul secolului trecut și începutul veacului nostru, apar numeroase traduceri semnate de Lecca, Daus, D. I. Ghica, Scarlat I. Ghica, Victor Anestin, P.P. Carp etc. Toate aceste traduceri prezintă, în mare parte, doar un interes documentar. Numai pe alocuri se întîlnesc unele pasaje care amintesc de valoarea originalului.

CONSFĂTUIREA TINERILOR

Într-o pauză a consfăturii, poetul Demostene Botez stă de vorbă cu tinerii scriitori.

INSTANTANEE...

de Demostene BOTEZ

În holul mare de jos al Bibliotecii centrale universitare sînt înghesuie: culere, mese, standuri de cărți. Printre ele, revărsată, densă, o mare de tineri. Vocile, risetele, alcătuieste un vuiet prelung și neîntre-rup. Aula, de la parter, pînă sus, la galeriile ce-leste, vecine cu bolta de cristal a policandruului, tie-sită de lume: culori, mișcare, voiet. Statistica gardero-

bei marchează 700 de pre-zeuți.

E tabloul celei de a doua consfățuirii a tinerilor scriitori, adunați aici din toate colțurile țării. Unii au sărit puțin peste 20 de ani, alții abia ating 19. Și, totuși, tinerii aceștia au problemele meșteșugului lor, au lucrări, volume, care vor sta aici în fața unei judecăți aspre dar drepte: ochii lor sînt oglinzi în

care joacă în lumină viața de astăzi, și-n sufletul lor o putere tainică ce învie imagini și chipuri.

Totul se liniștește. E acum o tăcere desăvîrșită. Doar încordarea ascultării zbîrnîie parcă nesimțit, ca o strună prea întinsă. La mica tribună se perindă, scăpărători, plini de încredere, vorbitorii. Ei, băieții aceștia de 20 de ani, vorbesc despre: procesul de creație, tipic, măiestrie artistică, partinitatea artei, realism socialist, cunoașterea vieții, generalizare... Ceilalți ascultă; aprobă sau dezaprobă. Ascultă și scriitorii mai bătrîni.

Cuvîntătorii ridică probleme variate, grele, care li s-au pus în creația lor. Nu e nimeni cruțat. Se confruntă opinii, se ciocnesc divergențe. Cînd e cazul, ba chiar și cînd nu este, nici Uniunea Scriitorilor nu e măgulită. Tinerii au curaj, au multe de spus, și le spun. E în dezlănțuire și curajul timizilor. Puritatea convingerilor îl justifică, îi dă farmec și tărie. Cei din provincie se cred vitregiți în unele chestiuni. O spun: îl arată pe vinovat. Mulțier mai activ sfatul criticilor: și mai drept și mai puțin arogant și ironic; mai constructiv, mai analitic.

Tita Chiper aduce în vorbirea ei seriozitatea atmosferei de la Bicaz, un mesaj deosebit pentru toți cei care nu știu de unde și cum să ia contactul cu viața pentru a o cunoaște. Neculai Stoian vine cu o franchețe aspră și cu vorbe spuse pe sîleau, pe cînd Aurel Rău își învește și teorie și atacuri în hîrtiuța fină a ambalajelor de mare lux, denunțînd proletcultismul și minuiind satira ca pe o spadă cu sclipiri de argint. Ștefan Iureș e grav și sentențios ca un predicator. Vorbele lui au modestia valorii conștiente care nu vrea să facă paradă. Problemele pe care le pune sînt juste, cugetate. Dorci Dorian își construiește cuvîntul cu siguranța științifică cu care, ca inginer, ar făuri un proiect. Vorba-i e așezată, sculptată adînc. Cosașu seamănă, printr-o confuzie de exprimare, o mică furtună. Duielul lui cu Dorel Dorian este de data asta în sfera înaltă a principialității...

Cuvîntările continuă, se succed, variate, interesante, colorate de personalitatea fiecăruia. Vorbesc doar scriitori. Sînt de la început 81 de vorbitori în-

scriși la cuvînt. Deviza egalizatoare „10 minute pentru fiecare“, acest pat al lui Procust, se dovedește ineficace. Amploarea problemelor se revărsă peste minutare. Dar timpul e implacabil. Zilele consfățuirii trec, peste sală, peste vorbitori, peste prezidiu, fără să știe de nimeni. Se naște deci o categorie nouă de scriitori la consfățuire: vorbitor fără cuvînt. Nu e vorba de un paradox gratuit sau de o epidemie de muțenie, ci de faptul că nu toți cei înscriși și-au putut spune gîndul lor.

Consfățuirea a fost însă încadrată de două manifestări masive, substanțiale, care au sintetizat esența problemelor: Raportul de la început al tovarășului Mișu Dragomir și cuvîntarea de la sfîrșit a tovarășului Mihai Beniuc, amîndouă la un înalt nivel ideologic.

Dacă raportul tovarășului Mișu Dragomir a prezentat bilanțul activității tinerilor scriitori din ultimii cinci ani, marcînd succesele și apăsînd asupra lipsurilor, pentru a pune toate problemele pe care le ridică acestea, ele însemnînd astfel o privire asupra trecutului și o deschidere de discuții, apoi cuvîntarea lui Mihai Beniuc, care a fixat conclu-

ziile consfățuirii, a formulat precis principiile călăuzitoare ale creației, a fixat sarcinile ce revin tinerilor scriitori față de cititorii din ce în ce mai exigenți și mai conștienți, a însemnat o privire în viitor, pe drumul care duce la socialism.

Telegrama adresată de consfățuire Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român a sintetizat în cîteva rînduri dragostea și devotamentul tinerilor scriitori pentru partid și pentru clasa muncitoare, prezente în conștiința tuturor, în tot timpul dezbatărilor, ca un spirit călăuzitor.

Plăianu de la Suceava spunea că tinerii scriitori rămași acasă îl așteaptă să vină cu traista plină. El e singurul care a mărturisit-o, dar fără îndoială că toți participanții au venit la consfățuire cu o asemenea însărcinare. Cine a venit cu traista mică s-a păcălit. Iar cine nu și-a umpluț-o pînă la gură e singur vinovat.

„Mărul de lîngă drum“ al lui Beniuc a avut alături, într-o armonie semnificativă de decor, așa cum se vede azi adeseori lîngă drumurile din țara noastră, un stîlp de electricitate de mare tensiune, purtător de lumină pe tot întinsul patriei.

DRUMUL TINERILOR SCRITORII

Cîte lucruri au mai ramas nediscutate încă între scriitori, ne-a dovedit și cea de a doua consfățuire pe țară a noastră, a celor tineri. Creația, în toată com-

plexitatea ei, cu cit o dorință mai actuală, mai legată de profundele prefaceri ale societății și ale spiritului lui, cu alit ne ridică multe întrebări și probleme

Cristina LUCIAN

Început

N-am străbătut cărări și drumuri, cîte
În munți și-n codrii noștri se ascund;
Nici apelor — atîtea — izvorite
Din stîncă, nu le știu curatul prund.

Și pagini și coperte cîte mă cheamă
— Arteră vie orișicare rînd!
Că n-am să le cunosc, ades mi-e teamă,
Că ochiul meu rămîne-va flămînd.

Pe încă necîțite cuvinte,
Pe versul meu ce astăzi s-a născut,
Pe drumul ce zburnește înainte,
Pe toate, toate scrie: început.

← Aspect din sala consfăturii.

SCRITORII

Mihai GAYRIU

Făurari de oțel și visări

Dă șarja de-oțel cu o clipă
Mai iute, cu-a inimii grabă.
Din clocotul ei se-naripă
Hulubul cu pana lui albă.

Eu știu că-n oțel, lucitoare,
Ni-i țara din Dorna-n Paring
Și rîuri cu-atîtea izvoare
Ce-n Dunăre drumul și-l strîng;

Oțelul și-n holdă se coace
Pe negrul pămînt Bărăgan,
În ploii, sub a soarelui pace,
Înalt și mai mult an de an.

De-aceea turnați făurari
Oțelul și visele mari!

Acad. Mihail Sadoveanu a sosit la consfătuire și este întâmpinat de acad. Mihai Beniuc. Pe planul al doilea, Petru Dumitriu.

care numai discutîndu-le
nec și deschis le putem
arifica. Sîntem intere-
și s-o facem, fiindcă azi,
ai mult ca oricînd, cauza
teraturii nu mai e o
estiune personală, ci o
problemă a poporului în-
eg.

Talentul, pentru cel ca-
l are, este un lucru nobil
după un vechi dicton,
oblețea obligă. Obligă
st talent la folosirea
în slujba marilor idea-
ri cu care partidul animă
cei ce construiesc, bi-
rind mari greutăți, o Ro-
inie nouă, a socialismu-
și a păcii. De aceea mi-
a părut foarte firese că
centrul discuțiilor noas-

tre a fost pusă problema
creației, direct legată de
actualitate.

Alexandru Andrițoiu, Eug-
gen Mandric, Al. Oprea, Ti-
ta Chiper, Dorel Dorian,
Nicolae Labiș, Aurel Rău
și alți scriitori din Bucu-
rești sau din celelalte ora-
șe ale țării au spus multe
lucruri interesante, pe mar-
ginea raportului ținut de
Mihu Dragomir — toate do-
vedind că tinerii cei mai
talentați caută soluții ori-
ginale la problemele ce se
ridică, aducînd în această
căutare o pasiune speci-
fică și, în general, o să-
nătoasă orientare ideolo-
gică. Au mai fost, bine-
înțeles, și exagerări, și

confuzii, și greșeli, dar
nu ele au dat tonul.

Cu cîteva zile înainte,
sincer vorbind, nu credeam
că areopagul nostru va reuși
să depășească tempera-
tura — vai! — prea căl-
duță a multor discuții li-
terare ce se mai poartă
la ședințe sau în presă.
Faptele au dezmințit însă
temerea mea și nu numai
a mea. De la multe genera-
lități s-a trecut la lucruri
concrete, de la speculații
lirico-filozofice la analiza
științifică a creației noas-
tre, de la prezentări indi-
viduale la dezbateri co-
lective. Dintr-o asemenea
discuție, deci, cred că am
ieșit toți cu mari foloase,

La seminarul de proză condus de V. Em. Galan

Fotografii de A. LOVINESCU

Al. Andrițoiu

Eugen Mandric

Paul Schuster

Tita Chiper

Doina Sălăjan

Radu Cosașu

Băjor Andor

Dorel Dorian

Aurel Rău

N. Labiș

incepând de la tînărul ce-naclist și pînă la tînărul care a și publicat cîteva volume. Căci, la drept vorbind, marile probleme ale scrisului actual sînt cam aceleași pentru tinerii scriitori.

Ba, mai mult, unele dintre aceste probleme ale creației sînt valabile și pentru scriitorii mai în vîrstă. Ele izvorăsc, cred, din metoda realismului socialist, cu care lucrăm toți, și care nu are anumite teze speciale pentru tineri și altele pentru „bătrîni”. De aceea au suferit o înfrîngere și de astă dată acei care vor să separe în mod arbitrar creația tinerilor de a scriitorilor cu experiență.

Consfătuirea noastră a mai relevat apoi faptul că acele critici aduse scriitorilor în Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al partidului, sînt cît se poate de bine întemeiate. Printre altele, s-a văzut limpede că unii tineri vorbesc de pe poziții de grup, că folosesc injuria, denaturarea textelor sau atacul personal. Eu sînt convins că animozitățile, spiritul de grup, hîrfeala, ranchiuna și alte asemenea — pînă la urma urmei — rămășițe ale vechii ideologii, nu ne ajută nici pe departe să rezolvăm problemele mari, în primul rînd pe cele ale creației, fiindcă în afara creației noțiunea de scriitor e o absurditate. Deci, toate eforturile pentru opere majore, profund artistice, însuflețite de adevărurile vieții, de lupta dintre lumea noastră nouă și cea care se duce pe copcă, de lupta între bine și rău, între frumusețe și noroi, între socialism și capitalism. Pînă la urmă, grupurile vor dispărea și vor rămîne doar operele literare care spun ceva despre zilele noastre.

În ce privește legăturile dintre scriitorii tineri și cei vîrstnici, s-a discutat mult și pe bună dreptate. Dacă e adevărat că unii tineri așteaptă dădă-ceală, că nu respectă creația vîrstnicilor, că nu caută să se apropie de ei sau că — revers al medaliei — fac epigonism, e tot atît de adevărat că mai sînt destui scriitori cu experiență care neglijează tineretul, nu-l ajută concret prin discuții și sfaturi sincere, reamîndu-se adeseori la simpla batere pe umăr și la încurajarea formală. Un exemplu bun pentru munca destul de migăloasă cu tinerii este maestrul Demostene Botez.

E cert că discuțiile noastre pot servi în mod direct pregătirii Congresului Scriitorilor din R.P.R., care se apropie și pe care-l așteptăm cu toții. Pînă atunci și în continuare, despre roadele consfătuirii noastre, să vorbească operele.

Ion BRAD

Nu demult, pe adresa bibliotecii documentare „I. Bolyai” din Tg. Mureș, a sosit un plic gros, sigilat cu ceară roșie. Plicul venea de la Sibiu, de la muzeul „Bruckenthal”, cu rugămîntea ca documentele aflate în el să fie traduse de prof. dr. Antalffy Endre.

Oare despre ce documente era vorba și cine era acel profesor?

Plicul conținea cîteva scrisori vechi, în limba turcă, printre care una a sultanului Mehmet, adresată lui Afi Mihály, ultimul principe al Ardealului (1632-1690). Iar în ce-l privește pe profesorul Antalffy, el este unul dintre marii noștri specialiști în orientalistică.

L-am vizitat pe profesor la locuința sa, din strada Lupeui. L-am găsit la masa de lucru, înconjurat de sute de cărți. L-am cerut să ne vorbească despre viața sa, despre preocupările sale.

Din noianul de fapte pe care ni le-a povestit, cu modestia și simplitatea care-l caracterizează, s-ar putea scrie un adevărat roman despre o viață plină de fapte închinată studiului intens, neostentat.

Profesorul Antalffy, astăzi în etate de 78 de ani, a manifestat încă din anii tinereții o uriașă sete de cunoaștere. A studiat la Alba-Iulia și la Cluj, unde l-a avut ca profesor pe bătrînul dascăl Bălint Găbor, un adevărat Miclescu maghiar, care cuceriseră întreg Orientul. După aceasta, tînărul Antalffy Endre își continuă studiile la Budapesta, iar apoi își începu mult visata viață de cunoaștere și studiere a Orientului. Curînd, el deveni student (tolerat) la mecetul mahomedan din Cairo, cunoscut sub denumirea de Universitatea Azhar. Numeroși demnitari ai Orientului, turiști și mulți curioși din cele mai îndepărtate țări veneau aici să asculte interesantele prelegeri ale muftiului Mohamed Abdu... Și toți se mirau văzîndu-l pe tînărul creștin ascultînd și învățînd cu atîta sîrg, alături de studenții mahomedani. Despre silința pe care Antalffy Endre a depus-o atunci în studiu, vorbește pînă

Profesorul dr. Antalffy Endre, în timpul studiului.

azi diploma pe care i-a acordat-o Mohamed Abdu, la 8 noiembrie 1904 (după calendarul nostru). În ea, se spune:

„Noi, muftiul Egiptului, atestăm că domnul dr. Antalffy Endre frecventază cu sîrguință stăruitoare prelegerile mecetului Azhar. I-am acordat acest certificat drept dovadă a sîrguinței sale, manifestată în calitate de student al acestui mecet, universitate a religiei și a altor științe arabe.”

După Cairo, a urmat bătrînul Ierusalim, apoi Constantinopole. În acești ani, Antalffy Endre a învățat numeroase limbi orientale: araba, turca, ebraica, persana etc. La ele, anii au adăugat latina, elina, cît și unele limbi occidentale, în așa fel încît profesorul a ajuns să stăpînească la perfecție 13 limbi.

După îndelungatele sale călătorii, Antalffy Endre se întoarse în patria sa de atunci, imperiul austro-ungar. Neprețuindu-i la adevărată valoare extraordinarele-i calități, regimul de atunci îi dădu un umil post de profesor, într-una din suburbiile Budapestei, la Kőbánya.

Într-o bună zi, sosi la Kőbánya o delegație economică din Turcia și vizită fabrica de bere din localitate. Directorul fabricii îl rugă pe profesorul Antalffy să țină la masă un toast în limba turcă și Antalffy avu un deosebit succes. După plecarea delegației, directorul îi oferî profesorului un post de agent comercial la Constantinopole, în schimbul unei mari sume de bani. Dar Antalffy refuză. „Nu aveam nevoie de bani. Adevărata mea bogăție erau cunoștințele, pe care voiam să le valorific, și singura mea pasiune era studiul” — ne spune profesorul.

Intr-adevăr, în toți anii care au urmat, s-a dedicat cu pasiune studiului. Iată-l pe modestul profesor de școală secundară figurînd printre autorii „Enciclopediei literaturii universale”, apărută la Budapesta în 1930. Toată partea persană și arabă a acestei enciclopedii a fost întocmită de el. Iată-l publicînd, în diferite reviste, studii și traduceri, cum este

cel publicat în 1932 în revista „Helikon”, intitulat „Goethe și literatura orientală”, sau cum e traducerea unor părți ale celebrei „Alf laila wa-laila” („Povestea celor o mie și una de nopți”), apărută la Cairo în anul islamic 1301.

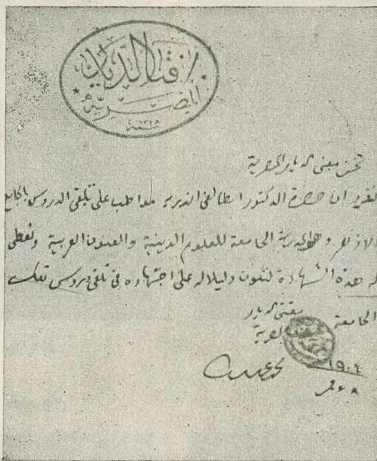
Ar fi foarte greu de enumerat pînă și cele mai importante lucrări ale marelui orientalist, pentru că sînt foarte numeroase. Printre acestea, amintim lucrarea „Două documente din biblioteca egipteană de la Cairo, despre cucerirea Chinei și Cetății Albe în 1484”, apărută în „Revista istorică” a prof. N. Iorga, importantă lucrare științifică „Sistemul religios al Islamului”, publicată în 1939 la Tg. Mureș, și care ajută la cercetarea izvoarelor orientale ale istoriografiei romînești ș. a.

Dar Antalffy Endre nu este numai un om de știință. El este și un liric, un valoros poet. El a tradus din limba persană în limba maghiară minunatele versuri ale marelui filozof, savant și poet Omar Khayyam; el a tradus în limba maghiară frumoasele versuri ale poetului persan Djami, din sec. al XV-lea. Prețios colaborator al revistei „Igaz Szó”, editată de filiala din Regiunea Autonomă Maghiară a Uniunii Scriitorilor, scriitorul Antalffy este și autor al unor poezii epice de o reală valoare.

Îndelungata și rodnică activitate a profesorului Antalffy este az apreciată și răsplătită din plin. În urma unei Hotărîri a Consiliului de Miniștri, el primește o pensie lunară de 2.000 lei și ar puse la dispoziție cele mai bune condiții pentru studiu.

Înainte de despărțire, l-am întrebat ce anume studiază acum. A luat de pe birou o carte groasă și ne-a arătat-o. Era vestitul dictionar al limbii ruse, „Tolkovii slovar russkogo iazika”. Pe birou, dictionarul își avea loc alături de un teanc de foi de hîrtie, pline de notițe. În ciud vîrstei înaintate pe care o are profesorul dr. Antalffy continuă să lucreze și să studieze cu pasiune.

Ștefan IZSĂ
Tg. Mureș.

Diploma acordată profesorului dr. Antalffy Endre de către Mohamed Abdu, muftiul Egiptului, la Cairo, la 8 noiembrie 1904.

Prieteni...

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Comisia de control?!

COMISIA SENATORIALĂ ANCHETEAZĂ

...Deci, într-o zi trebuia să se sfârșească într-un fel. Măcar așa, de obrazul lumii. Deoarece scandalurile deveniseră publice și nu mai puteau fi mușamalizate. Pe scurt, e vorba de corupția ce domnește în viața publică a Americii.

Sub presiunea opiniei publice și, mai ales, în vederea distrugerii celor care „fac tapaj” în jurul corupției, a luat ființă în S.U.A. o comisie senatorială de anchetă, ale cărei dări de seamă scot la iveală nemai-pomenitele escrocherii din domeniul impozitelor. Dar cum tâlharii stau la umbra aceleiași pălării — anchetații sunt senatori, iar escrocii tot senatori sau persona-

lități politice — majoritatea dintre ei au „justificat” toate acuzațiile. Și așa se face că tigrii au început să mănânce iarbă, după cum spune un binecunoscut proverb...

Inspirându-se din activitatea acestei superamericane comisii senatoriale de anchetă, fotografa americană Costance Bannister a întocmit un grupaj de fotografii satirice pe tema: „Comisia senatorială de anchetare a sugariilor, la lucru”. 16 sugari, acuzați de escrocherii și luare de mită, așteaptă să fie interogați.

În sfârșit, comisia a sosit. Se pun întrebări și sugarii răspund...

(Din „Béke és szabadság”-Budapesta)

La asta să răspund? Sper că nici dumneata nu ieși așa ceva în serios...

Viața mea este ca o carte deschisă...

Nu știu ce-i asta! S-a făcut o comandă de 1.000.000 bucăți...

Șieiu, care puneam alți nădejde pe relațiile mele!

Am primit doar un „Cadilla mic, mititel...”

Întotdeauna am acționat în așa fel, încât mama să fie mândră de mine.

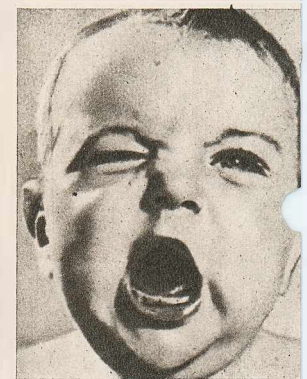
Domnule senator, atunci ne-am înțeles! Banii vorbesc. Eu tac, taci și dumneata...

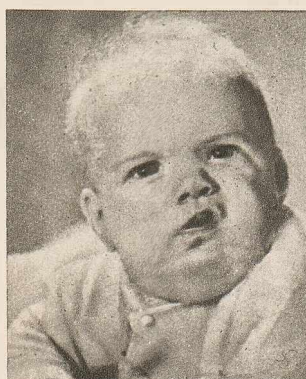
Dar eu am lucrat suplimentar pentru banii aceia...

Și după asta, trebuia să plătesc impozit?

Minciună! Calomnie! Atenție la ordonare!

De când se consideră drept crimă faptul că omul bagă în buzunar caimacul?

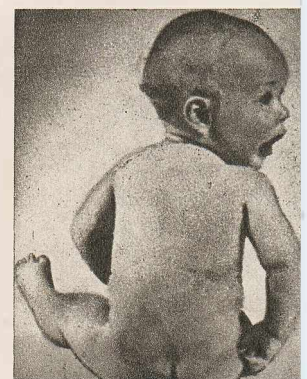
Vai de mine! cinci procente de beneficiu constituie doar o mică fracție a dolarului...

Nu-mi mai pomeni de blană de astrahan!... (Cu aceasta au fost mituite soțiile senatorilor corupți).

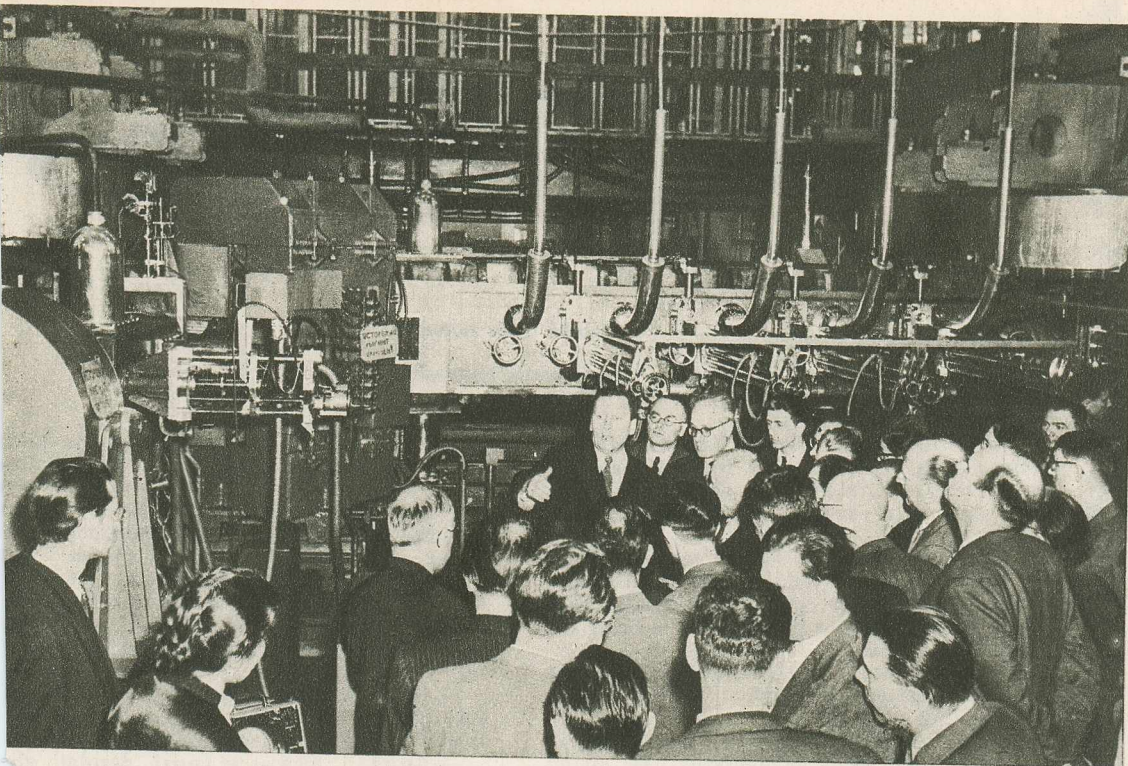

Dar legea interzice interceptarea convorbirilor telefonice!

Domnilor, zilele ne sînt numărate; se apropie sfârșitul...

ÎN NUMELE VIETII

Opinia publică internațională a urmărit cu viu interes lucrările recente Conferinței internaționale în legătură cu organizarea „Institutului unificat de cercetări nucleare”, care a avut loc la Moscova. Eveniment de însemnătate deosebită în viața științifică contemporană, reuniunea, la care au luat parte delegații impunătoare ale țărilor lagărului socialist, a pus bazele unei mai strânse și mai rodnice colaborări între țările acestui lagăr, în domeniul atât de important al folosirii energiei atomice în interesul dezvoltării pașnice a omenirii.

Acordul încheiat de împuterniciții țărilor participante prevede constituirea unei organizații internaționale de cercetări științifice, sub denumirea de „Institut unificat de cercetări nucleare”, cu sediul în U. R. S. S.

Cu deosebită satisfacție, delegațiile întrunite în Conferință au salutat hotărârea guvernului U. R. S. S. de a preda noului organism Institutul pentru probleme nucleare al Academiei de Științe a U. R. S. S., împreună cu tot utilajul său ultramodern.

În fotografie: participanții la Conferință vizitează instalațiile speciale ale Institutului sovietic de cercetări nucleare.

MOD DE VIAȚĂ

Cînd ești prea ghistuit alergi după „originalitate” cu orice preț. Această sete de „original” a burgheziei americane o cunoaște și vrea s-o speculeze și mister John Norton din Fleetwood. De aceea el s-a specializat în meseria tatuajului. Căutînd să-și facă rost de o clientelă grasă, el s-a tatuat pe sine însuși și acum își tatuează nevasta. Deh, reclama e suflatul co-
← mertului! ...

„GENTLEMENI, PUTEȚI SĂ FLUIERAȚI”!

Senzația nemaipomenită pe care a produs-o în Anglia avionul sovietic cu reacție „TU-104” s-a resimțit într-o manieră cu totul aparte, în coloanțele presei londoneze.

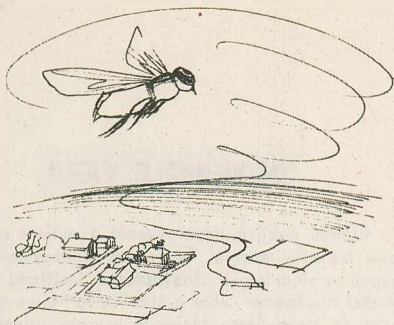
Iată, bunăoară, cum a relatat ziarul „Daily Mail” vestea uluitoare despre performanța aviației sovietice: „Gentlemen, puteți să fluierați; TU-104 se află aici!” Știut fiind că englezul flueră atunci cînd vrea să-și exprime un sentiment de admirație și de uimire, îndemnul lui „Daily Mail” este în sine semnificativ.

cele zile ale lunii aprilie au fost marcate de violente lupte între patrioții algerieni și trupile franceze. Cele mai sîngeroase ciocniri au avut loc mai ales în regiunile de la frontiera dintre Algeria și Tunisia. În fotografie: unități militarizate franceze, încercînd un centru de rezistență algerian.

La Delhi a fost semnat acordul potrivit căruia R. P. R. va livra Indiei o instalație de foraj. În fotografie: R. K. Ramadhyari (în stînga), semnînd acordul în numele guvernului indian, și P. Donath (în dreapta), în numele guvernului R. P. R.

Musca talentată

Coanei muște, doamna vespere
I-a șoptit în taină-o veste:
„În curînd omul va cere
Muștelor să strîngă miere!”
Evident,
Musca fu adînc ulmită
Și, îndeosebi, jignită:
— Un talent polivalent,
De factură mondială...
(Nici nu-ncapă îndolală!)
...Va fi, zici, silît să facă
Munca neagră de prisacă?!

Bizînd deci bosumflată,
Musca, de huzur umflată,
Îl ciupt pe om în frunte
Hotărîită să-l înfrunte...
Îi plîsca în treacă nasul,
În viraj își dresă glasul,
Și-apoi începu să zboare,
Zumzâind cît cinci motoare:

— Zi-mi, te rog, cine veghează
Peste viaja alor tăi,
Zi de zi ținîndu-ți trează
Vigilența lui Grivei?
Boli tăi, cînd trag mai greu,
Cine ți-l zorește? Eu!
Chiar mata, stîmate domn,
Cum te-ai mai trezi din somn
Fără-nțepătura-mi fină,
Fără muzica-mi divină?
Ai dormi dus, ca un mort!
Năzînd înspre lumină,
Viaja mi-e de trudă plină,
Și de-ar fi — la o adică —
Mă arunc și-n foc, n-am frică!
Doar un lucru nu suport:
Să mă bagî într-o uzină.
Ce-s? Insectă de duzină?
Eu așa nu pot trăi!
Punctul vreau să-l pun pe „I”...!

Cu intenții foarte crunte,
Iar i se-azeză pe frunte...
Omul — deși fire calmă —
Plicîsîit, își trase-o palmă.
— Ei, se schimbă socoteala
Dacă-ți recunoști greșeala!
Doar nu sînt gîngania
Să-mi placă zizania!
Zise musca și, zburîlîită,
Își luă zborul zorîită,
Căci simțea un iz de lapte
Și de poame dulci și coapte...

Musca, mai apoi, sătulă,
Se-azeză pe o căcîlă.
Și acolo stă, cumîntă,
Cel ce-o poartă, nici n-o simte.

Dan SOLOMON

Obstrucția

—schîță umoristică—

de Ionchim HUDARU

Profesorul doctor Alfons Popescu-Călmățui convocase în cabinetul său întregu-i colectiv de cercetători științifici, și, după ce-și îndesă bine cu tutun aromat pipa-i scurtă, vorbi solemn:

— V-am convocat să vă comunic, cu regret, că sîntem nevoiți să renunțăm la tema noastră de bază din acest an, asupra tulburărilor sistemului cardio-vascular la cămilele acclimatizate în țara noastră....

Urmă un moment de tăcere gravă, după care, de lîngă profesor, se auzi o voce pierdută:

— Vai, ce păcat...

Alfons Popescu-Călmățui își privi cu compătimire apropiatul colaborator și, oftînd, scoase în tăcere, dintr-o mapă de marochin, o hîrtie cu antet.

— Să vă citească, domnilor...

Tuși scurt și urmă:

— Sfatul popular al regiunii, etcetera, către colectivul, etcetera, etcetera... La adresa dv. etcetera, etcetera... Vă aducem la cunoștință următoarele: la cererea dv. insistență din 15 decembrie, de a depista orice cămilă existentă în regiunea noastră, a fost scos din muncă, în acest scop, pe contul institutului dv., tov. agent veterinar I. Titirezu, care a călătorit 21 de zile în întreaga regiune, pentru depistare de cămile. Rezultatul investigației sus-numitului tovarăș este că pe raza regiunii noastre nu se mai află actualmente nici o cămilă. Ultimul exemplar de acest soi, proprietatea bragagiului musulman Ali-Osman-Ibrahim, locuitor, etcetera, a decedat încă în anul 1945, din motive de bătrînețe. Intrucît cămila fusese pe vremuri în călătorie de pelerinaj la Mecca, proprietarul nu a mîncat-o, îngropînd-o în curtea casei. Dacă, în această stare, animalul mai poate servi cercetărilor dv. științifice... „La dracu’!”... — scăpă printre dinți profesorul și aruncă scrisoarea pe masă.

Privi o clipă în gol, se uită la colectiv și urmă, vădit enervat:

— Toată ziua auzi același și același lucru: astăzi există cele mai largi posibilități de cercetare științifică... Na, cercetează, dacă poți!

— Dar nu cămile... — se auzi dintr-un colț.

Alfons Popescu-Călmățui scrută sala. Era atît de enervat, încît ar fi aruncat în cel care vorbise, cu toate lucrurile de pe birou. Se stăpîni însă și, scoțîndu-și calm luleaua din gură, întrebă rar:

— Și de ce, mă rog, doctore Deleanu, nu s-ar studia cămile?

Cercetătorii, unii abia stăpînîndu-și rîsul, alții trimițînd, pentru șef, priviri încruntate la adresa lui Deleanu, așteptau răspunsul.

— Pentru că nu cămilele ne interesează azi, în primul rînd, pe noi, tovarășe profesor. — veni ritos răspunsul. Să epuizăm întîi cercetările asupra animalelor existente la noi și apoi să facem exotisme...

— Hî... — surise ironic colaboratorul apropiat al profesorului, doctorul Condeescu. Apoi surîsul îi îngheță subit, reprimat parcă de nesiguranta felului cum va reacționa șeful.

— Da... — răspunse tăios Alfons Popescu-Călmățui. E o optică interesantă... Să transform institutul de cercetări științifice în gospodărie anexă a Comcar-ului... Să abandonez problemele de teorie științifică și să fac castrări la vieri...

— Ha, ha, ha — izbucni Condeescu, dar privind figura ce prevestea furtună a profesorului, își înghiți rîsul și-și pipăi stînjinit nodul cravatei.

— Da, e o optică interesantă, domnule Deleanu... — se adresă din nou directorul, tînă-

rului doctor. Ei, bine, voi ține seama de ea

Ridică apoi degetul arătător de la mîna dreaptă și, după un moment de tăcere, parea să grăie:

— Viitoarea noastră temă, va fi: influența cacodilatului de sodiu asupra contractiei mișchilor urechilor focei din Marea Neagră

Răsuflarea sălii, reținută cale de cîteva clipe se destinase, înspre fund, în cîteva chicotiri scurte. De lîngă profesor, doctorul Condeescu agita mîinile, în gesturi apreciative la adresa noii tematici.

— Da, domnilor... tovarășii — urmă cu demnitate profesorală Alfons Popescu-Călmățui. Aceasta este noua noastră temă...

— Adică... foca — se auzi dezolat glăsuț doctorului Deleanu.

— Întocmai. Foca, to-va-ră-șe Deleanu

— Dar de unde o să găsim focă?

Întregul colectiv căzu pe gînduri. Doar rectorul, bine dispus acum, parea să nu facă nici o problemă din aceasta. Mai mult chiar: parea că vrea să progătească o surpriză.

— Dar de unde o să luăm focă? — se auzi din nou întrebarea, pusă acum de o fetișcă

— Tovarășă Georgian, zău... — interveni Condeescu. — Ce pui asemenea întrebări?

Apoi, privind în treacă spre șef:

— După ce că ne-a dat tematica de-a gata acum să-i mai punem și asemenea probleme

— Las-o să pună probleme, dragă doctore, interveni profesorul.

— Da, cum doriți, sigur...

— Să pună probleme, însă nu probleme rezolvate... — adăugă Alfons-Călmățui.

Sala îl privi cu mirare.

— Da, dragii mei, problema procurării focă și o problemă rezolvată... Foca e în drum spre București!

— Colosal! — se entuziasmă Condeescu.

— Niște pescari din Constanța au capturat nu demult și, prin relațiile mele, am decis să ne fie trimisă imediat...

Se parea că totul e stabilit, cînd, din furtună, răsună din nou glasul lui Deleanu:

— Vreau să vă spun, însă, tovarășe profesore, că studiul acesta nu va putea fi făcut...

— Obstrucție! — sări Condeescu.

— Obstrucție... — încuviință Alfons Popescu-Călmățui.

Apoi urmă ironic:

— Și de ce, mă rog?

— Pentru că foca din Marea Neagră nu ureche...

În sală se auziră murmure aprobate. Directorul tuși scurt, încurcat, și luă chibrit să-și aprindă luleaua.

— Da — continuă Deleanu — după cum știți această focă aparține speciei *Monachus* și are venter, care nu are dezvoltată o ureche externă, carei mișcări să poată fi înregistrate. Aude prin intermediul unui mic orificiu care îl închide la nevoie, ceea ce, din păcate, nu putem face și noi, oamenii, uneori...

— Destul! — hotărî Alfons Popescu-Călmățui, iritat. Am crezut că cine știe ce vrea să spună... Asta e o chestiune subsidiară... Don doctor Condeescu va...

— Poftiți, domnule profesor...

— Da, matală urmează să redactezi altă tematică... Să zicem: reactivitatea focei fără ureche, din Marea Neagră, la excitațiile soarelui multilaterale... sau... în sfîrșit... nu este important... Important e să începem, imediat după sosirea focei, interesantul nostru studiu

Zicînd acestea, se ridică de pe scaun și, luînd o poziție de general care împarte cîni pe teatrul de luptă, spuse:

— Domnul Dăscălescu va lua imediat

et cu C.F.R.-ul, să ne pună la dispoziție un gon-cisternă, cu care să transportăm apa mare necesară focii... Domnul Mihăescu va scuta cu Ministerul Industriei Alimentare, problema asigurării cantității de peste necesară hranei subiectului, pe timp de doi ani... omnul Cimpoeru, cu colectivul său, va pro-ra toate aparatele sonice necesare reflexelor ditive ale focii: clopote, clopoței, sonerii, lio, etcetera. În termen de treizeci zile totul trebuie să fie gata. Lăsați, deci, toate celelalte ocupări mărunte și mobilizați-vă cu toții într-un pregătire necesare.

Alfons Popescu-Călmățui ridică apoi mâinile lături: era semnul că sfințise ce avusese de as și că asistența era concediată.

..Sosi, în sfârșit, ziua primei experiențe. Oripă de oameni umpleau bazinul cu apă mare. În jurul bazinului, cercetătorii științifici își instalau aparatele. Se montau sonerii, pote, difuzoare. Insuși Alfons Popescu-Călmățui ieșise din cabinetul său și participa efectiv la aceste ultime preparative, explicând ul nepoțelului său, pe care-l adusese să vadă experiența. Toată lumina era agitată, grăbită. mai foca, un fus de grăsime lung și lucios, teau întinsă pe fundul bazinului, în care apa epea să crească. Din când în când, își roteau ul rotund, uitându-se cu ochii-i bulbucați să pară de loc impresionată de privirile ce se leau asupra-i. Poate că totul i se părea un proton, pentru că, la răstimpuri, pentru înă în varietate, se scărpină în ceafă cu labele-irte și atunci căsca prelung, de parcă ar fi fuit toată noaptea.

Deodată, un dangăt sonor de clopot făcu să ară în întreaga asistență și, spre uimirea geală, foca se năpusti spre marginea bazinului. Ridică cu labele dinainte pe parapetul lui. Și o gură enormă și rămase liniștită în astă poziție.

- Cine a tras clopotul fără să i se spună? - Condeescu, arătându-i enervarea față profesor. Dinspre clopot apăru, sărind într-un lor, nepoțelul șefului:

- Eu l-am tras, eu l-am tras... surpriză...

- Foarte bine a făcut — hotărî Alfons Popescu-Călmățui. A grăbit cunoașterea primului iltat deosebit de important, pe care trebuie consemnez în comunicarea mea: foca fără he aude! Dar nu numai atât: ea prezintă e reflexe colosale! Priviți-o!

Foca se lăsă un timp admirată, dar văzînd nu se mai întimplă nimic, închise și mișcă a nemulțumire firele mustăților și își țepoase. Alfons Popescu-Călmățui satisfăcut cîțiva pași și se adresă celor pri-i:

- Domnilor, declar începută experiența noastră și înregistrez cu bucurie primul ei rezultat... și, adresîndu-se secretarei:

- Notează, te rog, ora exactă cînd s-a put fenomenul, natura aparatului care a at sunetul, reacția animalului... Și acum, nilor colaboratori, vreau să vă introduc mănuntele cercetărilor noastre... făcu cîțiva pași și se apropie de focă.

Observați dumneavoastră acest mic ori-, în jurul căruia ar trebui să existe cunoscu-organ sono-receptor extern?

Orbînd cu înflăcărare, mai făcu încă un pas focă și arătă cu coada pipei spre locul unde alul ar fi trebuit să aibă urechea. Dar cît lipi, foca se întinse ca un gumilastic și ică cu dinții pipa, din mîna savantului. i se retrase calmă și rămase pe marginea nului, strîngînd între dinți luleaua.

omentul de încordare se destinse într-un ot de ris general, căruia Alfons Popescu-ățui îi răspunse printr-o flegmatică in-entă:

Notează, te rog, tovarășă secretară, ora, idinea subiectului... Da... după cum vedeți

domnilor, subiectul nostru se prezintă a avea reflexe extrem de neașteptate și spontane și nu mă îndoiesc că cercetările noastre vor revoluționa din temelie bazele fiziologiei sistemului nervos central...

Spunînd acestea, Alfons Popescu-Călmățui își scoase pieptul în afară și-și împreună mîinile la spate. Ce comunicare colosală, senzațională, va face el pe baza materialului experimental! Tema inițială asupra reactivității la excitațiile sonore multilaterale va constitui doar un fel de mică introducere la marea, importanta comunicare asupra inteligenței lui Monachus albiventer...

Un glas grăbit, foarte apropiat, îl făcu să tresară.

— Tovarășe profesor, am cupleat picup-ul la aparatul de radio și am dori să încercăm difuzoarele...

— Perfect! Dați-i drumul...

Dintre crengile unui castan înflorit, difuzorul lansă în văzduh acordurile melodioase ale unui vals de Strauss. Și un nou eveniment extraordinar se produse. Foca se ridică din nou pe marginea bazinului și începu să se legene agale, în ritmul melodiei. Ba, la un moment dat, ridică una din labe și începu să bată tactul, plescăind sonor pe parapetul de ciment.

Asistența rămase mută de mirare. Uimit era și Alfons Popescu-Călmățui, dar nu o arăta. Afișa un fel de mîndrie științifică, față de confirmarea tezei expuse, care parcă voia să spună tuturor obstructioniștilor: vedeți cine este și ce poate Monachus albiventer?

...Pierdut într-un maldăr de volume și coli de hîrtie, prof. dr. Alfons Popescu-Călmățui își elabora comunicarea. Ajunsesse la pagina 215 și mai avea numai vreo două file, cînd ușa se deschise și în prag apăru secretara:

— Iertați-mă, vă rog, tovarășe profesor... Sînt afară doi tovarăși și insistă să-i primiți.

— Nu primesc pe nimeni!

Secretara ridică din umeri și dădu să plece. Apoi, înainte de a ieși, spuse într-o doară:

— Au venit în chestiunea focii...

— A focii? — sări Alfons Popescu-Călmățui. Să intre!

În cabinet își făcură deîndată apariția doi oameni.

— Sîntem de la Circul de Stat — începu unul dintre ei, căutînd parcă să zărească, dincolo de birou, ceva inexistent.

La auzul acestei recomandări interesul lui Alfons Popescu-Călmățui se dizolvă subit:

— Și ce dorește, mă rog, circul, de la profesorul doctor Popescu-Călmățui?

Cei doi se priviră cu înțeleș, apoi cel mai înalt dintre ei răspunse:

— Am venit pentru foca „Suzana“...

— Suzana? — se încruntă Alfons-Călmățui — e o eroare, domnilor... o eroare... e vorba de un Monachus albiventer, veritabil...

Cei doi se priviră din nou cu înțeleș. Apoi cel scund își luă avînt:

— Mă rog, atunci am venit pentru monah...

Alfons-Călmățui îl privi o clipă, din cap pînă în picioare, își scoase cu demnitate pieptul înainte și, întorcîndu-le amîndorura spatelui, se îndreptă spre fotoliu și luă loc. Apoi, de acolo, dintre cărți și hîrtii, spuse sec:

— Domnilor, foca noastră nu este de vinzare. Bună-ziuă...

Cei doi nu se clintiră însă din loc. Cel mic îi făcu semn cu cotul celui mai înalt și acesta spuse grav:

— Noi n-am venit să cumpărăm ce-i al nostru...

Mîinile din fotoliu tresăriră și lăsară încet foaia pe care o țineau. Alfons-Călmățui chîb-zui o clipă, apoi se uită nedumerit:

— Cum, adică... ce-i al vostru?

— Foca... — răspunse cel înalt.

— Foca dumneavoastră... — adăugă scundul.

Directorul se ridică solemn din fotoliu.

— Domnilor, dar dumneavoastră faceți...

Se gîndi o clipă, negăsînd cuvîntul, apoi, deodată, fața i se lumină și spuse tunător:

— Obstrucție! Faceți obstrucție, domnilor!

Cei doi se traseră înapoi și cel scund spuse stîngerit:

— Nu... să vedeți... noi facem manejul...

știți... adică cum să încep?...

— Las'că spun eu — interveni cel lung și, întorcîndu-se spre profesor, o luă în chip pe dagogic:

— Dumneavoastră aveți o focă, nu?

— O avem! — tună Popescu-Călmățui.

— Bine, o aveți, dar o și aveți, nu?

— Ce logică!

— Ei bine, și noi aveam o focă... a Circului „Busch“, care e în turneu prin țară.

— Și ce mă interesează pe mine toate astea?

— Vă interesează foarte mult. Așteptați să vedeți... Spuneți-mi, vă rog, foca dv. e originară din Constanța?

— Nu e originară din Constanța!

— Dar ați adus-o din Constanța, nu?

— Da...

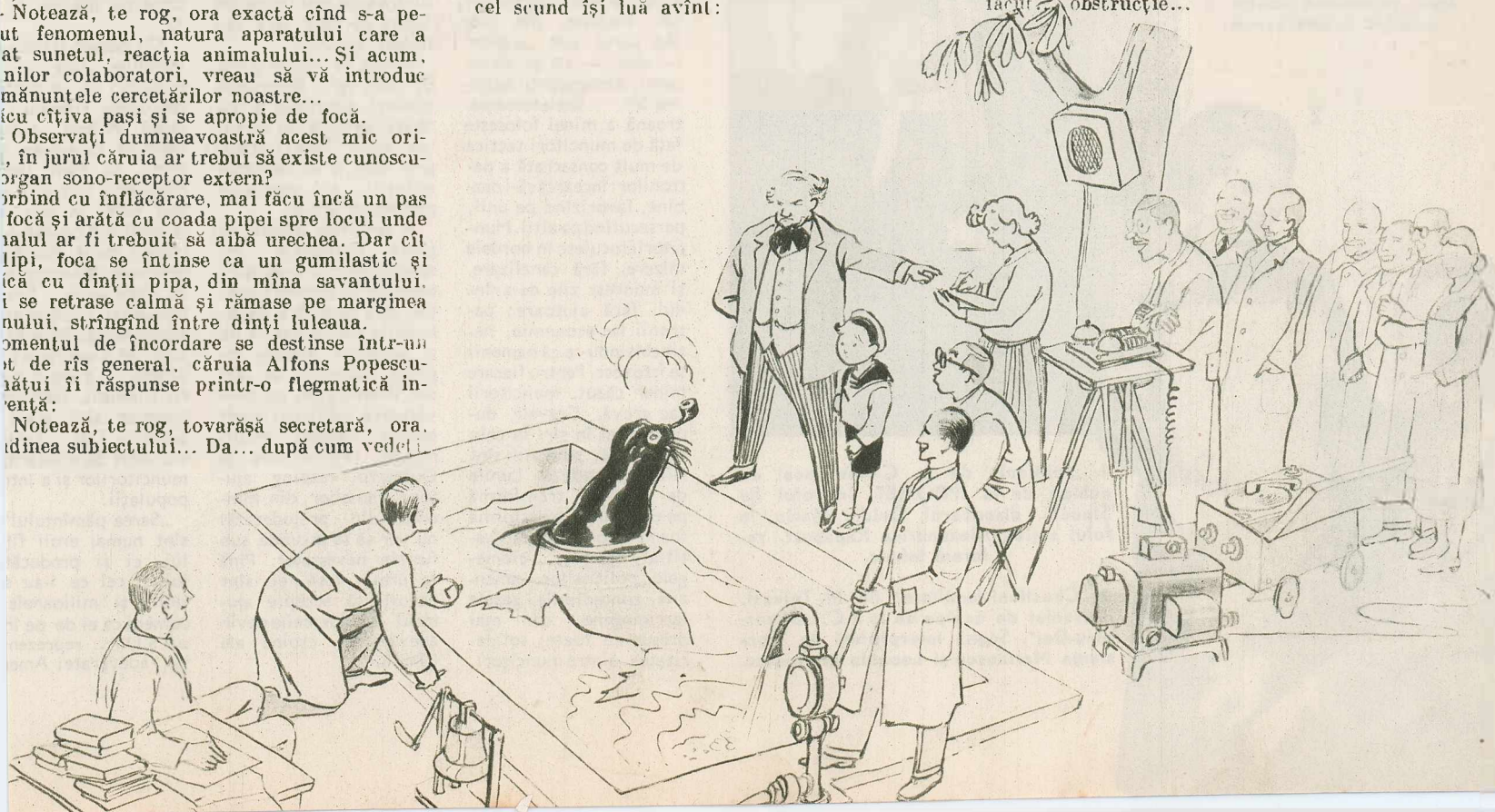
— Ei bine — reluă triumfător vizitatorul — de aici devine toată încurcătura... Circul „Busch“ a făcut recent un turneu în Constanța. Și toate animalele lui, printre care și foca „Suzana“, s-au întors la București cu același tren cu care a venit monahul dv. Pe drum, dumnezeu știe cum — adică C.F.R.-ul știe... — foca s-au schimbat între ele... Suzana noastră a fost luată drept monahul dv., iar monahul dv., drept Suzana noastră...

Alfons Popescu-Călmățui se sprijini de colțul biroului, apoi, încet, încet, căzu în fotoliu.

— Ați înțeleș? — întrebă într-un tîrziu manajerul.

Alfons-Călmățui nu răspunse. Ridică doar de pe birou cele 215 pagini scrise și se uită la ele, lung, nesfîrșit de trist.

— Am înțeleș... Obstrucție... Și C.F.R.-ul a făcut obstrucție...

„APUS DE SOARE” ÎN INTERPRETAREA NAȚIONALULUI

La Teatrul Național „I. L. Caragiale” (Sala Comedia), a avut loc de curând premiera spectacolului cu piesa „Apus de Soare”, în regia Mariettei Sadova și a lui Mihail Zirra, maestri emeriti ai artei din R. P. R. Montarea piesei lui Barbu Delavrancea a prilejuit citorva protagoniști ai scenei noastre creații remarcabile.

În fotografie: o scenă din piesă. În rolul lui Ștefan cel Mare, George Calboreanu, artist al poporului.

TEATRU DE AMATORI

La faza rațională a concursului echipelor de teatru din întreprinderi, s-au relevat printre altele și cele două spectacole din care reporterul nostru a surprins aceste scene:

1 „Jubileul” de A. Căhov jucat de echipa de la IPROMET. În rolul lui Sipucin, dispecerul Ovidiu Marin. În rolul soției, Alexandrina Rapaport, referent tehnic.

2 „Chestiuni familiare” de M. Talvest, prezentat de echipa de la F.C. „Gheorghiu-Dej”. Scenă interpretată de Constanța Marinescu și Leonida Marinescu.

UN FILM AMERICAN DESPRE CEALALTĂ AMERIC

de Ștefan HEYM

Fără săruri, fără minere, pământul ar fi sterp, deșert. Sărurile îl fac fertil. Prin analogie, oamenii care sînt în stare să dea vieții un înțeles, care o fac să rodească, sînt numiți în America „Sarea pământului”. Recent, li s-a închinat un film.

Se înțelege că eroii lui nu au nimic comun cu tipurile de oameni-surogat produse în serie de studiourile hollywoodiene. Oamenii care fac ca viața să merite a fi trăită sînt oameni adevărați. Iar la Hollywood nu se poate face un film despre adevărata Americă, despre adevărații americani. Dar, deși nu vine de la Hollywood, filmul nu este mai puțin captivant decît cele mai captivante filme hollywoodiene. Dimpotrivă: intensitatea adevăratei vieți, cu conflictele ei, cînd este prezentată veridic, e de sute de ori mai pasionantă decît intrigile complicate, plătuite în fabrica de vise a Hollywoodului.

Acțiunea filmului, cît se poate de simplă, este luată din viață. În statul New-Mexico, în sudul S.U.A., se află mine de zinc. Cu toată bogăția pe care o smulge pământului, muncitorii din mine duc o viață de mizerie. Pentru a-și putea apăra dreptul la un trai mai bun, minierii alcătuiesc un sindicat, din care fac parte atît „anglos” — albi — cît și mexicanii, descendenții băștinașilor. Societatea-patronă a minei folosește față de muncitori tactica de mult consacrată a patronilor: încearcă să-i dezbine, favorizînd pe unii, persecutînd pe alții. Muncitorii locuiesc în bordeie mizere, fără canalizare, și muncesc zile de-a rîndul, fără ajutoare; patronii fac economie, nesînchisindu-se că oamenii se istovesc. Pentru fiecare miner căzut, muncitorii fac grevă. Grevele durează luni în șir. În cele din urmă, patronii sînt siliți să cedeze. Lunile de grevă îi transformă pe oameni. Li transformă foamea, contactul cu „justiția”, temnița, ciomegele polițiștilor, amenziile, concedierile, gazele lacrimogene, dar mai presus de toate: solidaritatea dintre muncitori.

Minerii mexicani își dau seama că nu sînt singuri: „anglos”-ii susțin, sindicaliștii de pretutindeni le trimit alimente, bani, dovezi de prietenie. Iar muncitorii albi înțeleg, la

E firească întrebare cum s-a putut turna astfel de film — cîtins cu marele premiu Festivalul de la Karlo Vary din 1954 — America lui McCarty. Filmul s-a turnat

Esperanza și Ramon, eroii principali ai filmului

rîndul lor, că îi au alături pe mexicani. În toiu luptei, minierii descoperă încă un adevăr: că femeile lor, pe care le socoteau vrednice numai să le pregătească bucate și să le crească copiii, pot fi tovarășe de luptă.

Din această revelație, se naște dragostea nouă a muncitorului Ramon Quintero, eroul filmului, pentru soția sa — una dintre cele mai frumoase iubiri pe care le-a cunoscut ecranul.

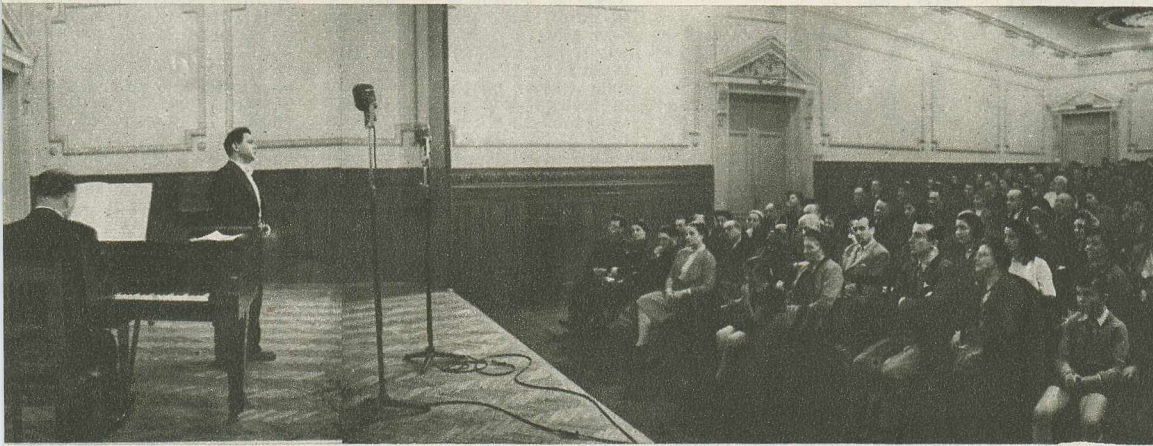
Există în film o scenă de neuitat. Societatea minieră a obținut o hotărîre juridică, în virtutea legii Taft-Hartley, prin care li se interzice minerilor să constituie pichete de grevă.

A organiza pichete de grevă clandestin înseamnă pentru muncitori temnița. În această situație, care pare fără ieșire, femeile iau inițiativa de a constitui pichete de grevă. Făcătorii de legi din Washington nu prevăzuseră sancțiuni decît pentru bărbați. Mulți mineri, printre care și Quintero, resping ajutorul femeilor, din mîndrie, din prejudecată: nu vor să se ascundă sub fustele nevestelor. Pînă la urmă, însă, ei sînt nevoiți să accepte ajutorul lor și femeile devin adevăratele eroine ale filmului.

jumătate clandestin, sprijinul sindicatului terpreții lui sînt c. muncitorii din minel zinc din New-Mex. Așa se explică just și firescul interpret Juan Chacon, care jo rolul principal, al Ramon Quintero, realitate, președ grupului sindical al Uniunii Muncitor Siderurgisti, iar grev care o conduce în filr condus-o inainte în ță.

Cît despre artiștii fesioniști care au drăznit” să ia parte realizarea filmului: chael Wilson, auto Herbert Biberman, r zorul, și Paul Jarr directorul filmului, e fost tîrîți în fața t comisii a Congresulu tratați după proced obișnuite. Biberman a la închisoare. Rosi Revueltas a scăpat de goană numai datorită tului că e cetățeană xicană. În timpul tur rii filmului, fasciștii încercat să-i atace artiștii. Dar tero s-a izbit de solidarit muncitorilor și a într populații.

„Sarea pământului” sînt numai eroii fil lui, ci și producăt lui, și cei ce i-au s jinit, și milioanele oameni ca ei de pe r sul S.U.A.: reprezen ții adevăratei Ame

TINERI CONCERTIȘTI

voțiunea de stimulare și promovare a tinerelor talente muzicale, inițiată în stagiunea trecută de către armonica de Stat „George Enescu” prin înființarea unui dio special, continuă cu asiduitate. Antrenați de suc-ul acestei acțiuni, de seriozitatea și valabilitatea selecționării ce se face pe estrada acestui studio, tinerii denți și absolvenți ai Conservatorului se prezintă în măr tot mai mare la auditiile ce se țin în vederea gramării lor în concerte publice. Faptul acesta a erminat conducerea Filarmonicii să înscrie în planul glunii în curs, încă opt „concerte experimentale” ervative exclusiv studenților, în bună parte recoman-ți de Conservatorul „Ciprian Porumbescu”.
selecționarea pe care o efectuează Studioul Filar-
nicii a primit repetate confirmări, prin premiarea la
cursuri naționale sau internaționale a unor tineri
iști ca George Hamza, Cristea Zalu, Vera Rudeanu,
haela Botez, Blanche Adelstein și alții.
Studioul nu se mărginește numai să creeze posibili-
l de manifestare pentru tinerile talente selecționate,
le prezintă noul și marele public de concerte.
ătuirea programelor pentru recitalele și concertele
muzică de cameră ale Filarmonicii în general, deci
le celor din Studio, pune pe tinerii artiști în fața
r probleme nu întotdeauna ușor de rezolvat; pro-
mele au o structură anumită; tinerilor cîntăreți li
cere să interpreteze lieduri, iar instrumentiștilor,

lucrări de muzică de cameră, în special sonate. Prin
aceasta sînt puși în fața necesității ca, încă de la în-
ceputul carierii lor, să-și formeze o severă exigență
față de repertoriu. Iată încă un element care va accen-
tua emoția, și așa mare și justificată a debutantului

care trebuie să apară în fața celui mai sever,
dar imparțial examinator al său, publicul. Ti-
nărul debutant nu este însă lăsat fără sprijin
în momentele grele ale „tracului” auditiilor
și concertului. Cînd se prezintă în fața
comisiei, aceasta caută în primul rînd
să risipească atmosfera de rigiditate care are
tendința să se stabilească în asemenea ocazii;
candidatul trebuie făcut să înțeleagă că se
află în fața unor prieteni. Numai atunci cînd
candidatul se simte în largul lui, auditia
e în măsură să dea o idee exactă a posibilită-
ților sale. Trebuie să adăugăm că artiști mai
vîrstnici, cu experiență îndelungată, mem-
bri ai comisiei — ca maestrul Dumitru Botez,
Radu Drăgan și Ion Fillonescu — înțelegînd
importanța îndrumării acestor tineri, că-
lăuzesc prin statul lor primii pași ai viitori-
lor concertisti și după auditiile, ba chiar pre-
gătesc cu ei concertul de debut, în care îl
acompaniază la pian.

Concertele Studioului Ateneului R.P.R.,
afți cele obișnuite de marți seara, cît și cele
ale studioului experimental, de duminică
după-amiază, sînt prilejuri de promovare a
creației compozitorilor romîni, afți tineri cît
și vîrstnici. În aceste concerte au fost asculte
ate o serie de prime audții, ca sonata pentru
corn de Edgar Cosma, cvartete de coarde de
Wilhelm Berreg, Alexandru Velchorschi,
Dumitru Bughici și Pascal Bentolu, Triptic
și Temă cu variațiuni pentru pian de Cristea
Zalu și o serie întreagă de lieduri de Diamandi Gheciu,
Hilda Jerea, Ion Borgovan, Radu Drăgan, Virgil
Onițiu, Doru Popovici și alții.

Stimulate de posibilitatea apariției pe încă o estradă
de concert, au luat naștere cîteva noi formații de muzică
de cameră: un cvartet de suflători cu pian alcătuit din:
Maria Cristian—pian, Petre Bogotan—oboai, Elisabeta
Gregorian—clarinet, Rodica Gheorghiu—fagot și
Paul Staicu—corn; și un cvartet vocal format din
tineri membri ai corului Filarmonicii de Stat (Carmen
Cristescu, Ludmila AlGeorge, Victor Popovici și Ion
Samoil, acompaniați de Helmut Plattner).

După un răstimp relativ scurt de activitate a stu-
dioului, publicul iubitor de muzică a putut culege o
recoltă bogată de nume promițătoare, de pe acum fami-
liare: pianistele Krimhilda Cristescu, Judith Molnar
(Cluj), Suzana Carusso, Adina Ghimpu, Simona Faru;
harpistele Nina Mastro și Ileana Pitca, baritonii
Dan Iordăchescu, Valentin Loghin; suflătorii Ion
Danie, Onofrel Crișan, Popa Octavian; violoniștii:
Florența Glück, Bacș Erse Gyongyver (Cluj), Iulia Bu-
ciuceanu, mezzosoprană și sopranele: Lila Cristescu,
Aneta Iordache, Nineta Stoica, Victoria Drăgănescu etc.
Prezența lor în viața noastră muzicală aduce, o dată
cu avîntul și pasiunea tineretii, un aflux de concerte.

J. BRATIN

O mîină de oameni prinși în frămîn-
tile creației, dar lipsiți de experiență
de cunoștințe — asta erau cu cîțiva
n urmă tinerii oțelari Liviu Lăză-
cu, István Bertalan și Francisc Bar-
ncitorul constructor Traian Mun-
nu, cocsarul Ion Mihai și încă alți
va muncitori de la Combinatul
erurgic Hunedoara, cînd, sub con-
area instructorului Emil Brandes,
reorganizat cercul de artă plastică.
uptînd cu greutatea începutului,
ivitate cercului luă curînd ampla-

Muncitori artiști

re. Vestea reorganizării făcu repede
înconjurul combinatului și în scurtă
vreme cele două camere, în care se
lucra de obicei, deveniră neîncăpătoare,
atît de mare era numărul celor care
doreau să se inițieze sau să se perfec-
ționeze în tainele picturii.

A fost necesară repartizarea celor
peste 50 de artiști plastici amatori în
mai multe grupe, fiecărei grupe atri-
buindu-i-se atelierul de două ori pe

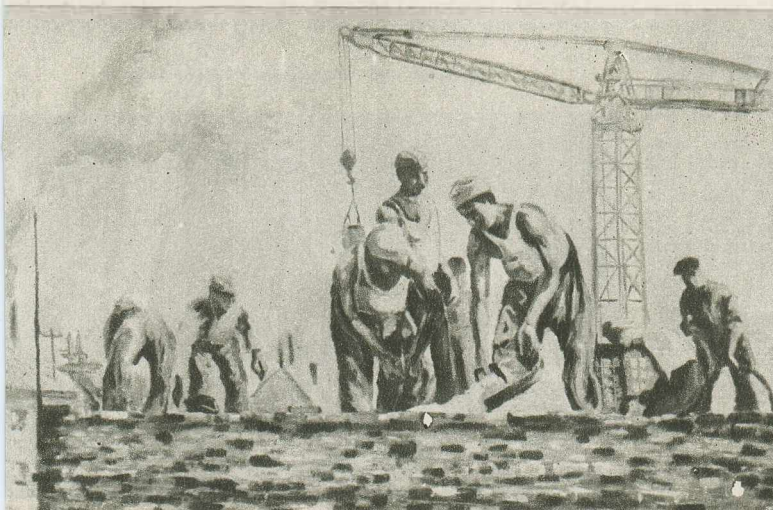
săptămîină. În restul timpului lucrau
acasă, luînd parte însă cu regularitate
la ședințele de analiză care se fac în
comun cu toate grupele.

...Și progresele nu s-au lăsat mult
așteptate.

Este suficient să privești compozi-
țiile „Oțelarii” de Liviu Lăzărescu —
astăzi student la Institutul de Artă
Plastică din Cluj — „Constructorii”,
de Traian Munteanu, „Povestea porum-
bului roșu”, de tînărul Fr. Bartok,
în vîrstă de 19 ani, „Termocentrala”,
de I. Bertalan, sau o serie de portrete.

„Constructorii” de Traian MUNTEANU

(pictură în ulei)

„Bunica” de Liviu LĂZĂRESCU

(pictură în ulei)

Discuții în jurul unui tablou al unui
membru al cercului. În mijlocul gru-
pului, instructorul Emil Brandes.

semnate de Robert Schweighoffer, Con-
stantin Neamțu, Liviu Lăzărescu, pen-
tru a-ți da seama de talentul și senși-
bilitatea artistică a acestor creatori
de artă ieșiți din rîndurile siderurgiș-
tilor din Hunedoara.

Însumînd multe lucrări valoroase,
expoziția cercului de artă plastică a
Combinatului Siderurgic Hunedoara,
care s-a deschis recent în cadrul fazei
pe întreprindere a celei de a doua
„Expoziții republicane de artă plastică
și aplicată” a creatorilor populari, se
bucură de un frumos succes, încoronat
cu selecționarea unora dintre lucrări
pentru faza următoare.

P. CRAINIC

EVENIMENTELE DIN INDONESIA

Răspundem tovarășei Vasilica Ciurcă, funcționară la coop. „Arlamei” din București, care se interesează de desfășurarea evenimentelor politice din Indonesia.

Drapelul de stat roșu-alb, arborat la 13 februarie pe clădirile publice și casele din Djakarta, capitala Indoneziei, manifestațiile de bucurie ale populației acestei țări, au marcat în acea zi un important eveniment al istoriei tinerei republici: anularea statutului uniunii olando-indoneziane. Comisarul suprem olandez la Djakarta a fost încununat oficial că de aci înainte va fi considerat ca șef al reprezentanței diplomatice a Olandei. Acest act este o urmare directă a presiunilor tot mai puternice exercitate de opinia publică indoneziană asupra guvernului Harahap și reprezintă un nou pas pe calea consolidării independenței Republicii Indonezia.

Uniunea olando-indoneziană a luat ființă în 1949, la așa-numita conferință a „mesei rotunde” de la Haga. Hotărând această conferință, intenția colonialiștilor olandezi era să mențină, într-o altă formă, integritatea posesiunilor lor coloniale din Indonezia, privilegiile lor politice și economice, dreptul de a jefui mai departe bogățiile țării — cauciucul, petrolul, cositorul, cafeaua, chinina — dreptul de a

stoarce profituri uriașe de pe urma exploatații populației indigene. Scopurile străvezii ale colonialiștilor olandezi s-au concretizat în impunerea unor condiții înrobitoare, ca menținerea dependenței de capitalul monopolist olandez, obligația de a se înapoiia proprietarilor olandezi întreprinderile și plantațiile, ca și răpirea din trupul Indoneziei a teritoriului denumit Irianul de vest (Noua Guinee de vest). Ei au încercat de asemenea să-și extindă controlul asupra întregii vieți politice din această țară, în special în domeniul politicii externe.

În anii care au urmat creării Uniunii olando-indoneziane, poporul indonezian nu a încetat nici o clipă lupta împotriva colonialiștilor. În cursul acestor lupte au fost obținute o serie de succese dintre care cel mai important este acela că guvernul olandez a fost nevoit, în 1954, să accepte începerea unor tratative cu reprezentanții Indoneziei pentru lichidarea statutului hibrid al Uniunii olando-indoneziane, pentru desființarea privilegiilor economice ale colonialiștilor olandezi și pentru reglementarea suveranității asupra Irianului de vest, teritoriul indonezian. Reprezentanții Olandei au urmărit însă tot timpul să transforme aceste tratative într-un simulacru. Tratatивele, redate la Geneva la sfârșitul anului trecut, au fost întreprinse în mai multe rânduri de partea olandeză, care a încercat să creeze tot felul de obstacole. În tot acest timp poporul indonezian și-a intensificat acțiunile pentru a determina abrogarea statutului Uniunii.

În conformitate cu voința clar exprimată a poporului, principalele partide politice din Indonezia — Partidul Național, Partidul Comunist și Nahdatul Ulama — s-au pronunțat împotriva oricăror tratative cu Olanda și pentru abrogarea tuturor privilegiilor olandeze. Compromis în fața opiniei publice indoneziane și sub presiunea acesteia, guvernul Harahap, care a dovedit șovăieli în cursul tratativelor cu Olanda, a fost silit să demisioneze.

Noul guvern a fost format de Ali Sastroamidjojo, fruntaș al Partidului Național, care a mai fost în fruntea guvernului indonezian timp de doi ani, până în iulie 1955, perioadă în care a dus o politică progresistă. Partidul Comunist care nu face parte din noul guvern a arătat într-o declarație dată publicității că ațta timp cât reprezentanții partidului reacționar Mașumi figurează în noul cabinet, programul lui Sastroamidjojo va fi sabotat de aceștia.

Prin materialul de mai jos răspundem tovarășului Florea Avram din satul Șomoștelnic, comuna Mica, raionul Tîrnăveni, doritor să cunoască care sînt deosebiriile între Polul Nord și Polul Sud.

Olinie dreaptă care ar trece prin centrul pămîntului, formînd axa în jurul căreia se învîrtește globul, ar apărea la suprafața pămîntului în două puncte care au fost numite „poli”.

Polul din partea stelei polare și a constelațiilor ursa mare și mică (carul mare și mic) a fost numit arctic sau de nord, iar celălalt, fiind opus, s-a numit antarctic sau de sud.

În jurul Polului Nord se găsește un ocean întins, acoperit de o platoșă groasă de gheață. Spre deosebire de acesta, Polul Sud are în jurul său un vast continent, deci uscat, care este vesnic acoperit de un strat de gheață ce atinge în unele locuri o grosime de 1.000 m.

Oceanul Arctic aduce o îndulcire climatului polar, pe cînd uscatul antarctic accentuează asprimea lui. Astfel, în timp ce în nord se înregistrează, în anotimpul cald, temperaturi frecvente peste 0°; în sud, temperaturile cele mai frecvente sînt sub 0°, iar anotimpul rece aduce Antarcticii temperaturi ce coboară sub -60°, ceea ce face ca polul mondial al frigului să fie situat pe continentul Antarctic.

Vînturile, care în regiunea arctică iau aspectul de furtuni sau uragane numai în anotimpul rece, și aceasta nu prea des, se transformă în regiunea antarctică în uragane puternice și permanente.

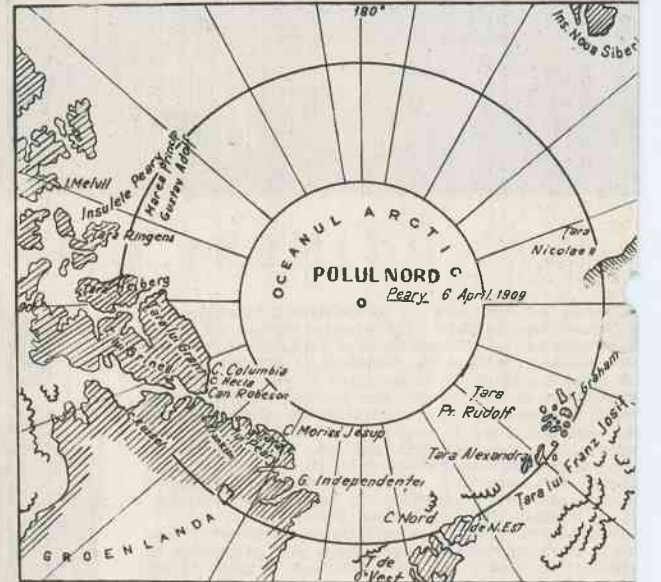
Anotimpul cald se manifestă la Polul Nord prin ușoare dezhgheturi și prin ploii ce alternează cu lapoviță sau ninsoare, spre deosebire de regiunea antarctică,

unde nu plouă niciodată și unde zăpada purtată prin văzduh de puternicele vînturi, îl face pe explorator să nu-și poată da seama dacă ninge sau nu.

În regiunea arctică, pe lângă focile și morsele ce se găsesc și la polul sud, trăiesc numeroși urși albi, care în Antarctica nu pot fi întîlniți. În schimb, continentul sudic este singurul loc unde trăiesc pinguinii. Totodată în scobiturile stîncilor sau chiar ale ghetelor antarctice își fac cuib niște păsări albe de mărimea unui porumbel mare, ale căror cloșuri au două umflături ce formează un fel de teacă, din care cauză au și fost numite, popular,

„cioc în teacă”. Aceste păsări, spre deosebire de pinguin zboară, de asemenea nu pot afla la Polul Nord.

O altă diferență mare există între Polul Nord și Polul Sud, și anume bogățiile minerale. Dacă Polul Nord, din lipsa uscatului nu dispune de loc de asemenea bogății, în schimb, Polul Sud le are din abundență și se poate spune că numărul și uranul Munții înalți ai continentului sudic, cu creste ce depășesc 5.000 m și cu vulcani în plină activitate, sînt înlocuiți nord de blocuri de gheață domină cu cîțiva metri înțal sul nesfîrșit al păturii de gheață

Harta Polului Nord

DESPRE PIEILE ROȘII

Prin materialul de față, scris de tov. I. Iordan, cercetător științific la Institutul de cercetări geografice, răspundem tov. Tucicov Vasile din Oradea.

Olumină care se mișcă în întunericul unei nopți din luna octombrie a anului 1492 vesti expediția lui Columb apropierea de pămîntul mult dorit. Acest pămînt era una din insulele arhipelagului Bahama, pe care Columb a considerat-o ca făcînd parte din „Indii”, țara aurului și mirodeniilor.

Nestîindu-se că s-a descoperit un nou continent și crezîndu-se că s-a ajuns pe un nou drum în India, locuitorii insulei, și mai apoi ai întregii Americi, au fost denumiți „indieni”, nume care se dă încă și azi populației băștinașe. Mai tîrziu, paralel cu acest nume de „indieni” și datorită, nu atît culorii aramii a pielii acestor băștinași, cît mai ales a vopselelor roșii cu care ei își vopseau fața și corpul, numele de „piei roșii” a fost întrebunțat din ce în ce mai mult.

Pielele roșii, ai căror strămoși se crede că au venit din Asia, trecînd Oceanul Pacific prin portunea sa mai îngustă, de la nord, ocupau, la venirea europeanilor, toate tînurile celor două Americi. De la fîrmaul mării pînă pe platourile cele mai înalte ale munților Anzi, și de la regiunile polare, la ecuator, trăiau, în diferite stadii de civilizație, numeroase triburi de piei roșii. La debarcare, europenii au văzut că aceștia cultivă în jurul locuințelor lor, plante necunoscute Europei, iar în locuințele construite din liane și acoperite cu frunze, au văzut cu ulmire paturi împletite și atîrnate la oarecare înălțime, pe care băștinașii le numeau „ha-

mace”. Atît plantele necunoscute, care erau porumbul, cartoful și tutunul, cît și numele și folosirea hamacului și a multor obiecte ale indienilor s-au răspîndit apoi în toată lumea.

În Mexic și în toată America Centrală — la poporul Maya și la Azteci — ca și în Peru — la Incași, exista o civilizație înfloritoare pentru timpurile acelea. Orașe mari, cu palate și temple construite din piatră, și sate bogate și frumoase, erau inconjurate de lanuri întinse de porumb și cartofi. Actualul oraș Mexic s-a ridicat pe ruinele marelui oraș aztec Tenochtitlan, iar ruinele care se mai văd și azi în inima munților Perului amintesc de măreția palatului și orașului Incaș Cuzco.

Triburile de piei roșii, foarte războinice, au opus o dîrză rezistență europeanilor ce veneau să le jefuiască avutul și să le cotopească pămîntul. În timpul războaielor, pieile roșii, în special cei din Canada și Statele

Unite, numiți Atabasci și gonchini, purtau haine făcute din piei de animale, vopsite cu ferite culori și împodobite cu numeroși ciucuri. De centură cu care se încingeau, atîrau arme și merindele, iar pe purtau o cască numită „tahag”, ornată cu pene foarte lungi.

În timp de pace, și chiar în timpul războaielor, persoanele care fumau dintr-o pipă lui ce putea fi în același timp armă, numită „pipa păcii”, considerau frații și nu se rătau niciodată.

Cotropitorii continentelor americane au ucis milioane de indieni. Astăzi, cei peste 14 milioane de piei roșii care mai trăiesc cele două Americi duc o viață grea, fie că trăiesc amestec cu celelalte popoare — la Spania sau la orașe — fie că trăiesc în rezervații sau pe platourile înalte ale munților. Rasismul sălbatic practic de reacțiunea yan a dus la decimarea lor nemilord

Doi indieni, șefi de triburi, jurnid din „pipa păcii”.

CAPRA NEAGRĂ

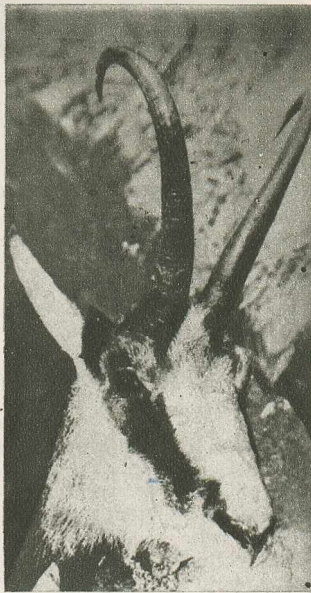
La cererea tov. Mihai Con-
nlin, elev din Ploiești, răspundem
n materialul de față.

Ușoară ca fulgul capra
neagră sare pe stin-
cile suspendate de-
asupra adâncimilor a-
meiitoare. Picioarele
sale zvelte poartă sa-
boți cu pernute moi,
ce-i fac călcătura
stică și sigură. Mușchii săi
sunt atât de puternici
încât îi permit salturi
prelungi, în ciuda greutății
pulii, ce poate atinge 60 kg...
Nimic nu apropie pe acest
pin al piscurilor, de banalul
negalor acuit pe lângă casa
ulul — capra domestică. Ele
sunt nici măcar rude îndea-
tate, căci capra neagră este o
ilopă, singura antilopă care
leste în Europa și numai aici,
spîndirea ei pe continentul
tru este foarte interesantă din
ict de vedere științific (zoo-
grafic), căci caprele negre
r în puncte izolate, ca niște
ile risipite și îndepărtate una
alta. Le găsim în munții
i (Elveția, Franța, Italia,
ria), în Pirinei (Spania),
Abruzzi (Italia), în Tatra
oslovacia, Polonia), în Car-
noștri, în Dinarici (Iugosla-
ia), în Caucaz (Uniunea Sovie-
a, în Turcia.

um de se găsesc caprele negre,
masivi muntoși atât de îndea-
ați unul de altul? Cu zece
mil de ani în urmă, cînd pe
ă suprafața Europei domnea
ași climă aspră și rece, ca-
e negre erau larg răspîndite
Spania și pînă în Caucaz. În
ul milenilor, clima deve-
l din ce în ce mai caldă, ca-
e negre s-au retras spre înă-
le răcoroase. Este nefîndoiel-
că și așezămîntele omenești,
ce în ce mai numeroase în re-
ille joase, au contribuit
etragerea caprelor negre spre
urile ocrotitoare ale mun-
i, producînd separarea de
azi.
ceastă izolare datează de mil
uni, astfel că în fiecare re-
e a putut evolua o formă
ebită de capră neagră, pot-
it condițiilor diferite de
iu. Diferența dintre felurii
forme se manifestă în pri-
a taliei (mărimii), a formei
lului (în special la coarne
lînți), nefînd însă atât de
ntuată ca să poată îndea-
li deosebite. Naturaliștii au
enit totuși, pe baza micilor
ate, să acorde caprelor
din fiecare masiv muntos
Europa, valoarea de sub-
le. Astfel există azi 10
pecii de capră neagră, for-
tip fiind considerată cea din
al cărui nume științific
Rupicapra.
upra neagră din țara noastră

(Rupicapra carpatica) este cea
mai deosebită, depășind prin
caracterile sale fizice toate ce-
lelalte forme. Există în această
privință o terminologie și o
categorisire vîntorească în-
ternatională a „calităților“ fi-
zice ale caprelor negre, care iau
în considerare mărimea, greu-
tatea, frumusețea. Potrivit ace-
tei calificări, caprele negre vîna-
te la noi dețin „recordul mondial“
(locurile I, II și III).

Azi, în țara noastră caprele
negre pot fi întîlnite în munții
Retezat, Paring, Făgăraș. Bu-
cegi și Rodna, dar descoperiri
recente au arătat că prețiosul
animal a avut la noi o răspî-
dire mult mai largă. Astfel, s-au
găsit resturi osoase de capră
neagră în numeroase peșteri din
Munții Apuseni, între care un
schelet complet în planșul de
gheață al cunoscutei peșteri „Scă-
rișoara“. Aceste descoperiri au
permis constatarea că acum
aproximativ 15.000 de ani clo-
poarele de capre negre erau nu-
meroase și în Munții Apuseni,
dar au dispărut de aici, înaintea
timpurilor istorice.

Capra neagră „record mondial“ din
Munții Făgăraș.

Să învățăm

STENOGRAFIA

Funcționara de birou care vrea să-și ridice
calificarea, studentul care dorește să poată
studia mai bine lecțiile audiate la cursurile
universitare, activistul politic interesat să-și
poată lua note rapide în ședințe, muncitorul
care vrea să studieze acasă o lecție inter-
resantă de la cursul de învățămînt politic
sau noțiuni nou căpătate într-o conferință —
toți aceștia și mulți alții care s-au adresat
redacției noastre, cerîndu-ne să publicăm
un curs de stenografie, își vor vedea ce-
rerea satisfăcută. Începînd cu numerele
următoare ale revistei, noi vom publica un
curs de stenografie în 18 lecții. Condițiile
în care puteți urma și absolvi acest curs
vor apare în numărul viitor al „Flacării“.

CUM SĂ ÎNȚELEM MUZICA

(X) Forma muzicală

Cel care ascultă uvertu-
ra-fantezie „Romeo și
Julietta“ a lui Ceai-
kovski nu va putea
distinge, desigur, în
desfășurarea muzicală,
succesiunea cunoscută
a episodului dramati-
ce din tragedia cu același nume.
Nici balul de la Capuleți, nici în-
tîlnirea nocturnă a celor doi eroi,
nici uciderea lui Tybalt, nici
fuga lui Romeo și nici celelalte
scene care se întîlnesc în pic-
marelui Shakespeare după legile
proprilor logicii dramaturgice. În
locul unor asemenea episoade,
muzica lui Cealikovski îți trans-
mite sentimentul patetic al cioc-
nirii unor aspirații înalte, su-
blime, cu o forță brutală, nemi-
loasă, al deznodămîntului tra-
gic în care culminează această
ciocnire. Sensul general al tra-
gediei shakespeareiene — iată ce
îți comunică muzica lui Ceai-
kovski, căci în ceea ce privește
modul său de desfășurare, el
se subordonează unei alte lo-
gici, calitativ deosebită de aceea
a unei opere dramatice. E drept,
„Romeo și Julietta“ a lui Ceai-
kovski îți amintește prin multe
trăsături ale sale desfășurarea
unei opere dramatice: temele
muzicale au individualitatea unor
adevărate personaje, iar confrun-
tarea lor îți sugerează ciocnirea
forțelor antagonice ale unui con-
flict dramatic; muzica este plină
de elementele neprevăzute, de
dynamismul și contrastele ce ca-
racterizează acțiunea unei piese,
iar interesul ascultătorului este
purat către o culme, aproape
tot așa cum i se întîmplă spec-
tatorului de teatru. Și, totuși,
nu avem de-a face aici nici cu
acte, nici cu scene, nici cu per-
sonaje adevărate — adică toc-
mai ceea ce constituie esența con-
strucției unei piese de teatru. În
uvertura-fantezie a lui Ceai-
kovski există doar trei teme
(tema din introducere cu caracte-
terul unui coral religios, tema
aspră a vrăjbei și tema lirică a
dragostei) a căror organizare și
dezvoltare ascultă de o logică
specific muzicală. Este într-a-
devăr vorba de o logică, deoa-
rece apariția sau reparația teme-
lor, confruntarea și dezvoltă-
rea lor ne apar ca foarte firești,
ca ascultînd de o logică lăuntrică
a compoziției muzicale. Dacă
temele apar cu claritate expuse
la început — ca datele unei pro-
bleme — dacă ele se ciocnesc
apoi, ca într-o luptă pe viață
și pe moarte, dacă una — aceea
a vrăjbei — se impune cu o ene-
rgie sălbatică, dacă, la sfîrșitul
uverturii, temele principale sînt
reluate, dar cu un sens deosebit,

exprimînd tragicul deznodămînt
toate acestea n-au fost decît
expresia unui asemenea plan pe
baza căruia compozitorul și-a
orînduit și și-a dezvoltat mate-
rialul tematic.

Modul de organizare și orîn-
dure al materialului tematic este
numit, în mod obișnuit, *formă
muzicală*. Trebuie evitată con-
fundarea acestei noțiuni, care se
referă la planul compozițional
al operei, cu categoria filozofică
a formei artistice, care cuprinde
totalitatea elementelor prin care
își găsește expresia conținutul
unei opere de artă.

Planul compozițional al uver-
turii „Romeo și Julietta“ repre-
zintă una din numeroasele pos-
sibilități de organizare a formei
muzicale. De-a lungul istoriei
muzicii s-au cristalizat cîteva
tipuri de forme muzicale, despre
care aflăm adesea, citind pro-
gramele de concert sau ascu-
tînd emisiunile radiofonice: formă
de lied, formă de rondo, temă cu
variațiuni, formă de sonată,
formă de fugă (de care cititorul
a luat de altfel cunoștință) și
alte, fiecare din ele impunînd
un fel deosebit de orînduire a
materialului muzical.

În aproape fiecare compoziție
sau parte de sine stătătoare a
unei opere clasice, poți între-
zări, mai mult sau mai puțin
lesne, linii arhitectonice ale
unei anumite tip de formă. Iată,
bunăoară, forma numită „temă
cu variațiuni“, al cărei plan constă
în expunerea unei teme muzicale,
urmată de repetarea ei, în în-
fățișări mereu schimbate, numite
variațiuni. Pe tema cu varia-
țiuni s-au clădit — începînd din
secolul al XVII-lea — un număr
îmense de opere muzicale, acest
plan compozițional slujind la or-
ganizarea fie a unui părți din-
tr-o lucrare mai complexă (sonată,
concert, simfonie, cvartet), fie
a unei întregi compoziții, care
poartă adesea chiar numele de
„temă cu variațiuni“. Să nu se
creadă însă că forma muzicală
este un fel de calapod, în care
compozitorul își introduce in-
spirația artistică, pentru a scoate
apoi opera gata confecționată.
Dimpotrivă, compozitorul își
subordonează forma, intențiilor
sale artistice, ceea ce face ca
forma muzicală să poată căpăta
înfațișări variate, în conformi-
tate cu imaginea artistică pe
care compozitorul a urmărit s-o
realizeze. Deși relativ reduse ca
număr, tipurile de forme mu-
zicale posedă însă acea elasticitate
și maleabilitate, care le
fac apte a servi la exprimarea
conținuturilor celor mai de-
osebite.

CE SÎNT VULCANII

în materialul de față tov.
Călin Popovici răspunde tov.
Lia Enescu din Călărași.

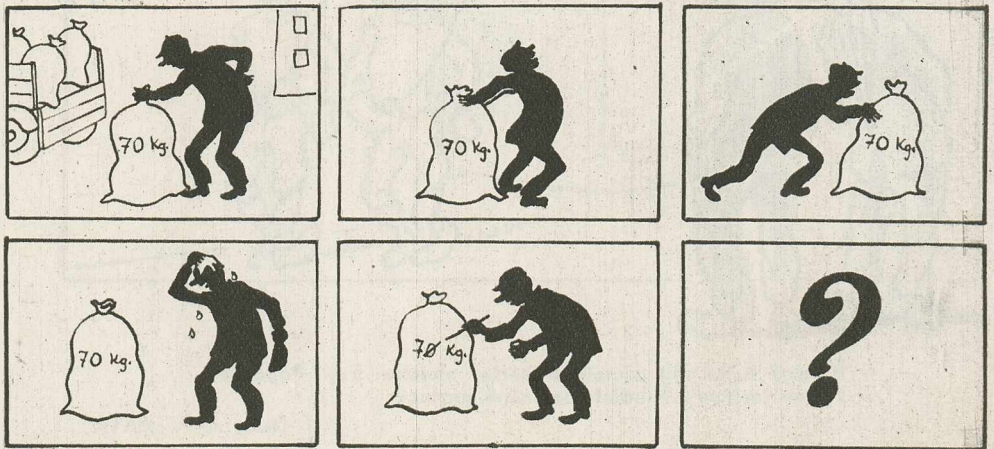
Vulcanii sînt locuri
de mai mică rezis-
tență a scoarței pămî-
ntului prin care se
produc erupții de la-
vă, zgură, cenușă, va-
pori etc. Ei sînt caracte-
rizați printr-un con-
tat din materiile aruncate
interior și depozitate suc-
pe coasta lor, un crater
his în interiorul conului
în horn prin care ies mate-
ria din interior. Uneori hor-
vulcanului se deschide
nași multe cratere. Există
vulcani submarini, dintre
unii s-au ridicat deasu-
nivelului mării prin ma-
le aruncate în timpul erup-
rii, formînd chiar insule.

epocile de activitate, vul-
i aruncă lavă, pietre, cenușă,
ură însoțite de nori formați
vapori și gaze fierbinți,
ru ca în epocile inactive
emită doar vapori și, în
mică cantitate, gaze sulfu-
e. Cea mai mare parte a
peste 500 de vulcani
scuți pe pămînt sînt însă

stînși, nematprezentînd de loc
semne de activitate.

Lavele sînt roci topite, care
ies sub formă viscoasă din cra-
terul vulcanului. Unele din ele,
bogate în silicați, se numesc
lave acide, altele, sărace în
silicați, se numesc lave bazice.
Timpul de răcire a lavelor de-
pinde de compoziția lor, pre-
cum și de viteza cu care au
fost emise.
Teoriile cosmogonice leagă fen-
omenele de vulcanism de procesul
formării pămîntului. În teoria La-
place, vulcanii reprezintă rămăși-
țele stării primordiale fierbinți
a pămîntului. Această teorie
însă nu mai este în general
susținută. Un argument care
plădează împotriva ei este faptul
că, chiar și lavele provenite
din vulcani apropiați de supra-
fața pămîntului au compoziții
diferite; deci, nu se poate vorbi
de un focar central unic. După
teoria cosmogonică Schmidt, în-
călzirea pămîntului s-a produs
ulterior formării lui, prin dez-
integrări radioactive. În regi-
nile mai bogate în astfel de ma-
teriale radioactive s-ar fi format
adevărate puncte cu materii în stare
de fuziune, care stau la originea
fenomenelor vulcanice actuale.

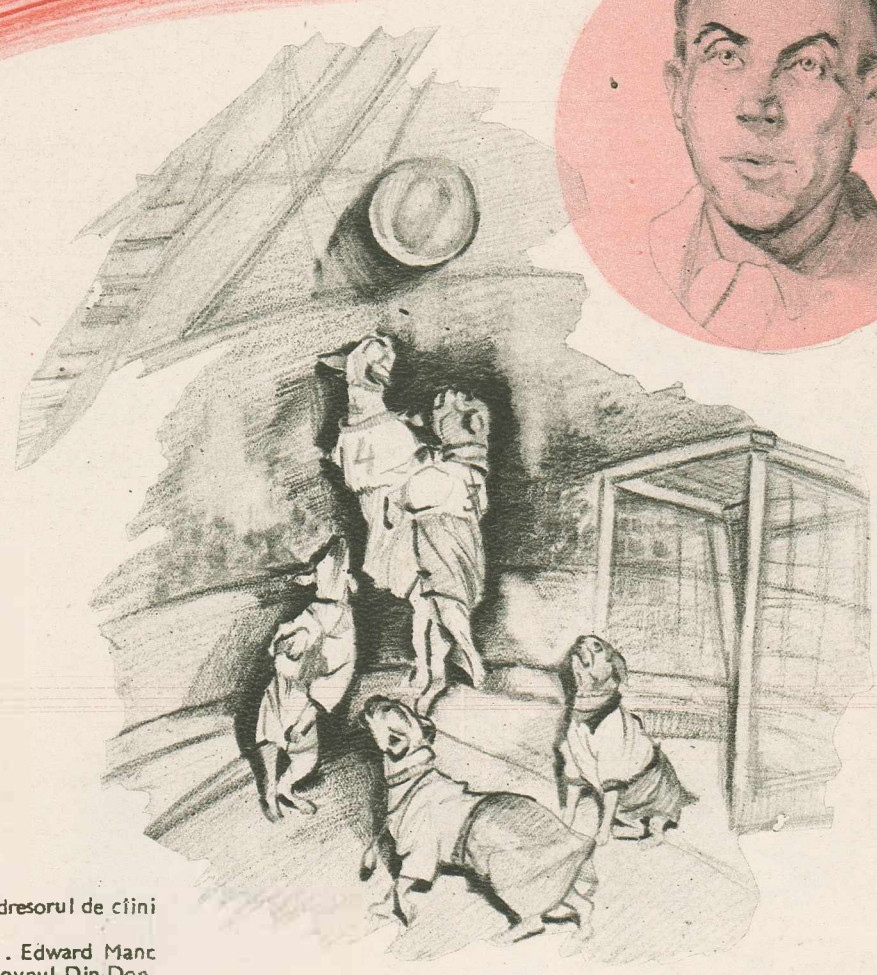
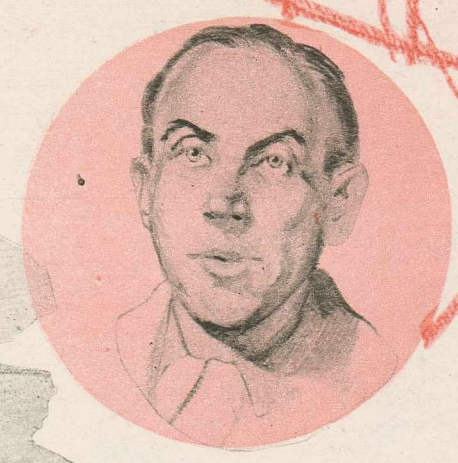
Caricatură-ghicitoare

Ce va face personajul nostru în tabloul al 6-lea?

(Răspunsul la pag. 32)

Desen de ARNO

CU CIRCUL DE STAT Nr. 1 DIN VARŞOVIA

Recent au avut loc, pe arena Circului de Stat, repetate întâlniri de fotbal ai căror protagoniști au fost, se poate afirma cu deplină siguranță, de rasă. Putem chiar preciza: de rasă „buldog” și „mops”.

Intrucât, în lipsa unui interpret de limbă canină, reporterii noștri nu au putut lua un interviu arbitrilor (care, pentru a se garanta imparțialitatea, era un „fox-terrier”), oferim amatorilor de sport această imagine din meci.

În medelion: „Antrenorul” echipelor de fotbaliști: dresorul de cîini F. Muszynski.

Incarnare a risului, în cinci chipuri diferite: 1. Edward Manc este, în „civilitate”, director al circului. Pe arenă: clovnul Din-Don. 2. Veselul jongler Makar. 3. H. Ostrowski îl aduce pe arenă pe Charlie Chaplin în carne și oase, mustață și joben. 4. J. Zembrzycki, acrobatul comic. 5. P. Basta, cumular: clovn și dresor de cai. 6. Zelezny Aloyzy, confortabil instalat pe fotoliul lui imaginar.

Desene de Tia PELTZ

Pretul 1,50 lei

FLACARA

Nr. 8 (81) - 15 aprilie 1956